

**UCHWAŁA NR LVI/343/24
RADY MIEJSKIEJ W OSTROWIE LUBELSKIM**

z dnia 25 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ostrowa Lubelskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Kazimierz Kosiak

**GMINA
OSTRÓW LUBELSKI**

**ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR. LVI/343/24
RADY MIEJSKIEJ W OSTROWIE LUBELSKIM
Z DNIA 25 MARCA 2024 r.**

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY OSTRÓW LUBELSKI NA LATA 2023–2030

Spis treści

WPROWADZENIE.....	4
Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu.....	5
1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	7
1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym.....	7
1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym.....	12
2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie.....	14
2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego.....	14
2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze.....	16
2.2.2. Dobór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej.....	17
2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna.....	20
2.5. Podsumowanie diagnozy.....	44
2.6. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji.....	45
3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	49
3.2. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych.....	59
3.4. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania.....	65
4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	69
5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji.....	70
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	74
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	74
6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	83
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji.....	84
7.1. Komplementarność przestrzenna.....	85
7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	88
7.4. Komplementarność międzyokresowa.....	89
7.5. Komplementarność źródeł finansowania.....	90
7.7. Podsumowanie komplementarności.....	92
8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji.....	93
8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania.....	93
8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji.....	94
8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu.....	96
9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego	

Programu Rewitalizacji.....	97
9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR.....	97
9.3. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR	103
9.4 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	104
9.5. Aktualizacja GPR.....	105
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji.....	105
10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji	106
10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji	111
11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	115
12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	120
12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	120
12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	120
12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	120
12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	121
13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno- przestrzennych obszaru rewitalizacji	121
Spis tabel:.....	123
Spis map:.....	124

WPROWADZENIE

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez działania kompleksowe (...) integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji”.

Takimi zasadami kierowano się również opracowując Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski 2023-2030.

Program został przygotowany i opracowany zgodnie z wymogami określonymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W rozdziale pierwszym opisano powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Część druga Programu ma charakter diagnostyczny i opiera się na streszczeniu sytuacji społecznej gminy, a także sytuacji w innych sferach wymienionych w ustawie. Następnie przeprowadzono szczegółową analizę sytuacji, pozwalającą na określenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji – poszczególne dane analizowano już na poziomie wyodrębnionych miejscowości wiejskich gminy objętych Obszarem Rewitalizacji.

Część trzecia ma charakter projektowy i odnosi się do kształtu procesu rewitalizacji w gminie. Przede wszystkim wskazano wizję obszarów rewitalizacji po przeprowadzeniu tego procesu, a także cele i kierunki działań.

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłoszone przez podmioty z terenu gminy zostały uporządkowane w ramach dwóch list – przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

Następnie opisano mechanizmy zapewnienia komplementarności tych przedsięwzięć. Ostatnim elementem tej części był opis procesu partycypacji społecznej, który przeprowadzono na etapie opracowywania dokumentu, jak również zaproponowano możliwe formy włączania lokalnej społeczności na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Chodzi o utrzymanie zainteresowania mieszkańców realizowanymi przedsięwzięciami, bowiem bez współpracy z lokalną społecznością nie uda się osiągnąć pozytywnych efektów, zwłaszcza w wymiarze społecznym.

Ostatnia część dokumentu odnosi się do zarządzania wdrażaniem procesu rewitalizacji. W sposób zbiorczy przedstawiono tu szacunkowe ramy finansowe zaproponowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych, a także harmonogram ich realizacji. Następnie opisano system zarządzania realizacją Programu, monitoringu, oceny skuteczności oraz wprowadzania zmian do niniejszego dokumentu.

GPR spełnia wymogi uspołecznienia wynikające z rozdz. 2 ustawy o rewitalizacji – procedury konsultacyjne prowadzono na każdym etapie prac, zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ww. ustawy.

Jednocześnie GPR wpisuje się w wymogi sformułowane względem strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021-2027 oraz art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa).

Spełnienie przez GPR wymogów uwarunkowań polityki spójności UE umożliwi ubieganie się o dofinansowanie na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Zapisy GPR uwzględniają także

wymogi wynikające z „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, które formułują specyficzne cechy programów rewitalizacji, konieczne do wypracowania w nowych dokumentach.

Struktura GPR zawiera w sobie zarówno elementy obligatoryjne wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jak i zagadnienia wymagane od strategii Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT), o których mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej.

Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez **interesariuszy** (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ **gospodarczych** (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ✓ **środowiskowych** (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- ✓ **przestrzenno-funkcjonalnych** (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- ✓ **technicznych** (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów),

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji** są w szczególności:

art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostali mieszkańcy gminy,

- właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki organizacyjne Miasta Ostrów Lubelski,
- organy władzy publicznej,
- podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa,

oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, w tym:

- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Program Rewitalizacji

- ✓ inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia

warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

- ✓ Gminny Program Rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 poz. 485).

1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski 2023-2030 został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Zwrócić uwagę, należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym:

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Cele i zadania:

- ✓ Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- ✓ Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
- ✓ Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
- ✓ Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
- ✓ Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
- ✓ Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
- ✓ Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
- ✓ Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
- ✓ Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
- ✓ Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
- ✓ Cyfrowe państwo usługowe

- ✓ Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
- ✓ Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z celem głównym i celami strategicznymi Strategii, poprzez planowe interwencje w zakresie rozwoju kapitału społecznego, w tym zwiększenia poziomu partycypacji społecznej.

Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ✓ rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji
- ✓ rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej
- ✓ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną

Minimalizacja występowania zjawiska wykluczenia społecznego stanowi jedno z głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski 2023-2030. Celem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest wspieranie włączenia społecznego, integracji i aktywizacji oraz ograniczenie występowania problemów społecznych, w tym ubóstwa i bezrobocia.

3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności

Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Cele i zadania:

Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki:

- ✓ Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji
- ✓ Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym
- ✓ Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
- ✓ Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
- ✓ Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
- ✓ Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
- ✓ Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów
- ✓ Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
- ✓ Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach
- ✓ Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
- ✓ Efektywność i sprawność państwa:
- ✓ Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
- ✓ Wzrost społecznego kapitału rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 zakłada zapewnienie rozwoju poprzez wzmocnianie i wspieranie istniejącego kapitału oraz

wykorzystywanie potencjałów obszaru rewitalizacji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów SOR w wymiarze terytorialnym.

KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:

- **Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;**

- **Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;**

- Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych.

W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023–2030 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi:

- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
- 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;
- 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
- 2.2. Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;
- 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym;
- 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Samo opracowanie i wdrażanie zapisów GPR jest już spójne z założeniami KSRR 2030, w myśl celu 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Rewitalizacja jako proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, wykorzystywana jest do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają na celu ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego oraz niwelowanie nierówności pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi częściami gminy w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym:

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Cel strategiczny 2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Cele operacyjne:

- ✓ Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
- ✓ Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
- ✓ Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
- ✓ Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

Cele operacyjne:

- ✓ Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii
- ✓ Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
- ✓ Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
- ✓ Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu

i usług wolnego czasu

Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego

Cele operacyjne:

- ✓ Rozwijanie kapitału ludzkiego
- ✓ Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych
- ✓ Włączenie i integracja społeczna
- ✓ Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- ✓ Bezpieczeństwo publiczne
- ✓ Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Wśród założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 znajduje się wyrównywanie potencjałów społecznych, gospodarczych czy infrastrukturalnych pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi terenami gminy oraz wzrost kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego. Wpłynie to na podniesienie poziomu spójności całego województwa, jako składowej większej liczby poszczególnych części, w aspektach związanych z gospodarką, zatrudnieniem oraz jakością życia mieszkańców.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego:

Osadnictwo i infrastruktura społeczna

Cele szczegółowe:

- ✓ Poprawa dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej
- ✓ Rozwój usług i sieci ośrodków pomocy społecznej wynikającej z rosnącej liczby seniorów

Środowisko przyrodnicze

Cele szczegółowe:

- ✓ Harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej
- ✓ Utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi
- ✓ Przywrócenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym i o zniekształconych stosunkach ekologicznych

Środowisko kulturowe

Cele szczegółowe:

- ✓ Identyfikacja, zachowanie i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz różnorodności krajobrazu kulturowego
- ✓ Zachowanie przed zatarciem specyfiki kulturowej ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych
- ✓ Zachowanie i wzbogacanie zasobów dóbr kultury współczesnej
- ✓ Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego

Gospodarka

Cele szczegółowe:

- ✓ Rozwój potencjału społeczno-ekonomicznego węzłów i ośrodków gospodarczych
- ✓ Wykorzystywanie endogenicznych potencjałów i rozwój specjalizacji regionalnych
- ✓ Zrównoważone wykorzystanie potencjałów rozwojowych tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym i zasobach naturalnych przestrzeni województwa
- ✓ Dywersyfikacja działalności gospodarczej na obszarach wiejskich
- ✓ Zwiększenie konkurencyjności gospodarki rybackiej opartej na wysokiej jakości produktach akwakultury
- ✓ Rozwój infrastruktury turystycznej

- ✓ Zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej obszarów i terenów rekreacyjnych
- ✓ Wzmocnienie oferty zatrudnienia i usług (publicznych i komercyjnych) w miastach z uwzględnieniem potrzeb obsługi okolicznych terenów wiejskich

Realizacja założeń GPR przyczyni się do realizacji ww. zamysłów poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu m.in. kształtowanie przestrzeni publicznej oraz podnoszenie poziomu jakości życia mieszkańców przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO 2021-2027

W związku z założeniami strategicznymi oraz w odpowiedzi na wyzwania, za cel główny Programu przyjęto: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu, sprzyjające zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców. Zostanie on osiągnięty przez interwencje w ramach 11 Priorytetów obejmujących 5 CP pakietu legislacyjnego UE.

Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie

2.1.11.1. Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

Opis interwencji - rodzaje planowanych działań, typów projektów:

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych realizowana na podstawie GPR - Inwestycje będą obejmowały kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej. Inwestycje te będą obejmowały m.in. adaptację budynków do celów społecznych, kulturalnych, itp. wraz z możliwością zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne, kulturalne, turystyczne, itp., dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji, wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorstw społecznych.

Przedstawione zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski 2023-2030 a krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi. W wielu z przytoczonych dokumentów odnaleźć można priorytety i cele strategiczne związane poprawą dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej, rozwojem i efektywnym wykorzystaniem potencjału kulturowego oraz wykorzystywaniem endogenicznych potencjałów i rozwojem specjalizacji regionalnych. W kierunkach działań zaproponowanych w GPR znajdują się odpowiednie zapisy mające za zadanie realizację tego celu.

1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lubartowskim na lata 2021 -2027

Wdrażanie strategii opierać się będzie na realizacji 4 celów strategicznych:

I. Opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym nad rodzinami zastępczymi w powiecie lubartowskim.

II. Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w powiecie lubartowskim.

III. Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiecie lubartowskim.

IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej w powiecie lubartowskim.

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym (Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy)

1. Strategia Rozwoju Gminy Ostrów Lubelski na lata 2015-2025

Cel strategiczny I Rozwój przedsiębiorczości i nowoczesnego rolnictwa

Cel operacyjny I.1. Rozwój przedsiębiorczości i dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy

Cel operacyjny I.4. Rozwój turystyki i rekreacji

Cel strategiczny II. Rozwinięta infrastruktura techniczna i efektywna ochrona środowiska

Cel operacyjny II.1. Rozwój i poprawa stanu infrastruktury technicznej

Cel strategiczny III Poprawa warunków życia mieszkańców

Cel operacyjny III.1. Rozwój i dostosowanie infrastruktury publicznej, w szczególności na cele opiekuńcze, edukacyjne i sportowe

Cel operacyjny III.2. Zwiększenie aktywności społecznej i wzrost integracji mieszkańców

Cel operacyjny III.3. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 jest spójny z założeniami celów strategicznych nr: 1,2,3. Wskazany obszar stanowi ściśle centrum życia społecznego, publicznego i gospodarczego miasta oraz całej gminy. Lokalna infrastruktura techniczna i społeczna wymaga kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Niezbędne są także działania z zakresu rewitalizacji społecznej, w celu aktywizacji i integracji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisując będą się w założenia Strategii Rozwoju w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju usług z zakresu turystyki i rekreacji, wsparcia działań z zakresu pomocy społecznej oraz wzrostu aktywności kulturalnej, oświatowej i sportowej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez realizację działań mających na celu pobudzenie

i umożliwienie rozwoju społeczno-gospodarczego.

2. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ostrów Lubelski

1. Cel operacyjny nr 1 Zmniejszanie zużycia energii w obiektach użyteczności publicznej oraz wzrost wykorzystania OZE
2. Cel operacyjny nr 2 Termomodernizacja obiektów mieszkalnych oraz zastosowanie OZE
3. Cel operacyjny nr 4 Wprowadzanie niskoemisyjnych wzorów konsumpcji energii i jej nośników na terenie gminy

PGN jest dokumentem, w którym zaplanowano działania i środki na podniesienie efektywności energetycznej, zwiększenie ilości energii wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych w gminie. Realizacja zaplanowanych działań wpłynie na poprawę jakości powietrza oraz zmniejszy wpływ miasta na zmiany klimatu.

Ważną płaszczyzną powiązania obu dokumentów jest fakt, że inwestycje na rzecz niskoemisyjności służyć będą obniżeniu kosztów energii dla użytkowników, a więc mają także wymiar społeczny.

3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ostrów Lubelski na lata 2014-2023

Cele nadrzędne i priorytety Strategii

- ✓ Likwidacja zjawiska ubóstwa wśród mieszkańców i poprawa jakości ich życia
- ✓ Tworzenie planu przeciwdziałania bezrobociu
- ✓ Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych
- ✓ Walka z uzależnieniami - alkoholizm i narkomania. Propagowanie zdrowego stylu życia wolnego od uzależnień wśród dzieci i młodzieży. Zmniejszenie aktualnie istniejących problemów alkoholowych.
- ✓ Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ostrów Lubelski

Studium określa podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy. Zasady zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego oraz nadrzędności interesu publicznego nad interesami indywidualnymi były fundamentem dla określenia głównych założeń studium.

Gminny Program Rewitalizacji jest kolejnym dokumentem strategicznym, który jest powiązany ze Studium zarówno pod względem uwarunkowań jak również kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie planując w GPR przedsięwzięcia, których realizacja wpłynie na zaspokojenie potrzeb interesariuszy w obszarze rewitalizacji i przyczyni się do niwelacji zidentyfikowanych problemów Program wskazuje zmiany niezbędne do wprowadzenia w Studium (jeżeli są wymagane).

Na poziomie lokalnym widać zbieżność pomiędzy zaproponowanymi w GPR celami i kierunkami działań, a postulatami w lokalnych dokumentach planistycznych. W lokalnych dokumentach takich jak **Strategia Rozwoju Gminy Ostrów Lubelski na lata 2015-2025** podkreślono, że misją Gminy Ostrów Lubelski jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców, rozwoju oraz aktywności mieszkańców. W ramach zaproponowanych kierunków GPR znalazły się zapisy w obrębie wszystkich celów głównych:

1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu
2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
3. Wzrost jakości życia i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i interesariuszy poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz uporządkowanie i odnowienie przestrzeni publicznych

Wspólne cele dla obu dokumentów będą realizowane poprzez przedsięwzięcia: Rewitalizacja Centrum Ostrowa Lubelskiego, Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej, Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego.

Cele w obrębie sfery środowiskowej zaproponowane w GPR są również zgodne z podstawowymi kierunkami rozwoju zawartymi w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ostrów Lubelski.

2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie

2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 jest dokumentem strategicznym i operacyjnym o charakterze lokalnym.

Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji zakładała w głównej mierze oparcie się mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji zostały wyznaczone w oparciu o zaproponowany katalog wskaźników, które odnoszą się do pięciu sfer wskazanych w ustawie o rewitalizacji – społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W trakcie wyznaczania obszarów kryzysowych i obszaru rewitalizacji zdecydowano się po pierwsze na wybór takich wskaźników, które są dostępne na poziomie gminy i obszarów analizy. Po drugie istotnym dla wyboru kryteriów był element pozwalający na obiektywizację danych, ich przeliczenie i odniesienie do realnych problemów gminy. Po trzecie wreszcie, wybrano wskaźniki, które stosunkowo łatwo można gromadzić i których wartości można porównywać w kolejnych latach. Metodologia przyjęta na potrzeby niniejszej diagnozy opierała się na szczegółowych, w większości mierzalnych, ilościowych zmiennych, analizowanych w podziale na wskazane sfery.

Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałymi sferami.

Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczającą średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, czy dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

Pierwszy etap opracowania diagnozy opierał się na analizie danych zastanych, tzw. analizie desk research, polegającej na zebraniu materiałów z różnych źródeł, a następnie przeanalizowaniu ich pod kątem rzetelności, jakości oraz przydatności na dalszym etapie opracowywania diagnozy. Po wyselekcjonowaniu materiałów, nastąpiła właściwa analiza desk research, która obejmowała dokumenty, opracowania oraz sprawozdania i dane, uznane jako istotne w procesie badawczym.

W trakcie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego, zastosowano dwa podejścia, które bazowały na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie oraz przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. Natomiast, w ujęciu przestrzennym dane zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Opracowane dane zwizualizowano, przedstawiając je za pomocą kartogramów. Kolejny etap polegał na opracowaniu wskaźnika degradacji w sferze społecznej.

Delimitacja obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji obejmowała następujące etapy:

- 1) Podzielenie terenu Gminy Ostrów Lubelski na mniejsze jednostki – sołectwa.
- 2) Wybór kryteriów delimitacji.
- 3) Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe) – pozwoliło to na wskazanie obszarów o szczególnym nasileniu i koncentracji problemów w sferze społecznej.
- 4) Przeprowadzenie analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-

funkcjonalnej i technicznej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.

- 5) Zidentyfikowanie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności – maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących Gminę Ostrów Lubelski.

2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze

Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe dokonać podziału gminy na sołectwa/miejscowości. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział gminy na takie obszary.

Tabela 1. Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Udział ludności %	Powierzchnia w ha	Udział powierzchni %
1.	Bójki	47	0,91	417,79	3,44
2.	Jamy	292	5,63	924,71	7,61
3.	Kaznów	242	4,66	484,90	3,99
4.	Kaznów-Kolonia	284	5,47	1532,32	12,60
5.	Kolechowice	419	8,07	1327,60	10,92
6.	Kolechowice-Folwark	188	3,62	241,83	1,99
7.	Kolechowice-Kolonia	211	4,06	775,29	6,38
8.	Rozkopaczew	1071	20,63	2438,22	20,06
9.	Rudka Kijańska	112	2,16	448,32	3,69
10.	Wólka Stara Kijańska	254	4,89	589,78	4,85
11.	Ostrów Lubelski	2071	39,90	2976,54	24,48

Źródło: opracowanie własne

Mapa 1. Podział gminy na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Dobór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno - funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 2. Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Kategoria	Wskaźnik	Opis
SFERA SPOŁECZNA	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym.
	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych miejscowościach przyjęto liczbę przestępstw przeliczeniu na 100 mieszkańców.
„Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania	

		i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto oraz ilość założonych „niebieskich kart” w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim.
	Poziom kapitału społecznego –uczestnictwo w życiu politycznym	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – Wskaźnik, którym się posłużono, chcąc ocenić uczestnictwa w życiu politycznym w poszczególnych sołectwach Gminy Ostrów Lubelski, to udział mieszkańców w wyborach samorządowych. Dane pozyskano z PKW.
	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – wskaźnik określa zaangażowanie lokalnych społeczności w pozyskiwanie środków w ramach funduszu sołeckiego. Dane pozyskano z UM w Ostrowie Lubelskim
SFERA GOSPODARCZA	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia poziomu wzrostu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w poszczególnych /miejscowościach. Źródło danych: Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim, rejestr CIDG.
	Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziomu aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw j posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w poszczególnych /miejscowościach. Źródło danych: Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim, rejestr CIDG.
SFERA ŚRODOWISKOWA	Liczba gospodarstw w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną, a także zapewnienie bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia mieszkańców Gminy Ostrów Lubelski. Źródło danych: Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic w skali od 0 – niedostateczna do 3 – zadowalająca. Źródło: badania własne
SFERA TECHNICZNA	Obecność terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru miejscowości	Wskaźnik opisujący poziom degradacji terenów w obrębie obszaru/sołectwa. Źródło danych: Urząd Miejski . Degradacja przestrzeni, w tym przestrzeni publicznej przejawia się m.in. w występowaniu zdegradowanych, zaniedbanych obiektów: pustostanów, budynków niewykorzystanych, które utraciły swoją funkcję. Z powodu występowania takich obiektów przestrzeń przestaje być reprezentacyjna, co przekłada się na atrakcyjność turystyczno-gospodarczą całej gminy. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje zawarte w dokumentach gminnych, a także informacje uzyskane od poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie.

Źródło: opracowanie własne

2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna

Zaproponowany katalog wskaźników wybrany do analizy sfery społecznej, pozwolił na pokazanie stanu oraz zawansowania i wielkości problemów społecznych w poszczególnych obszarach, które wyodrębniono w gminie. Wykorzystanie wskaźników pozwoliło na zaprezentowanie poziomu natężenia negatywnych zjawisk społecznych, za pomocą syntetycznego wskaźnika degradacji. Do analizy sfery społecznej wykorzystano dane ilościowe, które pozyskano z Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim, Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim, Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Wskaźniki wymagają odpowiedniej standaryzacji. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych obszarach/sołectwach opracowano porównywalny wskaźnik. W pierwszym etapie powinno się znormalizować poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

- t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i
- x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i
- \bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,
- S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Wartości wskaźników po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. W następnym etapie należy określić, czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki, czy też prowadzą do kryzysu. Jeżeli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

- z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu
- x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian. Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który będzie sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego należy postąpić według wzoru:

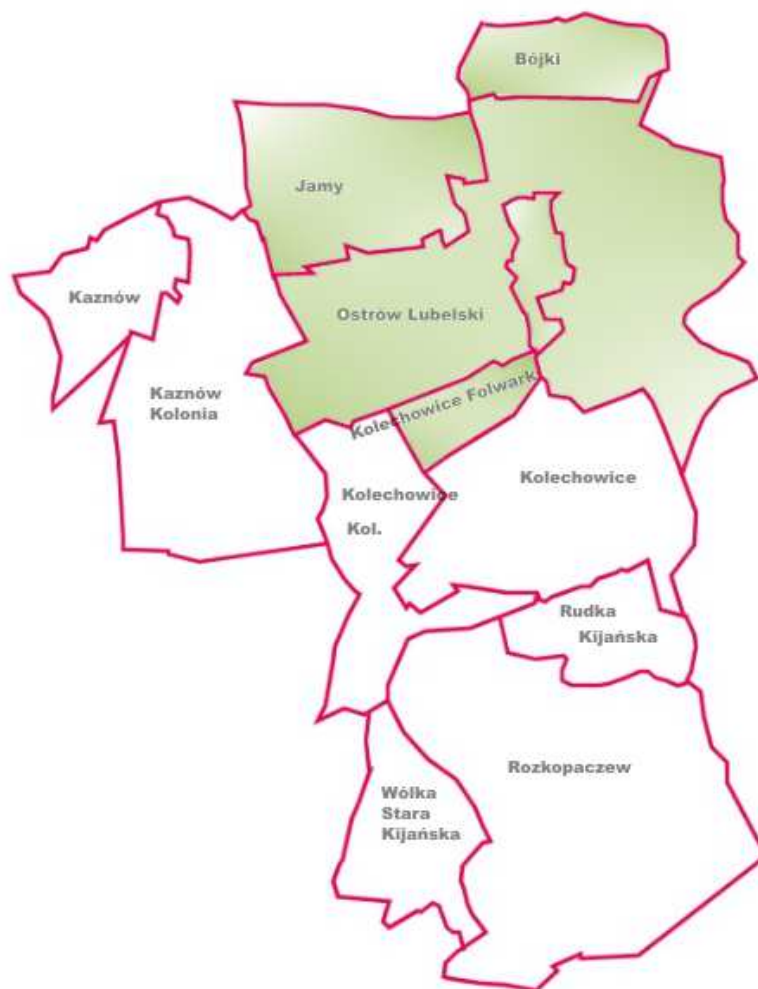
$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

- P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk
- n – liczba wskaźników (cech)
- t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Tabela 3. Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w roku 2021 [%]

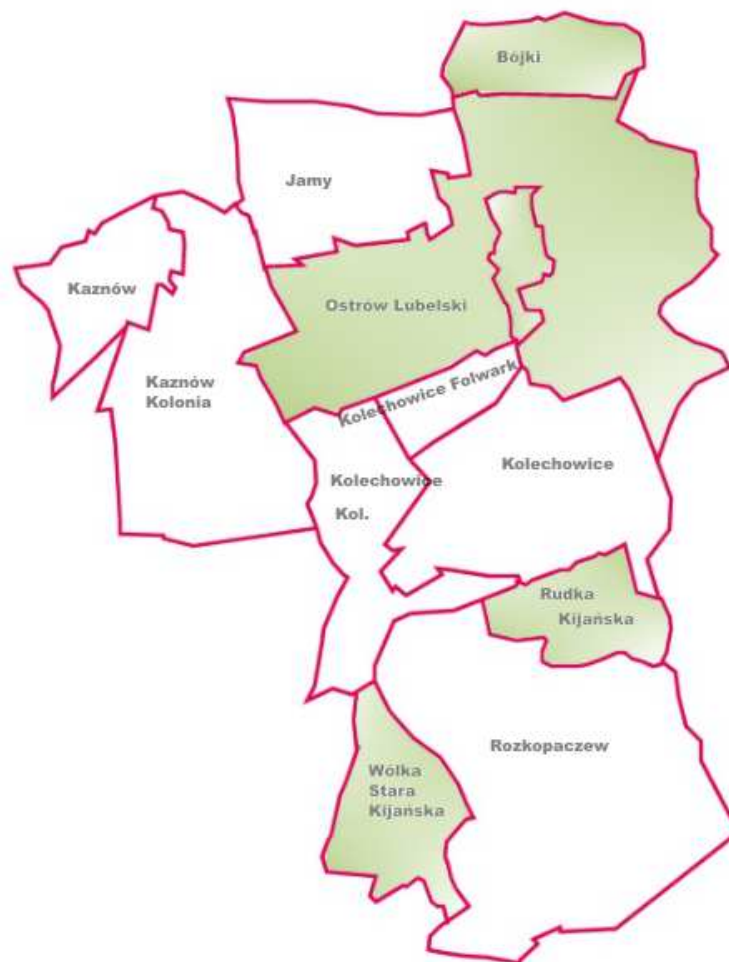
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	14,89
Jamy	16,78
Kaznów	22,73
Kaznów-Kolonia	21,13
Kolechowice	19,33
Kolechowice-Folwark	18,62
Kolechowice-Kolonia	19,91
Rozkopaczew	19,61
Rudka Kijańska	21,43
Wólka Stara Kijańska	20,87
Ostrów Lubelski	17,04
Średnia	19,30

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 4. Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]

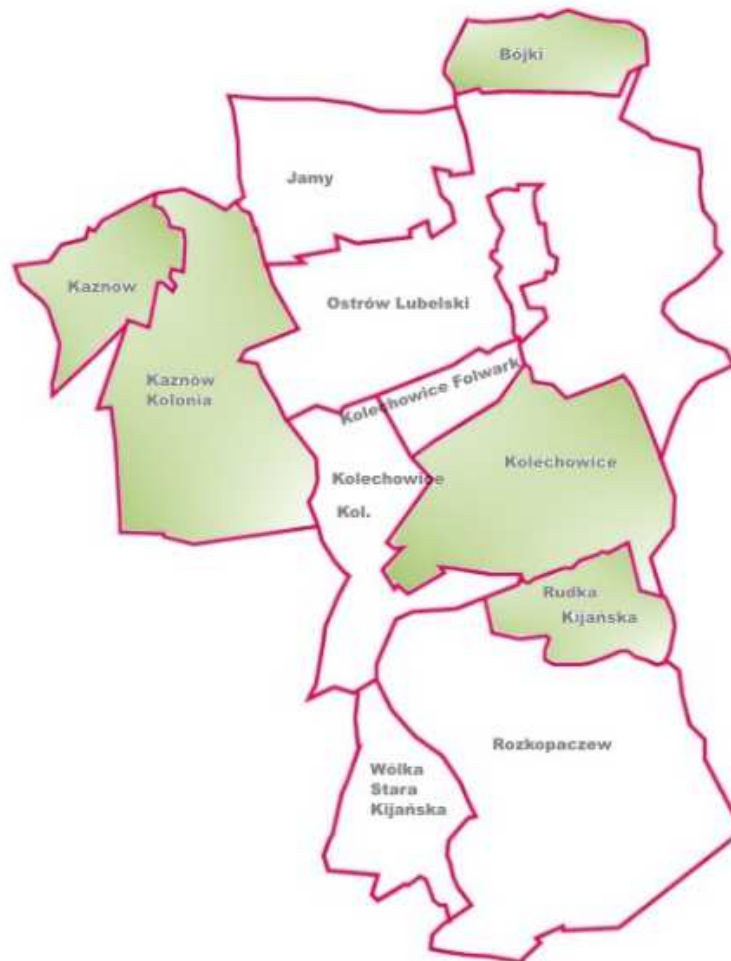
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	34,04
Jamy	18,84
Kaznów	19,01
Kaznów-Kolonia	18,66
Kolechowice	22,67
Kolechowice-Folwark	20,21
Kolechowice-Kolonia	21,80
Rozkopaczew	22,41
Rudka Kijańska	24,11
Wólka Stara Kijańska	25,98
Ostrów Lubelski	24,72
Średnia	22,95

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

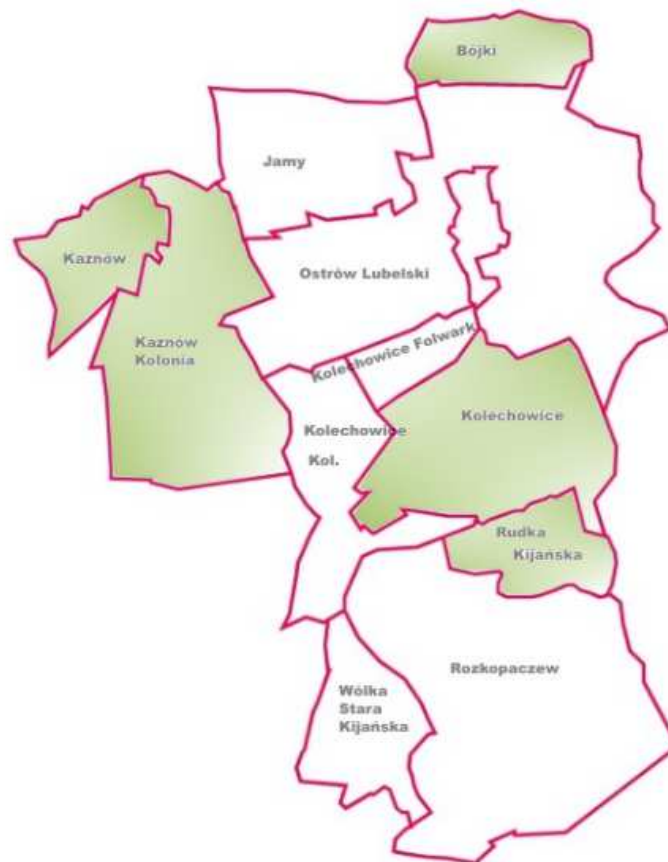
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	8,51
Jamy	5,48
Kaznów	8,68
Kaznów-Kolonia	6,34
Kolechowice	12,65
Kolechowice-Folwark	1,06
Kolechowice-Kolonia	3,79
Rozkopaczew	5,14
Rudka Kijańska	8,04
Wólka Stara Kijańska	3,54
Ostrów Lubelski	3,09
Średnia	6,03

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim

Tabela 6. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

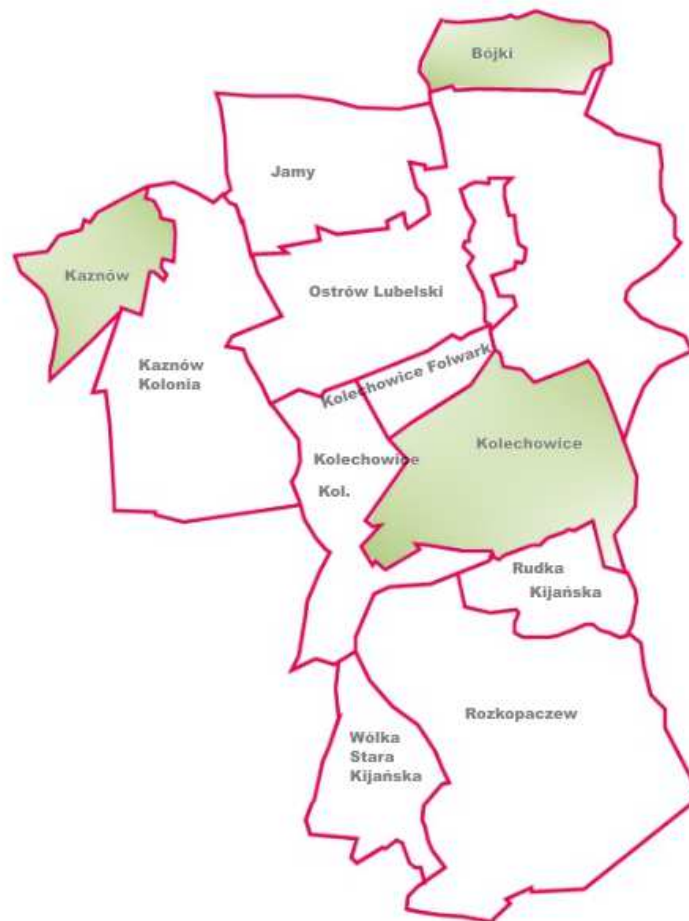
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	12,77
Jamy	1,37
Kaznów	6,61
Kaznów-Kolonia	4,93
Kolechowice	5,73
Kolechowice-Folwark	1,06
Kolechowice-Kolonia	2,84
Rozkopaczew	2,61
Rudka Kijańska	5,36
Wólka Stara Kijańska	0,39
Ostrów Lubelski	2,85
Średnia	4,23

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 7. Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców

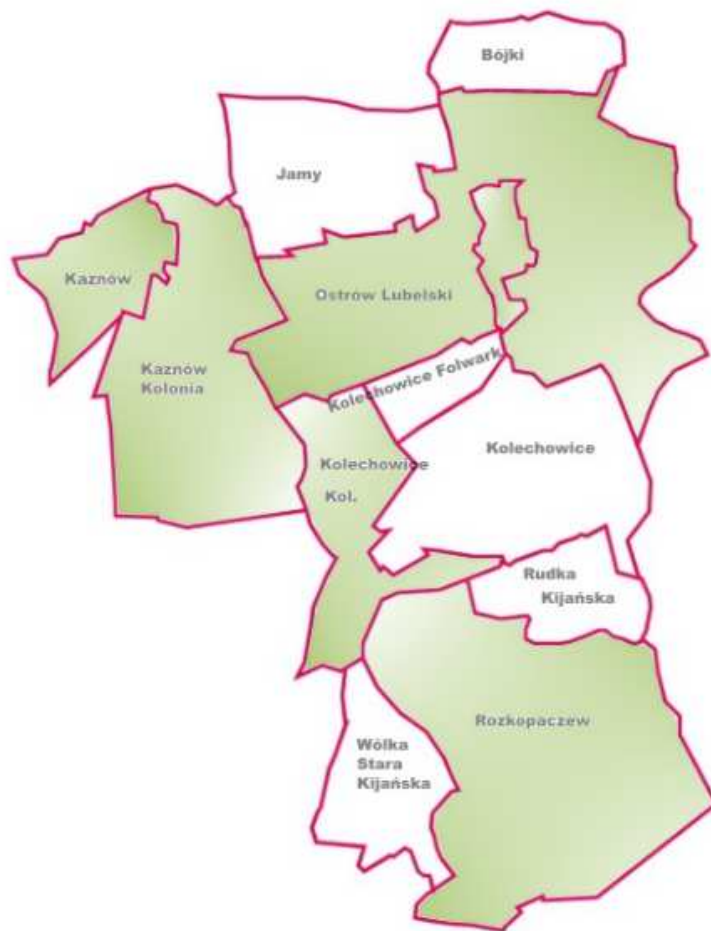
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	8,51
Jamy	1,03
Kaznów	4,96
Kaznów-Kolonia	2,46
Kolechowice	4,53
Kolechowice-Folwark	0,00
Kolechowice-Kolonia	1,42
Rozkopaczew	1,31
Rudka Kijańska	1,79
Wólka Stara Kijańska	0,00
Ostrów Lubelski	1,88
Średnia	2,54

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 8. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców

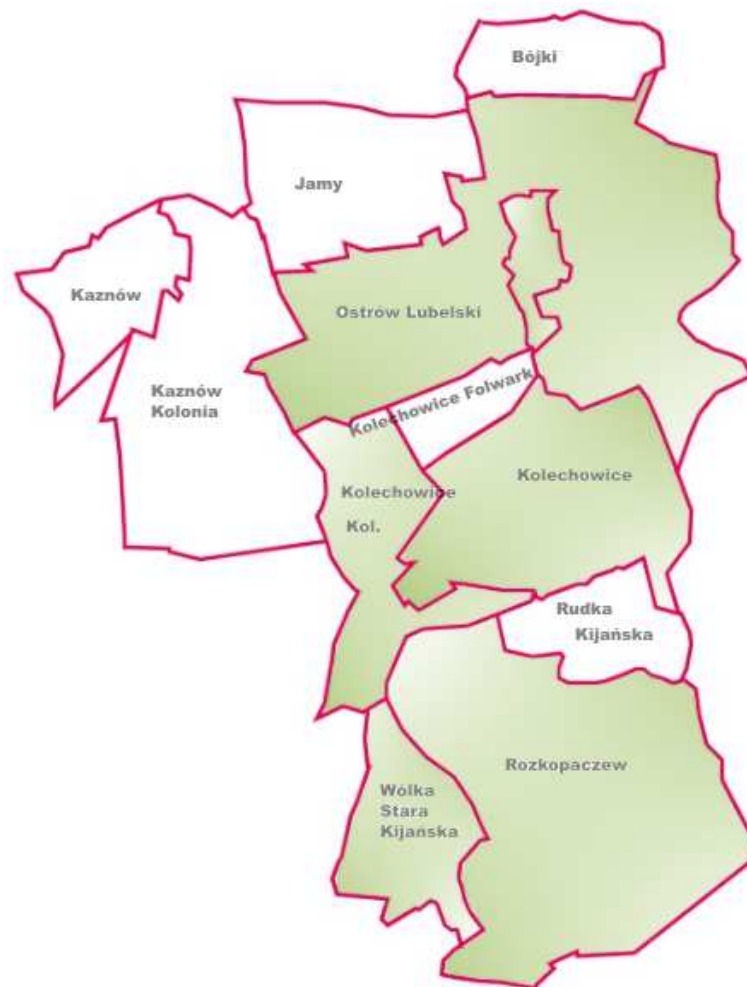
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	2,13
Jamy	1,71
Kaznów	6,61
Kaznów-Kolonia	5,63
Kolechowice	2,86
Kolechowice-Folwark	1,06
Kolechowice-Kolonia	3,32
Rozkopaczew	3,45
Rudka Kijańska	2,68
Wólka Stara Kijańska	1,57
Ostrów Lubelski	4,74
Średnia	3,25

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie

Tabela 9. „Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców

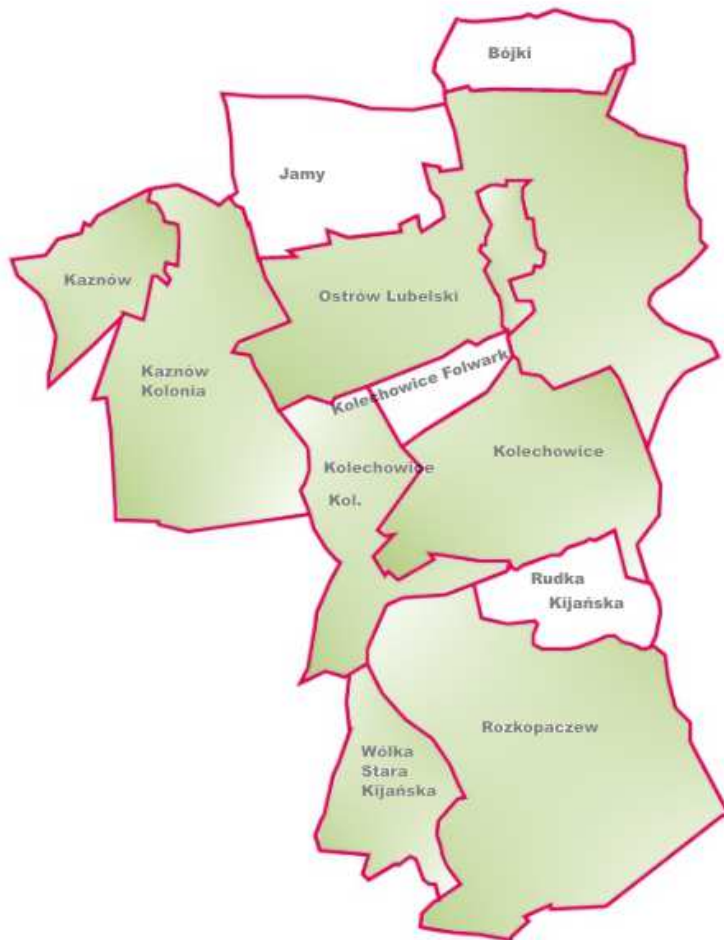
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	0,00
Jamy	0,00
Kaznów	0,00
Kaznów-Kolonia	0,70
Kolechowice	0,95
Kolechowice-Folwark	0,00
Kolechowice-Kolonia	0,95
Rozkopaczew	1,96
Rudka Kijańska	0,00
Wólka Stara Kijańska	2,76
Ostrów Lubelski	1,11
Średnia	0,77

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie

Tabela 10. Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców

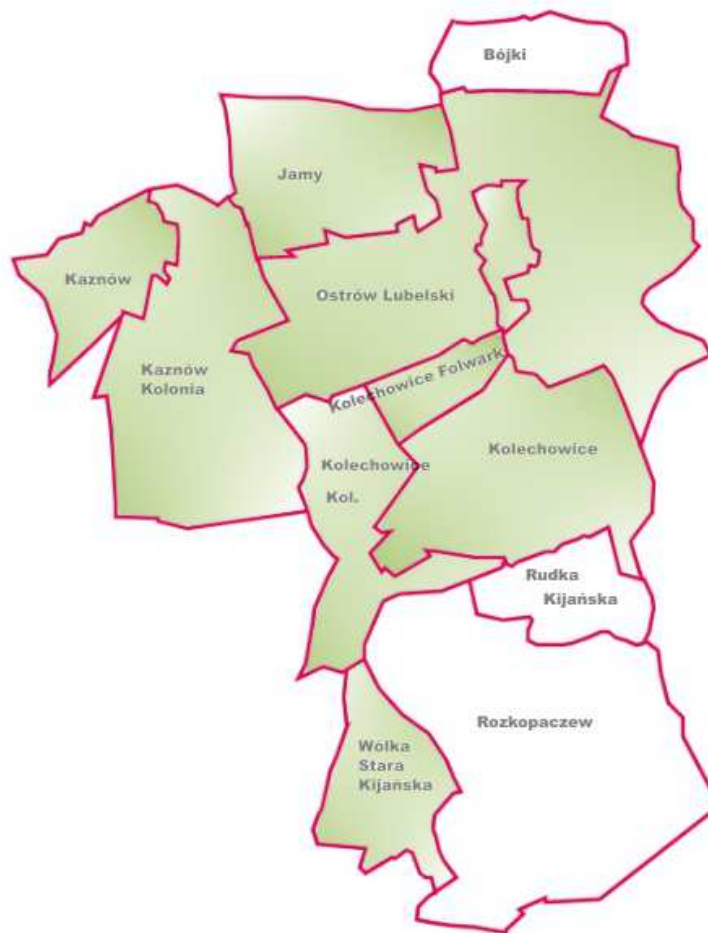
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	2,13
Jamy	1,37
Kaznów	0,41
Kaznów-Kolonia	0,35
Kolechowice	0,00
Kolechowice-Folwark	1,06
Kolechowice-Kolonia	0,47
Rozkopaczew	0,19
Rudka Kijańska	0,89
Wólka Stara Kijańska	0,39
Ostrów Lubelski	0,39
Średnia	0,70

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim oraz BDL GUS

Tabela 11. Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021 r.

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	232,19
Jamy	75,36
Kaznów	80,49
Kaznów-Kolonia	76,08
Kolechowice	85,92
Kolechowice-Folwark	89,96
Kolechowice-Kolonia	84,03
Rozkopaczew	152,60
Rudka Kijańska	125,38
Wólka Stara Kijańska	78,18
Ostrów Lubelski	43,15
Średnia	102,12

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim

Tabela 12. Wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty ¹ w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021
Bójki	14,89	34,04	8,51	12,77	8,51	2,13	0,00	2,13	232,19
Jamy	16,78	18,84	5,48	1,37	1,03	1,71	0,00	1,37	75,36
Kaznów	22,73	19,01	8,68	6,61	4,96	6,61	0,00	0,41	80,49
Kaznów-Kolonia	21,13	18,66	6,34	4,93	2,46	5,63	0,70	0,35	76,08
Kolechowice	19,33	22,67	12,65	5,73	4,53	2,86	0,95	0,00	85,92
Kolechowice-Folwark	18,62	20,21	1,06	1,06	0,00	1,06	0,00	1,06	89,96
Kolechowice-Kolonia	19,91	21,80	3,79	2,84	1,42	3,32	0,95	0,47	84,03
Rozkopaczew	19,61	22,41	5,14	2,61	1,31	3,45	1,96	0,19	152,60
Rudka Kijańska	21,43	24,11	8,04	5,36	1,79	2,68	0,00	0,89	125,38
Wólka Stara Kijańska	20,87	25,98	3,54	0,39	0,00	1,57	2,76	0,39	78,18
Ostrów Lubelski	17,04	24,72	3,09	2,85	1,88	4,74	1,11	0,39	43,15
Średnia arytmetyczna	19,30	22,45	6,03	4,23	2,54	3,25	0,77	0,70	102,12
Odchylenie standardowe	1,67	2,93	4,21	5,37	5,04	3,08	3,34	2,36	16,16

Tabela 13. Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021
Bójki	-2,64	3,79	0,59	1,59	1,19	-0,36	-0,23	0,61	8,05
Jamy	-1,51	-1,40	-0,13	-0,53	-0,30	-0,50	-0,23	0,29	-1,66
Kaznów	2,05	-1,35	0,63	0,44	0,48	1,09	-0,23	-0,12	-1,34
Kaznów-Kolonia	1,09	-1,47	0,07	0,13	-0,01	0,77	-0,02	-0,15	-1,61
Kolechowice	0,02	-0,10	1,57	0,28	0,40	-0,13	0,06	-0,30	-1,00
Kolechowice-Folwark	-0,41	-0,94	-1,18	-0,59	-0,50	-0,71	-0,23	0,15	-0,75
Kolechowice-Kolonia	0,36	-0,39	-0,53	-0,26	-0,22	0,02	0,06	-0,10	-1,12
Rozkopaczew	0,18	-0,18	-0,21	-0,30	-0,24	0,07	0,36	-0,21	3,12
Rudka Kijańska	1,27	0,40	0,48	0,21	-0,15	-0,19	-0,23	0,08	1,44
Wólka Stara Kijańska	0,94	1,04	-0,59	-0,71	-0,50	-0,54	0,60	-0,13	-1,48
Ostrów Lubelski	-1,35	0,60	-0,70	-0,26	-0,13	0,48	0,10	-0,13	-3,65

Tabela 14. Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców*	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021*
Bójki	2,64	3,79	0,59	1,59	1,19	-0,36	-0,23	-0,61	-8,05
Jamy	1,51	-1,40	-0,13	-0,53	-0,30	-0,50	-0,23	-0,29	1,66
Kaznów	-2,05	-1,35	0,63	0,44	0,48	1,09	-0,23	0,12	1,34
Kaznów-Kolonia	-1,09	-1,47	0,07	0,13	-0,01	0,77	-0,02	0,15	1,61
Kolechowice	-0,02	-0,10	1,57	0,28	0,40	-0,13	0,06	0,30	1,00
Kolechowice-Folwark	0,41	-0,94	-1,18	-0,59	-0,50	-0,71	-0,23	-0,15	0,75
Kolechowice-Kolonia	-0,36	-0,39	-0,53	-0,26	-0,22	0,02	0,06	0,10	1,12
Rozkopaczew	-0,18	-0,18	-0,21	-0,30	-0,24	0,07	0,36	0,21	-3,12
Rudka Kijańska	-1,27	0,40	0,48	0,21	-0,15	-0,19	-0,23	-0,08	-1,44
Wólka Stara Kijańska	-0,94	1,04	-0,59	-0,71	-0,50	-0,54	0,60	0,13	1,48
Ostrów Lubelski	1,35	0,60	-0,70	-0,26	-0,13	0,48	0,10	0,13	3,65

*stymulanta

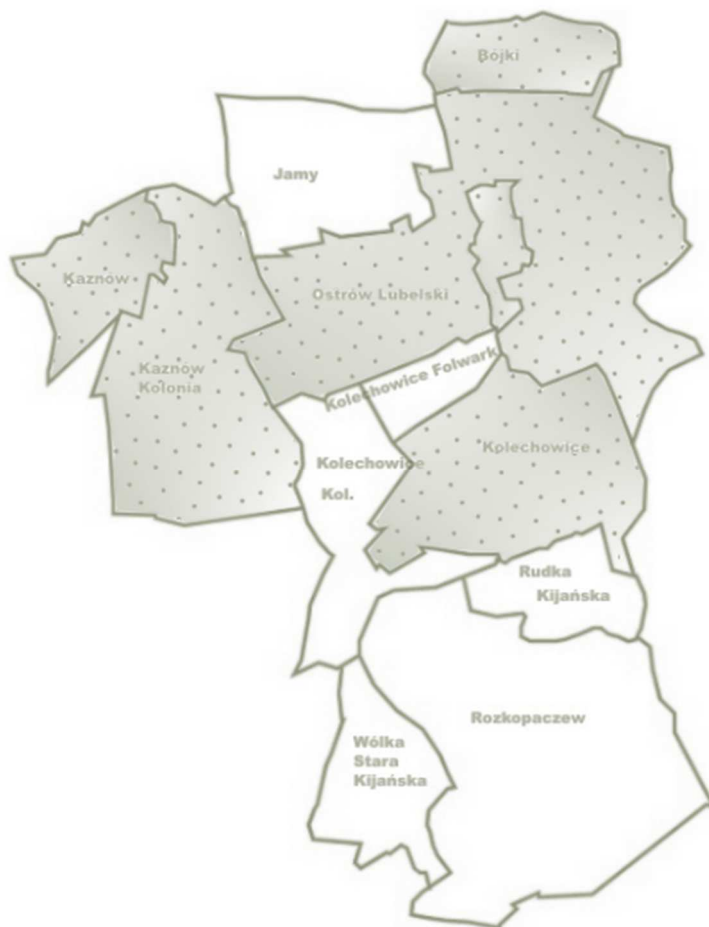
Tabela 15. Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Demografia		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Bezrobocie		Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Aktywność społeczna		Wskaźnik syntetyczny
	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców			Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców*	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021*	
Bójki	2,64	3,79	0,59	1,59	1,19	-0,36	-0,23	-0,61	-8,05	0,06
Jamy	1,51	-1,40	-0,13	-0,53	-0,30	-0,50	-0,23	-0,29	1,66	-0,02
Kaznów	-2,05	-1,35	0,63	0,44	0,48	1,09	-0,23	0,12	1,34	0,05
Kaznów-Kolonia	-1,09	-1,47	0,07	0,13	-0,01	0,77	-0,02	0,15	1,61	0,02
Kolechowice	-0,02	-0,10	1,57	0,28	0,40	-0,13	0,06	0,30	1,00	0,37
Kolechowice-Folwark	0,41	-0,94	-1,18	-0,59	-0,50	-0,71	-0,23	-0,15	0,75	-0,35
Kolechowice-Kolonia	-0,36	-0,39	-0,53	-0,26	-0,22	0,02	0,06	0,10	1,12	-0,05
Rozkopaczew	-0,18	-0,18	-0,21	-0,30	-0,24	0,07	0,36	0,21	-3,12	-0,40
Rudka Kijańska	-1,27	0,40	0,48	0,21	-0,15	-0,19	-0,23	-0,08	-1,44	-0,25
Wólka Stara Kijańska	-0,94	1,04	-0,59	-0,71	-0,50	-0,54	0,60	0,13	1,48	0,00
Ostrów Lubelski	1,35	0,60	-0,70	-0,26	-0,13	0,48	0,10	0,13	3,65	0,58

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie **kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji**, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, środowiskowy, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w Gminie Ostrów Lubelski przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: **Bójki, Kaznów, Kaznów Kolonia, Kolechowice** oraz **Ostrów Lubelski**.

Mapa 2. Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Ostrów Lubelski

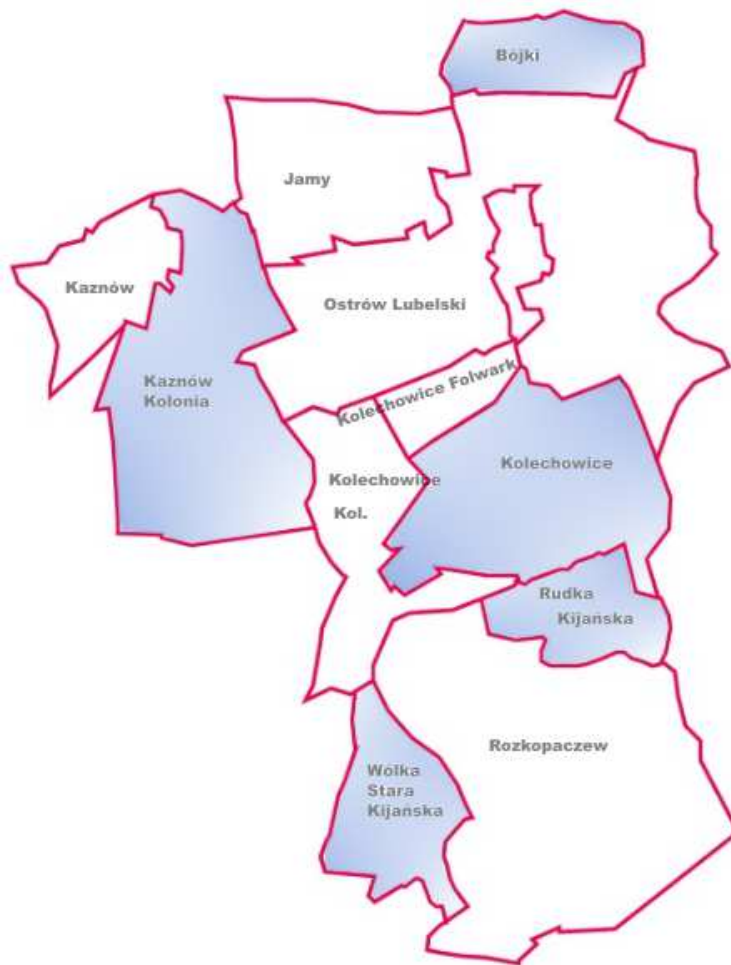
Źródło: Opracowanie własne.

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo zdiagnozować występowanie, **co najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych lub technicznych**.

Sfera gospodarcza:

Tabela 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)

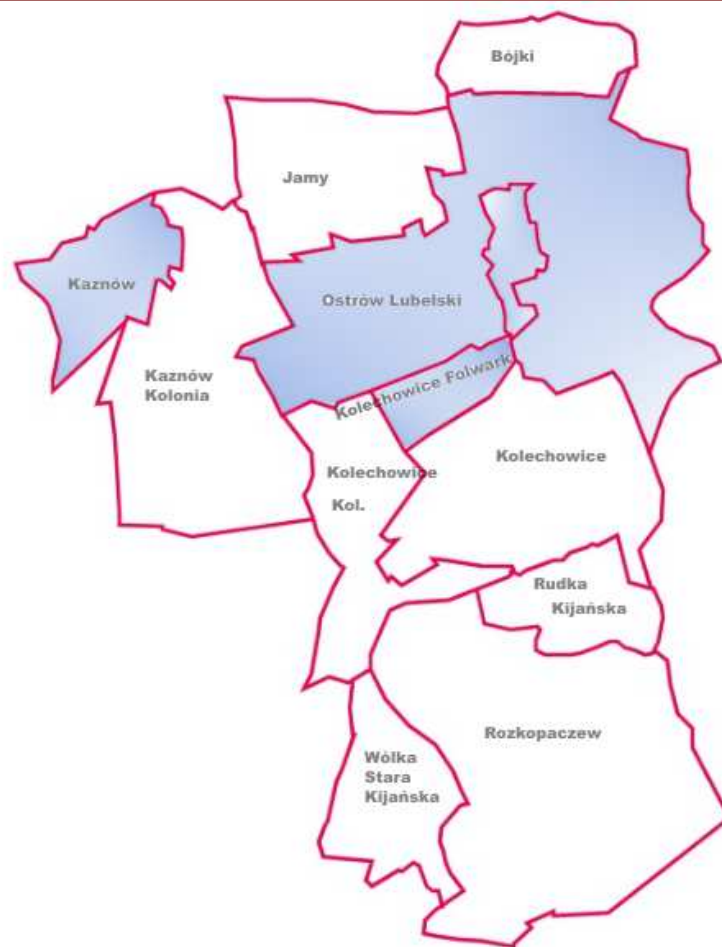
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	0,00
Jamy	0,68
Kaznów	0,83
Kaznów-Kolonia	0,35
Kolechowice	0,24
Kolechowice-Folwark	1,06
Kolechowice-Kolonia	0,47
Rozkopaczew	0,84
Rudka Kijańska	0,00
Wólka Stara Kijańska	0,00
Ostrów Lubelski	0,53
Średnia	0,45

Źródło: UM Ostrów Lubelski, rejestr CEIDG.

Tabela 17. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	0,00
Jamy	0,00
Kaznów	1,24
Kaznów-Kolonia	0,00
Kolechowice	0,00
Kolechowice-Folwark	1,06
Kolechowice-Kolonia	0,00
Rozkopaczew	0,19
Rudka Kijańska	0,00
Wólka Stara Kijańska	0,00
Ostrów Lubelski	0,29
Średnia	0,25

Źródło: UM Ostrów Lubelski, rejestr CEIDG.

Sfera środowiskowa:

Tabela 18. Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	13
Jamy	11
Kaznów	14
Kaznów-Kolonia	13
Kolechowice	16
Kolechowice-Folwark	16
Kolechowice-Kolonia	15
Rozkopaczew	15
Rudka Kijańska	20
Wólka Stara Kijańska	17
Ostrów Lubelski	14
Średnia	14,91

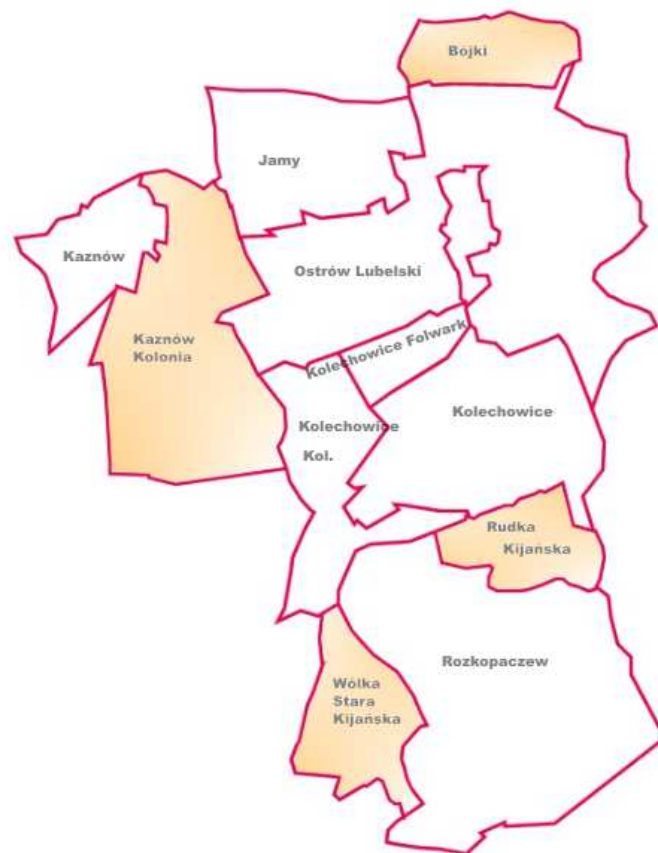

Źródło: UM Ostrów Lubelski

Sfera funkcjonalno- przestrzenna:

Tabela 19. Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	1
Jamy	2
Kaznów	2
Kaznów-Kolonia	0
Kolechowice	2
Kolechowice-Folwark	2
Kolechowice-Kolonia	2
Rozkopaczew	3
Rudka Kijańska	1
Wólka Stara Kijańska	0
Ostrów Lubelski	3
Średnia	1,64

Źródło: UM Ostrów Lubelski

3- zadowolająca, 2- dostateczna, 1- niska, 0- niedostateczna

Sfera techniczna:

Tabela 20. Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszar

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Bójki	0,00
Jamy	0,00
Kaznów	0,00
Kaznów-Kolonia	0,01
Kolechowice	0,00
Kolechowice-Folwark	0,01
Kolechowice-Kolonia	0,00
Rozkopaczew	0,00
Rudka Kijańska	0,00
Wólka Stara Kijańska	0,00
Ostrów Lubelski	0,38
Średnia	0,04

Źródło: UM Ostrów Lubelski

Tabela 21. Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Bójki	0,00	0,00	13	1	0,00
Jamy	0,68	0,00	11	2	0,00
Kaznów	0,83	1,24	14	2	0,00
Kaznów-Kolonia	0,35	0,00	13	0	0,01
Kolechowice	0,24	0,00	16	2	0,00
Kolechowice-Folwark	1,06	1,06	16	2	0,01
Kolechowice-Kolonia	0,47	0,00	15	2	0,00
Rozkopaczew	0,84	0,19	15	3	0,00
Rudka Kijańska	0,00	0,00	20	1	0,00
Wólka Stara Kijańska	0,00	0,00	17	0	0,00
Ostrów Lubelski	0,53	0,29	14	3	0,38
Średnia arytmetyczna	0,45	0,25	14,91	1,64	0,04
Odchylenie standardowe	1,75	2,87	1,95	2,54	1,89

Tabela 22. Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Bójki	-0,26	-0,09	-0,98	-0,25	-0,02
Jamy	0,13	-0,09	-2,00	0,14	-0,02
Kaznów	0,21	0,34	-0,47	0,14	-0,02
Kaznów-Kolonia	-0,06	-0,09	-0,98	-0,64	-0,01
Kolechowice	-0,12	-0,09	0,56	0,14	-0,02
Kolechowice-Folwark	0,35	0,28	0,56	0,14	-0,01
Kolechowice-Kolonia	0,01	-0,09	0,05	0,14	-0,02
Rozkopaczew	0,22	-0,02	0,05	0,54	-0,02
Rudka Kijańska	-0,26	-0,09	2,61	-0,25	-0,02
Wólka Stara Kijańska	-0,26	-0,09	1,07	-0,64	-0,02
Ostrów Lubelski	0,04	0,01	-0,47	0,54	0,18

Tabela 23. Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Bójki	0,26	-0,09	0,98	0,25	-0,02
Jamy	-0,13	-0,09	2,00	-0,14	-0,02
Kaznów	-0,21	0,34	0,47	-0,14	-0,02
Kaznów-Kolonia	0,06	-0,09	0,98	0,64	-0,01
Kolechowice	0,12	-0,09	-0,56	-0,14	-0,02
Kolechowice-Folwark	-0,35	0,28	-0,56	-0,14	-0,01
Kolechowice-Kolonia	-0,01	-0,09	-0,05	-0,14	-0,02
Rozkopaczew	-0,22	-0,02	-0,05	-0,54	-0,02
Rudka Kijańska	0,26	-0,09	-2,61	0,25	-0,02
Wólka Stara Kijańska	0,26	-0,09	-1,07	0,64	-0,02
Ostrów Lubelski	-0,04	0,01	0,47	-0,54	0,18

*symulanta

Tabela 24. Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru	Liczba wskaźników kryzysowych
Bójki	0,26	-0,09	0,98	0,25	-0,02	3
Jamy	-0,13	-0,09	2,00	-0,14	-0,02	2
Kaznów	-0,21	0,34	0,47	-0,14	-0,02	2
Kaznów-Kolonia	0,06	-0,09	0,98	0,64	-0,01	3
Kolechowice	0,12	-0,09	-0,56	-0,14	-0,02	1
Kolechowice-Folwark	-0,35	0,28	-0,56	-0,14	-0,01	1
Kolechowice-Kolonia	-0,01	-0,09	-0,05	-0,14	-0,02	0
Rozkopaczew	-0,22	-0,02	-0,05	-0,54	-0,02	0
Rudka Kijańska	0,26	-0,09	-2,61	0,25	-0,02	2
Wólka Stara Kijańska	0,26	-0,09	-1,07	0,64	-0,02	2
Ostrów Lubelski	-0,04	0,01	0,47	-0,54	0,18	3

Tabela 25. Ocena skomunikowania Gminy Ostrów Lubelski

Miejscowość	jakość nawierzchni asfaltowych (Z-zła, ZD - zadowalająca, D - dobra)	bezpieczeństwo- chodnik, oświetlenie (M -małe, U - umiarkowane, D - duże, brak chodników, oświetlenia)	Ścieżki rowerowe (brak, wystarczające, niewystarczające)
Bójki	Z	M, brak chodników	brak
Jamy	D	D	brak
Kaznów	ZD	U	brak
Kaznów Kolonia	Z	M, brak chodników	brak
Kolechowice	D	M	brak
Kolechowice II	D	M	brak
Kolechowice Folwark	D	D	brak
Kolechowice Kolonia	ZD	M	brak
Rozkopaczew I	D	U	brak
Rozkopaczew II	D	M	brak
Rudka Kijańska	ZD	U	brak
Wólka Stara Kijańska	Z	M	brak
Ostrów Lubelski - Partyzantów	D	D	wystarczające
Ostrów Lubelski - Kościuszki	D	D	brak
Ostrów Lubelski – Śródmieście, Zamoście	D	D	brak

Tabela 26. Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania

Miejscowość	Liczba publicznych miejsc spotkań – przestrzeni publicznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	Jakość przestrzeni publicznych (Z-zła, ZD - zadowalająca, D - dobra)	Konieczność prac modernizacyjnych i rewitalizacyjnych (tak/ nie)
1	2	3	4
Bójki	1 Remiza OSP	ZD	TAK
Jamy	1 Remiza OSP , Środowiskowy Dom Samopomocy	D D	TAK NIE
Kaznów	1 Remiza OSP	Z	TAK
Kaznów Kolonia	1 szkoła	D	NIE
Kolechowice	1 szkoła	Z	TAK
Kolechowice Folwark	1 Remiza OSP	ZD	TAK
Kolechowice Kolonia	1 Remiza OSP	ZD	TAK
Rozkopaczew	1 Szkoła, bank przychodnia 2 remizy OSP	ZD	TAK
Rudka Kijańska	1 Remiza	Z	TAK
Wólka Stara Kijańska	1 Remiza	Z	TAK
Ostrów Lubelski -	1	1 Szkoła, Przedszkole, Centrum Kultury , 2 przychodnie , 2 apteki, bank, boisko sportowe orlik 1 Świetlica wiejska w budynku OSP	NIE

Tabela 27. Sfera techniczna w podziale na sołectwa

Miejscowość	Obecność wodociągu (TAK/NIE)	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)
Bójki	TAK	TAK
Jamy	TAK	TAK
Kaznów	TAK	NIE
Kaznów Kolonia	TAK	NIE
Kolechowice	TAK	NIE
Kolechowice II	TAK	NIE
Kolechowice Folwark	TAK	NIE
Kolechowice Kolonia	TAK	NIE
Rozkopaczew I	TAK	NIE
Rozkopaczew II	TAK	NIE
Rudka Kijańska	TAK	NIE
Wólka Stara Kijańska	TAK	NIE
Ostrów Lubelski - Partyzantów	TAK	TAK
Ostrów Lubelski - Kościuszki	TAK	TAK
Ostrów Lubelski – Śródmieście, Zamoście	TAK	TAK

2.5. Podsumowanie diagnozy

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary Gminy Ostrów Lubelski, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co powoduje stan kryzysowy. Wskazanie obszarów było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy. Jak wynika z powyższej tabeli obszary kryzysowe można zdiagnozować w zasadzie w każdej miejscowości Gminy Ostrów Lubelski.

Tabela 28. Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Nazwa obszaru	Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	Obecność terenów zdegradowanych	Udział Powierzchni [%]	Udział Ludności [%]
Bójki	TAK	TAK	-	3,44	0,91
Jamy	-	TAK	-	7,61	5,63
Kaznów	TAK	TAK	-	3,99	4,66
Kaznów-Kolonia	TAK	TAK	TAK	12,60	5,47
Kolechowice	TAK	TAK	-	10,92	8,07
Kolechowice-Folwark	-	TAK	TAK	1,99	3,62
Kolechowice-Kolonia	-	NIE	-	6,38	4,06
Rozkopaczew	-	NIE	-	20,06	20,63
Rudka Kijańska	-	TAK	-	3,69	2,16
Wólka Stara Kijańska	-	TAK	-	4,85	4,89
Ostrów Lubelski	TAK	TAK	TAK	24,48	39,90

Źródło: Opracowanie własne.

Powierzchnia obszarów zdegradowanych stanowi 55,43% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 59,01% mieszkańców gminy.

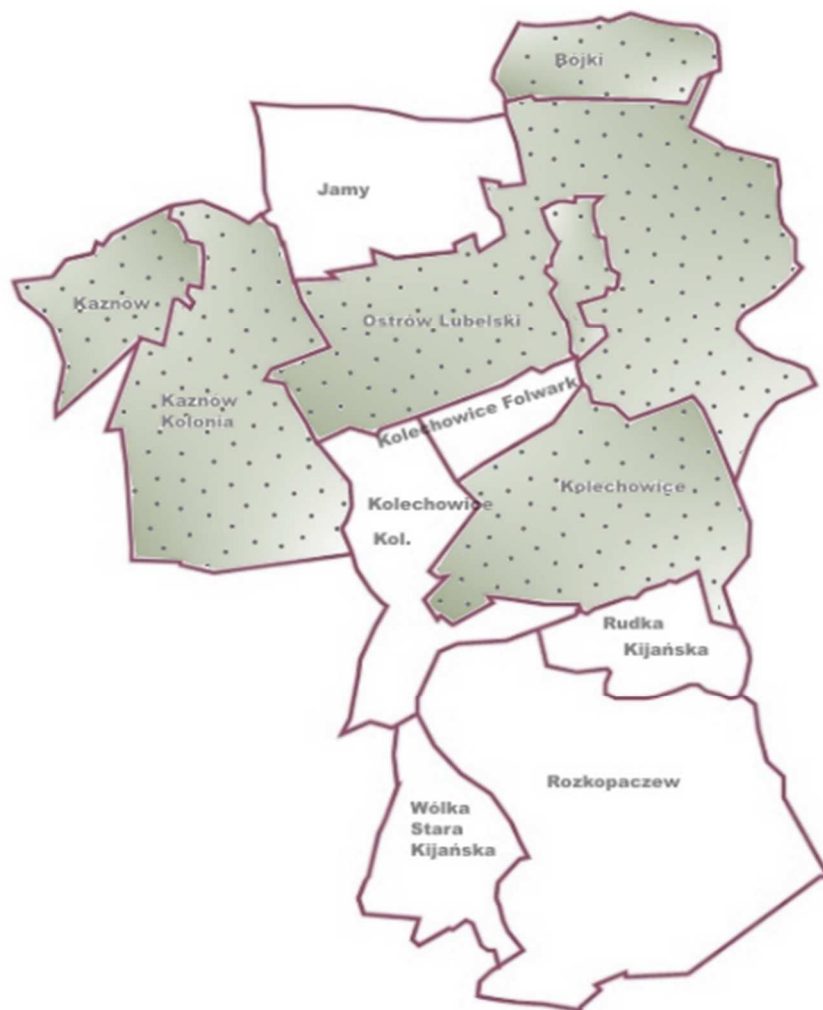
Cechuje je nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów we wszystkich 5 sferach:

- ✓ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ✓ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- ✓ środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona

- terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- ✓ technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

Mapa 3. Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Źródło: Opracowanie własne.

2.6. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji

Konieczne było zatem przystąpienie do kolejnego etapu delimitacji, by móc wskazać na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk) na obszarach zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, który będzie się zawierał na terenie nie większym niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i zamieszkałym nie więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Ostrów Lubelski.

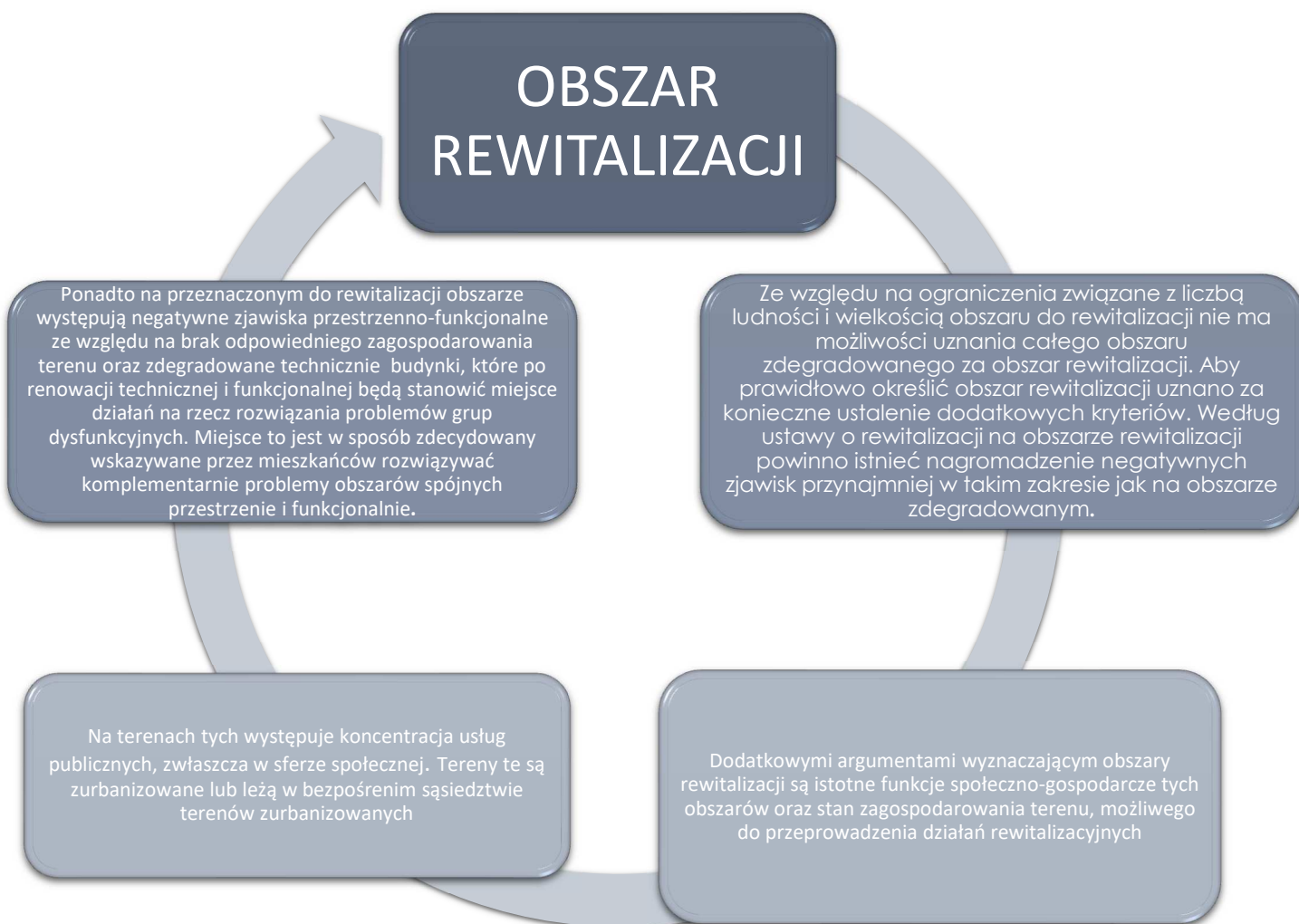
W celu jednoznacznego wyznaczenia Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy

Ostrów Lubelski oraz wskazania na jakim obszarze Gminy Ostrów Lubelski(OZ) występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym (negatywnym) przypisano odpowiadające im wskaźniki.

Punktem odniesienia terytorialnego było wyodrębnienie w ramach miejscowości zdegradowanych Obszaru Rewitalizacji (OR) w oparciu o czynniki kryzysowe:

1. stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej, która po przeprowadzeniu działań inwestycyjnych może być wykorzystana w celu znaczącej poprawy stanu przestrzeni publicznej szczególnie w obszarze grup dysfunkcyjnych,
2. koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w związku z gęstością zaludnienia obszaru, co generuje i wzmacnia z natury negatywne postawy zachowania, szczególnie ze strony osób wykluczonych oraz pochodzących ze środowisk patologicznych.

Procedura wyznaczenia OR opierała się na następujących założeniach:

Obszar Rewitalizacji Ostrów Lubelski - w skład Obszaru Rewitalizacji Ostrów Lubelski wchodzi 2 podobszary:

Tabela 29. Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski

Obszar Rewitalizacji Ostrów Lubelski		
Numer Podobszaru	I	II
Nazwa	Ostrów Lubelski Centrum	Ostrów Lubelski Jezioro Miejskie
Powierzchnia (ha)	35,96	84,75
Odsetek powierzchni podobszaru w ogólnej powierzchni gminy (%)	0,12	0,70
Liczba ludności	650	30
Odsetek ludności podobszaru w ludności ogółem gminy (%)	12,52	0,58

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 30 Zakres obszaru rewitalizacji

Podobszar	Numer działki
Ostrów Lubelski Centrum	448,450,451/1,451/2,504,514,515,516,517,520,521,522,523,524,526,527 528/1,528/2,529,530,531,532,533,534,535/1,535/2,535/3,535/5,535/6 536,537,538,539,540,541,542/1,542/2,543/1,543/2,543/3,544,545,546 547,548,549,550,551,552,553,554/1,554/2,555,556,557,558,559,560/1, 560/2,561,562,563,564,565,566,567,568,569,570,571,572,573,574,575 576,577,578,579,580,581,582,583,584,585,586,587/1,587/2,588,589,590 591,592,593,594,595,596,597,598,599,600,601,602,603,604,605,606,607 608,609,610,611,612,613,614,615,616,617,618,619,620,621,622,623,624 625,626,627,628,629,630,631,632,633,634,635,636,637,638,639,640,641 642,643,644,645,646,647,648,649,650,651,652,653,654,655,656,657,658 659/1,659/2,660,661,662,663,664,665,666/1,666/2,667/1,667/2,668, 669/1,669/2,670,671,672,673,674,675,676,677,678,679,680,681/1,681/2 682,683,722,724,725,761,762,763,764,765,766,767,768,769,771,774,777 781,783,787,790,791,793,795,796,797,799,802,812,813,814,816,817,841 843,908,909,910,911,912/1,912/2,913,914,915,916,917,918,919,920,921 922,923,924,925,926,927,928,929,930,931,932,933,934,935,,936,937,938 939,940,941,942,943,944,945,946,947,948,949,950,951,952,953,954,955 956,961,962,963,964,965,966,967,968,969,970,971,972,973,974/1,974/3 974/4,975,976,977,978,979,980,981,982,983,984,985,986,987,988,989 990,991,998,999,1000,1001/1,1002/1,1003,1004,1005,1006/2,1020,1021 1022,1025,1082/1,1083/1,1084,1085,1086,1087,1088,1089/1,1090/1, 1092,1135,1140,1186/1,1392,1398,1399,1400,2836,2844,2845
Ostrów Lubelski Jezioro Miejskie	1947,2145,2146,2147,2148,2149,2150,2151,2152,2153,2154,2155,2156 2157,2158,2159,2160,2161,2162,2163,2164,2165,2166,2167,2168,2169 2170,2171,2172,2173,2174,2175,2189,2190,2191,2192,2205,2234,2235 2236,2237,2241,2242,2243,2244,2246,2247,2248,2249,2250,,2251,2252 2253,2255,2256,2257/1,2257/2,2263,2265,2272,2280,2281,2282/1,2282/ 2,2283/1,2284/1,2285/1,2286/1,2286/2,228,2288,2289,2290,2291,2294, 2295,2296,2297,2298/1,2299/1,2299/2,2299/3,2299/4,2299/5,2299/6,22 99/8,2299/15,2300,2301,2302/1,2302/2,2302/4,2302/6,2303/4,2303/5,2 304/1,2304/2,2304/11,2304/12,2304/20,2304/2,2305,2306,2307,2308,23 09,2325,2384,3374,3375,3527,3601,3607,3620

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako Obszar Rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Ostrów Lubelski spełnia powyższe kryteria ponieważ stanowi 0,82 % powierzchni gminy (120,71 ha) i jest zamieszkanym przez 13,10 % jej mieszkańców (680 osób).

Tym samym obszar rewitalizacji mieści się w limitach określonych w Ustawie (< 20% powierzchni gminy i < 30% liczby jej mieszkańców).

3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1 Podobszary Rewitalizacji – opis

Mapa 4. Podobszar Rewitalizacji Ostrów Lubelski Centrum

Mapa 5. Podobszar rewitalizacji Ostrów Lubelski Jezioro Miejskie

Demografia:

Ostrów Lubelski jest miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 2 067, z czego 51,1% stanowią kobiety, a 48,9% mężczyźni.

W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 3,7%.

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Ostrów Lubelski ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 3. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 1,44 na 1000 mieszkańców Ostrowa Lubelskiego.

W 2021 roku urodziło się 21 dzieci, w tym 42,9% dziewczynek i 57,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 377 gramów.

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,51 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2021 roku 45,4% zgonów w Ostrowie Lubelskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 16,6% zgonów w Ostrowie Lubelskim były nowotwory, a 3,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego.

Na 1000 ludności Ostrowa Lubelskiego przypada 8.62 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2021 roku zarejestrowano 19 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 21 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Ostrowa Lubelskiego -2.

W tym samym roku 2 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 3 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -1. 57,2% mieszkańców Ostrowa Lubelskiego jest w wieku produkcyjnym, 17,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 25,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Mieszkalnictwo i urzędnia sieciowe:

W 2021 roku w Ostrowie Lubelskim oddano do użytku 3 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,45 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Całkowite zasoby mieszkaniowe w Ostrowie Lubelskim to 810 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 388 mieszkań. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa lubelskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Ostrowie Lubelskim to 5,67 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2021 roku w Ostrowie Lubelskim to 133,70 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni

użytkowej dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 87,16% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 81,11% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 75,19% mieszkań posiada łazienkę, 66,91% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,00% z gazu sieciowego.

Rynek Pracy:

W Ostrowie Lubelskim na 1000 mieszkańców pracuje 220 osób . Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 64,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 35,8% mężczyźni.

Bezrobocie rejestrowane w Ostrowie Lubelskim wynosiło w 2021 roku 7,2% (8,8% wśród kobiet i 5,9% wśród mężczyzn). Jest to wartość porównywalna do stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Ostrowie Lubelskim wynosiło 4824,58 PLN, co odpowiada 80,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Ostrowa Lubelskiego 115 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 107 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -8.

Przedsiębiorczość:

W Ostrowie Lubelskim w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowane były 182 podmioty gospodarki narodowej, z czego 124 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2021 zarejestrowano 11 nowych podmiotów, a 6 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Na przestrzeni lat 2009-2021 najwięcej (19) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (8) w roku 2014. W tym samym okresie najwięcej (16) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (4) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

Kultura:

Według danych z 2021 w Ostrowie Lubelskim działała 1 biblioteka/filia publiczna posiadająca księgozbiór liczący 11 369 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 3 pracowników.

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) z dnia 15.12.2017 na obszarze Ostrowa Lubelskiego znajduje się 5 zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

1. Kościół z poł. XVIII w. (ul. Jana Pawła II 43)
2. Mur/ogrodzenie z poł. XVIII w.
3. Dzwonnica z poł. XVIII w. (ul. Jana Pawła II 43)
4. Zieleń towarzysząca (data nieznana)
5. Kapliczka z 1684 r. (ul. Partyzantów 3/5)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ostrów Lubelski przyjęte uchwałą Nr XLIX/304/23 Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim z dnia 31 października 2023 r. wyznacza podstawowe kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.

Generalna koncepcja przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej Gminy Ostrów Lubelski zakłada:

- uzyskanie nowoczesnej struktury przestrzennej miasta i gminy z harmonizacją istniejących układów przestrzennych oraz sprawnym układem obsługi komunikacyjnej i technicznej;
- pełne wykorzystanie powiązań komunikacyjnych miasta i gminy dla jego rozwoju, a zwłaszcza dla wykreowania terenów aktywności gospodarczej i usług (zwłaszcza z zakresu wyspecjalizowanego rolnictwa) oraz terenów zabudowy rekreacji indywidualnej i wypoczynku w sąsiedztwie oddziaływania dróg wojewódzkich nr 813 i 821;
- podniesienie standardów istniejącej zabudowy miejscowości poprzez uporządkowanie ich struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz zapewnienie kształtowania przestrzeni publicznych;
- poprawę stanu środowiska przyrodniczego, w tym zapewnienie funkcjonowania fragmentów ciągów przyrodniczych, w sposób umożliwiający powiązanie terenów zasilających i wymagających zasilania (obszarów istniejącego i projektowanego zagospodarowania);
- ochronę dziedzictwa kulturowego, służącą utrwalaniu tożsamości jednostek osadniczych miasta i gminy;
- wykorzystanie przyjętych zasad ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska przyrodniczego w stymulowaniu procesów zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego miasta i gminy;
- zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych, przede wszystkim w zakresie ochrony zdrowia, szkolnictwa, kultury oraz sportu i rekreacji;
- racjonalny rozwój terenów mieszkaniowo-usługowych w północnej i wschodniej części miasta i gminy;
- rozwój funkcji rolniczych, w tym ekoprodukcji i przetwórstwa rolno-spożywczego

Rozwój miasta Ostrów Lubelski musi zachodzić na zasadach rozwoju zrównoważonego (rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny z jednoczesną ochroną środowiska przyrodniczego i poszanowaniem jego elementów). Oznacza to konieczność określenia zasad zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, w tym poprzez ochronę jego cennych zasobów, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów.

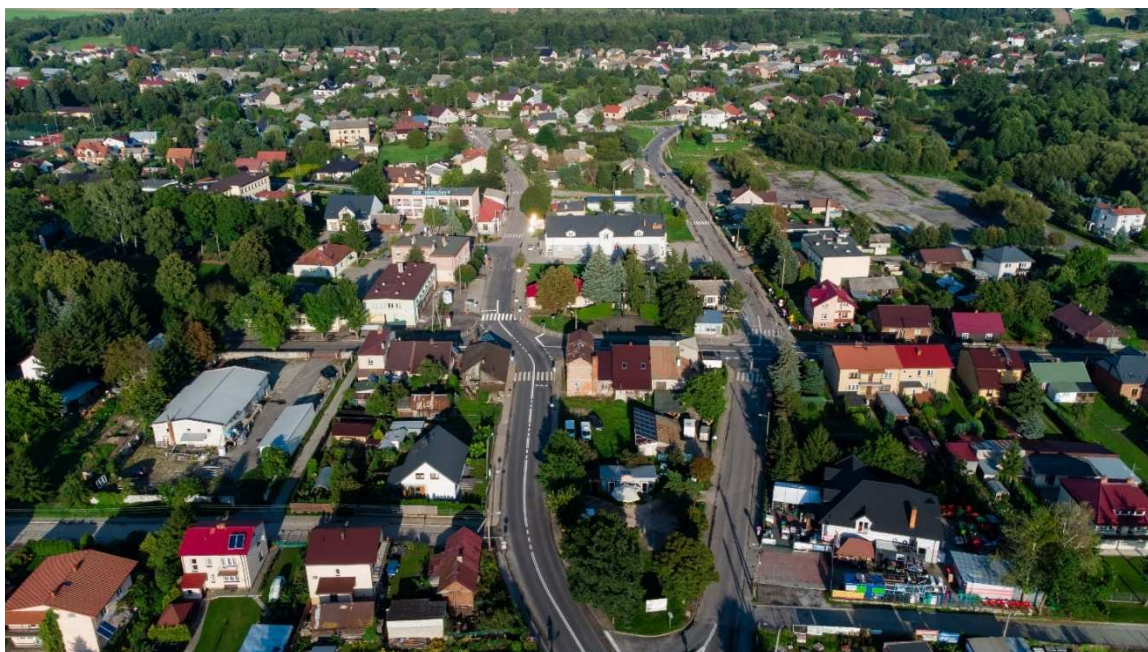
Z kolei ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w tym zabytków polega na: ich zachowaniu, wyeksponowaniu i harmonijnej adaptacji w procesie rozwoju, jak również na powstrzymaniu procesu degradacji historycznej tkanki zabudowy poprzez podnoszenie standardów poszczególnych obiektów i obszarów oraz przywracaniu wartości kulturowych, estetycznych i użytkowych budynków oraz zagospodarowania przestrzennego obiektów i obszarów.

Wyznaczony Podobszar Rewitalizacji Ostrów Lubelski Centrum stanowi 35,96 ha i jest zamieszkiwany przez 650 mieszkańców. Obszar rewitalizacji pełni kluczowe funkcje administracyjne, społeczne, edukacyjne i gospodarcze miasta i **całej gminy**.

Na terenach tych występuje koncentracja usług publicznych, zwłaszcza w sferze społecznej. Teren ten jest zurbanizowany. Na obszarze rewitalizacji **Ostrów Lubelski**

Centrum funkcjonuje Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Kultury, Gminny Targ, Biblioteka Publiczna, placówki edukacyjne.

Działalność wymienionych instytucji, wzmacnia potencjał rewitalizacji co pozwala na rozwój przestrzeni integrującej i aktywizującej mieszkańców obszaru rewitalizacji (jak także, w dalszej kolejności, potencjał obszaru jako miejsca realizacji usług różnego rzędu przez mieszkańców innych części gminy, a także turystów).

Fot. Ostrów Lubelski Centrum

Fot. Ostrów Lubelski Centrum

Fot. Ostrów Lubelski Błota Miejskie

Fot. Ostrów Lubelski Park Miejski

Wyznaczony Podobszar Rewitalizacji Ostrów Lubelski Jezioro Miejskie stanowi 84,75 ha i jest zamieszkiwany przez 30 mieszkańców.

Miasto Ostrów Lubelski pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka głównego, zapewniającego obsługę ludności gminy oraz tereny mieszkaniowe, obiekty sportu i rekreacji. Zabudowa na brzegu Jeziora Miejskiego ma z kolei charakter letniskowy i rekreacyjny, co związane jest z atrakcyjnością przyrodniczą tego obszaru, częściowo objętego ochroną przyrody.

Jeziro Miejskie jest dostępne do rekreacji mieszkańców. Posiada ono cztery przystępy wodne. Na pierwszym z nich zlokalizowany jest Ośrodek Sportów Wodnych, przy którym działa Szkolna Drużyna Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz sekcja żeglarska. Znajduje się tu również zaplecze sanitarne – toaleta i prysznice, zaplecze gastronomiczne, w postaci kilku lokali i punktów gastronomicznych, a także zaplecze techniczne w postaci parkingu oraz pola namiotowego z dostępem do energii elektrycznej.

Teren jest ogrodzony i oświetlony, a w jego obrębie znajdują się plac zabaw dla dzieci, boisko do piłki siatkowej, a także miejsce wyznaczone do kąpieli.

Kolejne przystępy różnią się specyfiką, stanowią je plaże wraz z zapleczem turystycznym w postaci pól namiotowych z sanitariatami, wolnostojącymi ogólnodostępnymi stołami, ławkami i parkingami.

Fot. Ostrów Lubelski Jezioro Miejskie

Od dawna gmina widzi potrzebę ratowania Jeziora Miejskiego przed katastrofą ekologiczną tzn. wyschnięciem wód w jeziorze. Jest to jedyne jezioro na terenie Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego i Parku Krajobrazowego, które nie ma dopływu naturalnego bieżącej wody. W ostatnim okresie znacząco obniżył się poziom lustra wody i nadal zjawisko to postępuje.

W związku z tym czynione są starania o zasilanie jeziora wodami z rzeki Bobrówka. Na zlecenie gminy wykonany został operat hydrologiczny określający zasobność wody w rzece oraz możliwości jej retencjonowania w zespole jezior Kleszczów i Miejskie. Na tej podstawie gmina wystąpiła z wnioskiem do Wód Polskich o wykonanie remontu istniejącego, ale nieczynnego obecnie miejsca piętrzenia wód na rzece Bobrówka w celu uzyskania możliwości zasilenia Jeziora Miejskiego.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej, a także zjawiskami kryzysowymi w sferach pozaspołecznych – gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Rewitalizacja obu podobszarów wpisuje się w realizowaną strategię rozwojową miasta Ostrów Lubelski. Wizja rozwoju zakłada wykorzystanie istniejących potencjałów tych terenów, które z biegiem lat ulegają stopniowej degradacji, co przekłada się na pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Na plan pierwszy wysuwają się problemy demograficzne, z którymi wiąże się zjawisko starzejącego się społeczeństwa. **W zakresie zdiagnozowanego kryzysu w sferze społecznej** zwraca się uwagę, iż zdelimitowany obszar charakteryzuje się niskim udziałem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (17,04) w ogólnej liczbie ludności obszaru gminy (19,30) oraz wysokim udziałem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (24,72) w ogólnej liczbie ludności obszaru gminy (22,95). Duża liczba seniorów rodzi różne potrzeby w zakresie szeroko rozumianej dostępności związanej z zapotrzebowaniem na usługi związane z ochroną zdrowia, ale też bliskością usług i placówek handlowych. Oznacza również konieczność dostosowania budynków użyteczności publicznej dla osób ze specjalnymi potrzebami, jak i przestrzeni publicznej, by umożliwić łatwiejsze przemieszczanie się. W kontekście rosnącej liczby osób starszych wyzwaniem staje się zjawisko alienacji społecznej, samotności, co przekłada się na potrzeby aktywizacyjne. Skupienie się na kwestiach jakości życia osób starszych jest istotne nie tylko z perspektywy dzisiejszych potrzeb, ale i przyszłych, co wiąże się z faktem, że udział seniorów będzie w kolejnych latach rosł. Zauważalny wzrost zostanie z pewnością odnotowany w grupie starszych seniorów, tj. powyżej 75 roku życia, których samodzielność może ulegać gwałtownemu pogorszeniu.

Obszar rewitalizacji odznacza się również podwyższonym poziomem przestępstw i wykroczeń. Liczba popełnionych naruszeń prawa na 100 mieszkańców wynosi 4,74 natomiast wartość tego samego wskaźnika dla całej gminy wynosi 3,25. Obserwowane na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, takie jak przestępczość, przemoc i uzależnienia świadczą o rozpadzie więzi społecznych, dezintegracji społeczności lokalnej. Liczba założonych „niebieskich kart” (1,11) również jest wyższa niż średnia dla gminy (0,77). Wysokiej przestępczości w centralnej części Ostrowa Lubelskiego należy upatrywać m.in. w charakterze funkcjonalnym obszaru śródmiejskiego. Liczne obiekty usług publicznych, komercyjnych i innych obiektów o znaczeniu lokalnym, przyciągają osoby spoza obszaru, mogące łamać prawo. Dlatego poprawa bezpieczeństwa w Centrum jest istotnym zadaniem dla polepszenia jakości życia lokalnych mieszkańców.

Niekorzystną sytuację pogłębiają niskie wskaźniki dotyczące aktywności i integracji społecznej. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się niską liczbą zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców (0,39) w porównaniu do średniej gminnej (0,70).

Jednym z istotnych zadań polityki rewitalizacyjnej jest aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru.

Analizując pozostałe sfery największe zagęszczenie problemów obszaru dostrzega się w kwestiach gospodarczych i środowiskowych.

Problemem sfery gospodarczej nie jest poziom aktywności gospodarczej, ale raczej duża rotacja podmiotów przedsiębiorstw na podobszarze. Tezę tę potwierdza zjawisko dotyczące wyrejestrowanych podmiotów.

Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców wynosi 0,29 przy średniej dla gminy wynoszącej 0,25. Świadczy to o występowaniu niekorzystnych uwarunkowań dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, przede wszystkim o niestabilności prowadzonych tu działalności gospodarczych. Słabość lokalnej gospodarki wywiera niekorzystny wpływ na stabilność dochodów i sytuację materialną mieszkańców. Problem stanowi duża rotacja prowadzonych działalności usługowych, co prowadzi do mniejszego przywiązania mieszkańców do lokalnie działających firm.

Problemy ekonomiczne mogą również dotyczyć osób w wieku poprodukcyjnym. Osoby wchodzące w wiek senioralny nie są tak chętnie zatrudniane i często również posiadają wykształcenie, które z perspektywy dzisiejszego rynku pracy jest niekonkurencyjne. Jednocześnie duży udział tych osób oznacza mniejszą pulę aktywnej siły roboczej.

W sferze środowiskowej na uwagę zasługuje fakt, że na obszarze rewitalizacji nie funkcjonują właściwie rozwiązania ograniczające emisję CO₂ w mieszkalnictwie. Miejscowość charakteryzuje się niskim wskaźnikiem zamontowanych urządzeń OZE (14) na 100 mieszkańców. Innym ważnym problemem zdiagnozowanym na obszarze jest zabudowa wymagająca poprawy w zakresie energochłonności. Jedynie z rzadka można tu znaleźć budynki, które można określić mianem niskoemisyjnych. Potrzebna jest więc kontynuacja i intensyfikacja działań mających na celu wymianę źródeł ogrzewania oraz termomodernizację i zmniejszanie emisyjności zabudowy, a także zwiększenie promowania odnawialnych źródeł energii.

Jedną z najważniejszych potrzeb obszaru jest również zmniejszenie ekspozycji na hałas drogowy. O ile trudne jest znaczące ograniczanie ogólnego ruchu samochodowego, o tyle możliwe jest wprowadzenie stref o spokojniejszym ruchu na ulicach o bardziej lokalnym charakterze. Działaniami naprawczymi na tym polu może być również rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej. Poprawę wymaga również wyposażenie przestrzeni publicznych w zieleń oraz zwiększenie przepuszczalności powierzchni utwardzonych i retencyjności. Ze względu na obecność terenów niezagospodarowanych pożądane jest urozmaicenie zasobów przyrodniczych przez nasadzenia, zakładanie łąg kwietnych, ogrodów sąsiedzkich czy ogrodów społecznych, a także prowadzenie działań proekologicznych w celu ochrony przyrody i zwiększenia różnorodności biologicznej, najlepiej z udziałem lokalnej społeczności, oraz prowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, w tym uczniów w szkołach.

W przypadku sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszar rewitalizacji charakteryzuje się stosunkowo niewielką skalą zjawisk kryzysowych na tle reszty gminy Ostrów Lubelski. Z uwagi na centralne położenie podobszar Ostrów Lubelski Centrum cechuje duża dostępność do obiektów infrastruktury społecznej. Podobszar posiada niezaprzeczone zalety wynikające z centralnego położenia, historycznego układu urbanistycznego, rozbudowanych przestrzeni publicznych. Zjawiskiem negatywnie charakteryzującym podobszar rewitalizacji był duży udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami. Problem ten należy uznać za bardzo ważny z uwagi na wysoki udział seniorów mieszkających na podobszarze, mających często problemy z poruszaniem się. Poprawa dostępności jest też istotna, ponieważ podobszar pełni funkcję centrum gminy Ostrów Lubelski, stąd zlokalizowana tu infrastruktura społeczna służy mieszkańcom a także przyjezdnym.

Centralny obszar miasta oprócz mieszkańców przyciąga wiele innych osób wykorzystujących samochody. Stojące w niewłaściwych miejscach samochody utrudniają ruch pieszym i przyczyniają się do chaosu przestrzennego. W celu poprawy tego stanu należy dążyć do ograniczania ruchu samochodowego w centrum miasta.

Jeśli chodzi o sferę techniczną, obszar rewitalizacji, charakteryzuje się kumulacją problemów w tej dziedzinie, z których niektóre stanowią jednocześnie jego mocną stronę. Dotyczy to przede wszystkim zachowanej zabytkowej zabudowy, która z jednej strony wymaga dużych nakładów finansowych, z drugiej zaś stanowi ważny potencjał rozwojowy nie tylko w skali podobszaru, ale i całego miasta. Należy zwrócić uwagę na poprawę stanu technicznego i zabezpieczenie tych obiektów przed degradacją techniczną.

3.2. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych

W dniu 22 maja 2023 r. o godzinie 16:00 w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim w ramach konsultacji społecznych odbyło się spotkanie, podczas którego omówiony został projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ostrów Lubelski.

W spotkaniu wzięło udział 12 osób (przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim, przedstawiciele OSP w Ostrowie Lubelskim, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy gminy Ostrów Lubelski).

W trakcie spotkania konsultacyjnego przedstawiono i omówiono między innymi następujące kwestie:

- ✓ Projekt uchwały Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✓ Mapę określającą granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✓ Planu wdrożenia GPR Gminy Ostrów Lubelski,
- ✓ Ogólne informacje dotyczące obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji,
- ✓ Metodologię wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji,
- ✓ Przedstawiono podział gminy na jednostki referencyjne,
- ✓ Omówiono przeprowadzoną diagnozę z podziałem na strefę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną,
- ✓ Przedstawiono wyznaczony obszar zdegradowany,
- ✓ Przedstawiono wyznaczony obszar rewitalizacji,
- ✓ W trakcie spotkania omówiono wstępnie możliwości realizacji przyszłych projektów oraz kwestie możliwości pozyskania finansowania.

Podczas spotkania zdiagnozowano również problemy, które na obszarze rewitalizacji zostały zidentyfikowane podczas konsultacji społecznych w odniesieniu do obszarów rewitalizowanych.

Należą do nich:

- ✓ z zakresu sfery społecznej:
 - starzenie się społeczeństwa i paląca potrzeba zwiększenia dostępności zintegrowanych usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb seniorów wykluczonych bądź zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób starszych przebywających samotnie w swoich domach, chorych i niesamodzielnych.
 - niski poziom integracji i aktywizacji mieszkańców gminy poprzez brak możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

- ✓ z zakresu sfery gospodarczej: niski poziom przedsiębiorczości wynikający z wysokiego i długotrwałego bezrobocia oraz niskiego poziomu wykształcenia mieszkańców, brak dużych zakładów pracy pozwalających na znalezienie zatrudnienia w pobliżu miejsca zamieszkania, mały popyt na produkty i usługi na lokalnym rynku z powodu ubóstwa, brak lokalnych tradycji związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, brak targowiska oraz terenów pod inwestycje, brak odpowiednich lokali na prowadzenie działalności gospodarczej, niska aktywność przedsiębiorcza;
- ✓ z zakresu sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej:
 - brak przestrzeni umożliwiającej integrację i aktywizację społeczną oraz wprowadzenie nowych aktywności, które pozwolą na eliminację istniejących problemów społecznych. Nie można także pominąć zagrożeń, jakie dla historycznych elementów struktury przestrzennej stanowi: w dużym stopniu zły stan techniczny zabudowy historycznej (często niedoinwestowanej przez długie lata), powodujący jej dekapitalizację, presja związana z rozwojem społeczno – gospodarczym (wprowadzanie nowych funkcji wymagających dostosowania zabudowy), presja związana z usprawnieniem układu komunikacyjnego i pozostałych elementów infrastruktury technicznej. Stąd powstają różnorodne napięcia i konflikty w stanie zabudowy i zagospodarowania przestrzeni, stanowiące bariery rozwoju.
- ✓ z zakresu sfery środowiskowej: w przypadku gminy Ostrów Lubelski zanieczyszczenia trafiają do powietrza z trzech podstawowych źródeł: powierzchniowych (z terenów zabudowanych, na których emisja zanieczyszczeń spowodowana jest głównie indywidualnymi systemami grzewczymi oraz z terenów użytkowanych rolniczo), punktowych (pochodzących ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych oraz gospodarstw rolnych prowadzących uprawy lub zajmujących się hodowlą zwierząt), liniowych (transport i komunikacja). Problemem jest również istnienie terenów publicznych, które są nieuporządkowane (zdegradowana zieleń, śmieci). Problemy powyższe wynikają często z niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców (niewystarczający dialog z mieszkańcami w celu integracji działań na rzecz ochrony środowiska i dbania o wspólną przestrzeń publiczną). Edukacja środowiskowa powinna ona obejmować wszystkie grupy społeczeństwa – decydentów, dorosłych, dzieci i młodzież. Problemy w sferze środowiskowej są również efektem niskiego poziomu integracji mieszkańców i malejącego poczucia przynależności do wspólnoty lokalnej (wspólnego dobra, o które należy dbać).

Przedstawione wnioski z przeprowadzonych w gminie konsultacji pokrywają się w dużej mierze z wnioskami z przeprowadzonej analizy statystycznej obszaru rewitalizacji i wskazują na znaczne potrzeby rewitalizacyjne tych terenów. Wybór zatem właściwych zadań rewitalizacyjnych pozwoli na zniwelowanie dysproporcji rozwojowych tych terenów.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano zespół kluczowych problemów, które powinny zostać rozwiązane w pierwszej kolejności. Pozwoli to na odpowiednią, skoncentrowaną tematycznie i przestrzennie interwencję zapewniającą osiągnięcie wymiernych korzyści w postaci poprawy jakości mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Działania rewitalizacyjne powinny skupiać się na wzmocnieniu wsparcia skierowanego

do grup narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne poprzez nowe innowacyjne działania, skierowane szczególnie do osób starszych i młodzieży. Wydaje się, że zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne ze sfery społecznej można z powodzeniem rozwiązać z wykorzystaniem głównych potencjałów – działających na obszarze lub w jego sąsiedztwie instytucji społecznych i kultury. Wyraźnej poprawy wymaga bezpieczeństwo publiczne obszaru, które może stanowić obecnie jeden z hamulców rozwojowych obszaru. Interwencja w sferze społecznej wymaga spójnych, systemowych działań opartych na partnerstwie między władzami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi i mieszkańcami. Wdrażane przedsięwzięcia powinny uwzględniać różnorodność potrzeb i wspierać rozwój społeczności lokalnej i prowadzić do trwałej zmiany społecznej na obszarze rewitalizacji.

W celu podsumowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji posłużono się analizą SWOT, tj. metodą umożliwiającą kompleksową analizę strategiczną sytuacji na danym obszarze, z uwzględnieniem wszystkich istotnych aspektów. Zastosowanie tej metody pozwoliło zrozumieć zidentyfikowane zależności pomiędzy danymi i umożliwiło dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji¹. Proces definiowania elementów analizy SWOT, jak też identyfikacji problemów i potencjałów na obszarze rewitalizacji przeprowadziła grupa ekspercka, wykorzystując w tym celu również m.in. wyniki badań ankietowych mieszkańców oraz wnioski z dyskusji przeprowadzonej podczas spotkania służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyniki obu analiz przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 31. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy dla gminy i powiatu lubartowskiego (Jezioro Miejskie) • Atrakcyjność krajobrazowa obszarów cennych przyrodniczo i chronionych • Dobre warunki do rozwoju różnych form turystyki w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe • Czyste środowisko • Kulturalna działalność placówek oświatowych, Biblioteki Samorządowej, Centrum Kultury, OPS • Cykliczna organizacja imprez kulturalnych i sportowych (festyny, konkursy, zawody, imprezy integracyjne) • Wykształcona kadra w zakresie oświaty i kultury • Aktywność ludowych zespołów artystycznych, działalność Orkiestry Dętej OSP 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak sprecyzowanego wizerunku i ukierunkowanej promocji • Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości • Niewystarczająca aktywność organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych i gospodarczych • Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej i infrastruktury komunalnej • Niknące poczucie tożsamości lokalnej • Brak infrastruktury wolnego czasu pozwalającej na integrację i rozwijanie kompetencji i zainteresowań dzieci i młodzieży a także osób starszych • Niedostateczne zagospodarowane jezior

¹ Analiza SWOT – technika analityczna pozwalająca na porządkowanie danych, dotyczących problemu w czterech kategoriach czynników strategicznych: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań proekologicznych/zwiększająca się świadomość ekologiczna Wysoki poziom obszarów chronionych, sprzyjający tworzeniu przestrzeni atrakcyjnej wypoczynkowo i turystycznie Bardzo duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych do promocji obszaru rewitalizacji oraz rozwoju turystyki i związanych z nią infrastruktury i usług Rosnące zainteresowanie różnymi formami rekreacji i spędzania wolnego czasu Utworzenie rozpoznawalnych atrakcji turystycznych Rozwój turystyki nad jeziorami 	<ul style="list-style-type: none"> Postępujący niż demograficzny Negatywne konsekwencje dla rozwoju gospodarczego w wyniku przedłużającej się wojny w Ukrainie Możliwość wystąpienia kolejnej fali pandemii COVID-19 i związanych z nią negatywnych konsekwencji dla zdrowia mieszkańców i rozwoju gospodarczego Długotrwałe, negatywne skutki wywołane izolacją społeczną podczas pandemii COVID-19 (nauka i praca w trybie zdalnym) dla mieszkańców (np. rozluźnienie więzi społecznych, kryzysy psychiczne, pogorszenie stanu zdrowia i kondycji fizycznej) Migracja edukacyjna i zarobkowa młodych ludzi poza teren gminy, bez planów powrotu Postępujący proces starzenia się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji Niedobór kapitału społecznego i prywatnego na przedsięwzięcia rewitalizacyjne na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32. Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.

Numer problemu	Opis zidentyfikowanych problemów		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie zidentyfikowanych problemów
P1	Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów	⇒	Dostępność obiektów, w których można zapewnić pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami
P2	Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji	⇒	Duża aktywność lokalnego samorządu w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na poprawę warunków prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjno - turystycznej na obszarze rewitalizacji
P3	Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)	⇒	Organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji, które stanowią potencjał do aktywizacji społecznej mieszkańców
P4	Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości	⇒	Dostępność przestrzeni mogącej służyć rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości
P5	Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	⇒	Wysoki potencjał terenów atrakcyjnych oraz przestrzeni publicznej umożliwiającej rozwój oferty czasu wolnego
P6	Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej	⇒	Dostępność obiektów, które można wykorzystać na potrzeby rozwoju usług komunalnych

P7	Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji	⇒	Wysoki potencjał historycznych miejsc i lokalnych tradycji, które można wykorzystać do umacniania tożsamości lokalnej
P8	Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej i postępująca Degradacja obszarów cennych przyrodniczo wokół Jeziora Miejskiego	⇒	Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom
P9	Niski poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz nasilenie zjawisk patologicznych na terenie obszaru rewitalizacji	⇒	Duże poparcie społeczne dla działań poprawiających bezpieczeństwo w Mieście Ostrów Lubelski

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z powyższego zestawienia, na obszarze rewitalizacji liczba identyfikowanych „słabych” stron jest praktycznie równa liczbie „mocnych stron”, jednocześnie relatywnie zrównoważona jest liczba zdefiniowanych „szans” i „zagrożeń”. Oznacza to, iż mimo obecnych deficytów, istnieje szereg możliwości wykorzystania pojawiających się szans, a także neutralizacji zdefiniowanych zagrożeń, przynajmniej w zakresie, który zależny jest od Gminy Ostrów Lubelski. Program zakłada dążenie do przewyciężenia zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu dostępnych potencjałów. Bazując na diagnozie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano konkretne potrzeby rewitalizacyjne, które zostały ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 33. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Ostrów Lubelski

Sfera	Potrzeby
Spoleczna	<p>Poprawa stopnia integracji społecznej mieszkańców Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P7 Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienia roli instytucji kultury działających na obszarze rewitalizacji - organizacji imprez sąsiedzkich oraz innych wydarzeń lokalnych, sprzyjających integracji mieszkańców
	<p>Wzrost aktywizacji społecznej mieszkańców (zwłaszcza z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym) oraz organizacji pozarządowych. Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P3. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwoju współpracy lokalnego samorządu z organizacjami pozarządowymi i nieformalnymi grupami mieszkańców, - przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców nie związanych z żadnymi organizacjami pozarządowymi oraz nie uczestniczących w życiu lokalnym - utworzenia miejsca aktywizacji młodzieży oraz seniorów
	<p>Zapotrzebowanie na większą różnorodność i dostępność oferty edukacyjnej, kulturalnej i oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i turystów Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P5. Zdefiniowano m.in. szczegółową potrzebę nowoczesnego podejścia do wykorzystania zasobów lokalnych poprzez rewitalizację i nadanie nowych funkcji zdegradowanym i zaniedbanym terenom i budynkom Centrum Ostrowa Lubelskiego (Park Miejski, Centrum Kultury).</p>

	<p>Poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie patologiom społecznym</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P9. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby: Budowa oświetlenia miejsc szczególnie uznawanych za niebezpieczne (Park Miejski), budowa monitoringu miejskiego.</p>
Gospodarcza	<p>Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P4 Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rewitalizacja przestrzeni publicznej służącej celom gospodarczym (przebudowa Targowiska Miejskiego – utwardzenie nawierzchni, budowa pawilonów handlowych), która ma szansę pobudzić aktywizację zawodową mieszkańców, co będzie miało bezpośrednie przełożenie na poprawę sytuacji ekonomiczno- gospodarczej. - promocja turystyczna oparta na walorach przyrodniczych gminy Ostrów Lubelski (rozwój usług związanych z turystyką, w tym z turystyką weekendową) -zwiększanie kompetencji mieszkańców w zakresie podejmowania własnej działalności gospodarczej
Przestrzenno-funkcjonalna	<p>Poprawa estetyki przestrzeni publicznej</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P6 i P8. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie postępującej degradacji środowiska, kultury, dziedzictwa naturalnego poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów o znacznej wartości kulturowej, turystycznej oraz przyrodniczej (Centrum Ostrowa Lubelskiego). - Uporządkowanie terenów zdegradowanych (uporządkowanie istniejącego układu komunikacyjnego, uporządkowanie terenów zielonych, uporządkowanie małej architektury, -przebudowa budynków, modernizacja chodników w obszarze objętym rewitalizacją)
Techniczna	<p>Wprowadzenie rozwiązań służących poprawie jakości i dostępności infrastruktury komunalnej</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P1. Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizacja projektów zgodnie z obowiązującymi zasadami uniwersalnego projektowania i zasadami powszechnej dostępności obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej. -poprawa dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
Środowiskowa	<p>Poprawa stanu środowiska na terenach cennych przyrodniczo oraz wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P2 i P8 Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie terenów zielonych,

Źródło: opracowanie własne

3.4. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania

Przedmiotem pogłębionej diagnozy jakościowej obszaru rewitalizacji były wybrane problemy zidentyfikowane w wyniku analizy wskaźnikowej, oraz potencjały tego obszaru.

Narzędzia diagnozy jakościowej oraz partycypacji społecznej pozwoliły przyjrzeć się bliżej wybranym kwestiom problemowym, dały również możliwość rozpoznania potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup społecznych: młodzieży, seniorów, rodziców małych dzieci, społeczników i aktywnych mieszkańców, przedsiębiorców - czyli mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji.

Badana problematyka dotyczyła wzajemnych powiązań kwestii społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych.

Obszar rewitalizacji, jak i cała gmina Ostrów Lubelski, dysponuje bogatym potencjałem środowiskowym, przestrzenno-technicznym jak i społeczno-gospodarczym.

Wskazać należy w szczególności na walory krajobrazowo - kulturowe (historyczne struktury przestrzenne miasta Ostrów Lubelski, obszary cenne przyrodniczo) (**sfera środowiskowa i funkcjonalno-przestrzenna**), które w połączeniu z możliwością pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 stanowią bardzo duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów do promocji obszaru rewitalizacji oraz rozwoju turystyki i związanych z nią infrastruktury i usług (**sfera gospodarcza**).

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych będzie odzwierciedlała zapisy koncepcji działań rewitalizacyjnych ujętych w GPR gminy Ostrów Lubelski, tak aby dostrzegalne było pozytywne oddziaływanie projektu na zrewitalizowaną przestrzeń szczególnie w aspektach społecznych oraz gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych oraz środowiskowych zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i opisem obszaru poddawanego przekształceniom - rewitalizacji. Celem realizacji zamierzeń GPR jest przeciwdziałanie postępującej degradacji środowiska, kultury, dziedzictwa naturalnego poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów o znacznej wartości kulturowej, turystycznej oraz przyrodniczej.

Planowane działania zwiększą potencjał regionu oraz wpłyną pozytywnie na pobudzenie rozwoju i zmian jakościowych w następstwie ożywienia aktywności społecznej i gospodarczej oraz poprawy stanu zamieszkiwanego środowiska.

Ponadto, obszar rewitalizacji dysponuje bogatym rezerwuarem zasobów przestrzenno-technicznych – gminnych nieruchomości i terenu, którym należy nadać nowe funkcje oraz poprawić ich kondycję i stan zagospodarowania (**sfera funkcjonalno - przestrzenna**), co w połączeniu z wysokim poziomem wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe (**sfera społeczna**) będzie stanowić podstawę działań zmierzających do modernizacji i zwiększenia dostępności zdegradowanych budynków służących celom społecznym (**sfera techniczna**). Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań proekologicznych (**sfera społeczna**) przyczyni się do propagowania zastosowania w budynkach nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii i poprawy jakości środowiska (**sfera środowiskowa**).

Spotkania z mieszkańcami oraz organizacjami wskazują przede wszystkim na konieczność lepszego wykorzystania istniejących potencjałów, a w szczególności łączenia i integrowania zasobów, funkcji i środowisk, w celu podniesienia jakości życia mieszkańców i dalszego wzmacniania kondycji społeczno-gospodarczej gminy.

Takie podejście sprawia, że zaplanowana interwencja będzie też miała charakter zrównoważony, a wyprowadzenie wyznaczonego obszaru ze stanu kryzysowego lub trwałe ograniczenie negatywnych zjawisk będzie odbywać się w sposób całościowy. Powiązanie poszczególnych rodzajów potrzeb i potencjałów opiera się na ich rewitalizacyjnym charakterze, przede wszystkim na konieczności rozwiązania problemów społecznych, które są najważniejsze dla zainicjowania tej polityki rozwojowej.

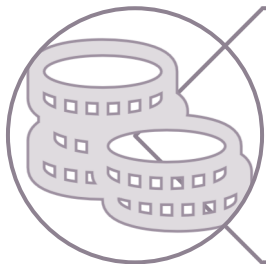
W przypadku Ostrowa Lubelskiego obszar rewitalizacji, charakteryzuje się istotnymi problemami o charakterze społecznym, którym towarzyszą różnorodne problemy gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Zaspokojenie potrzeb społecznych będzie możliwe nie tylko dzięki podjęciu działań w tej sferze, ale także dzięki realizacji potrzeb gospodarczych i środowiskowych.

Z kolei zaspokojenie potrzeb gospodarczych i środowiskowych przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, wzmacniając ich kapitał społeczny, poczucie przywiązania do miejsca zamieszczania, tożsamość lokalną. Potrzeby zdiagnozowane w poszczególnych sferach są zatem ze sobą powiązane i wzajemnie się warunkują. W podobny sposób są ze sobą powiązane potencjały rozwojowe zidentyfikowane na poszczególnych podobszarach rewitalizacji, które wzajemnie wzmacniają wymiary społeczny, gospodarczy i środowiskowy planowanej interwencji.

Sfera społeczna

- Organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji, które stanowią potencjał do aktywizacji społecznej mieszkańców
- Duże poparcie społeczne dla działań poprawiających bezpieczeństwo w Mieście Ostrów Lubelski
- Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne

Sfera gospodarcza

- Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027
- Dostępność przestrzeni mogącej służyć rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości

Sfera środowiskowa

- Wysoki potencjał terenów atrakcyjnych turystycznie oraz przestrzeni publicznej umożliwiającej rozwój oferty czasu wolnego
- Czyste środowisko
- Duże walory przyrodnicze i krajobrazowe

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

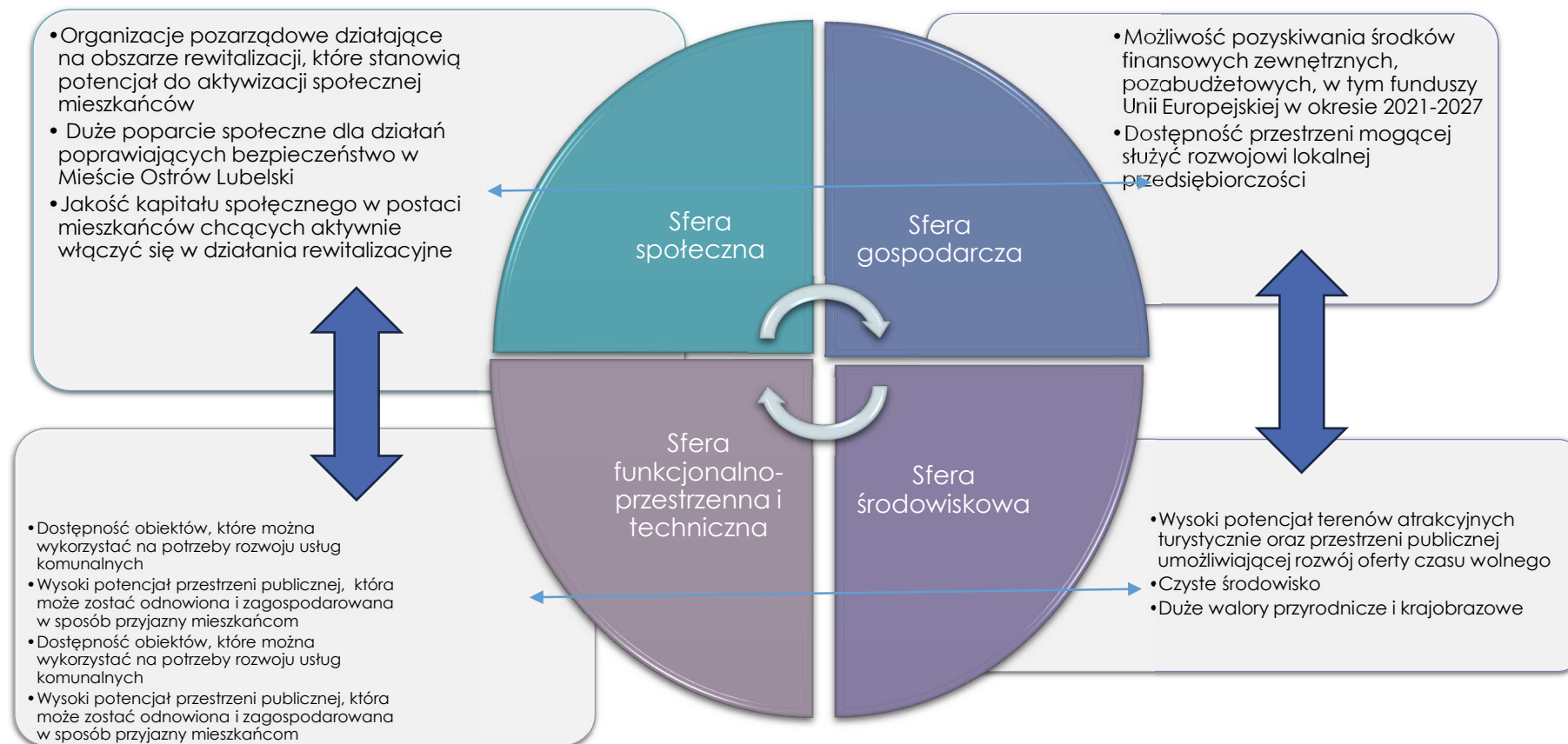
- Dostępność obiektów, które można wykorzystać na potrzeby rozwoju usług komunalnych
- Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom

Sfera techniczna

- Dostępność obiektów, które można wykorzystać na potrzeby rozwoju usług komunalnych
- Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom

Tabela 34. Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej

4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 3 i 4 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. gminny program rewitalizacji powinien zawierać m.in. „opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk”. Wizja obszaru rewitalizacji przedstawia jego obraz stanowiący efekt działań rewitalizacyjnych, będący jednocześnie pożądanym z punktu widzenia mieszkańców i innych interesariuszy. Pokazuje, jakie pozytywne skutki przyniosły wiązki przedsięwzięć. Kształt wizji odpowiada zarówno potrzebom i oczekiwaniom lokalnych społeczności, jak i zdiagnozowanym wcześniej problemom, a co za tym idzie – określonym na ich podstawie celom projektowanych działań.

Wizja stanu obszaru zdegradowanego przewidzianego do rewitalizacji została zdefiniowana następująco:

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Na obszarze objętym rewitalizacją w Gminie Ostrów Lubelski zostanie odtworzona i wzmocniona spójność społeczna, przede wszystkim przez odbudowanie więzi społecznych oraz stworzenie możliwości oddolnych inicjatyw dla obywateli.

Nastąpi minimalizacja zjawiska wykluczenia społecznego oraz poprawi się bezpieczeństwo i jakość życia, wskutek tego obszar rewitalizacji w Gminie Ostrów Lubelski stanie się bardziej atrakcyjny do zamieszkania i inwestowania.

Odnowiona zabudowa Centrum Ostrowa Lubelskiego wyposażona będzie w niezbędną infrastrukturę bez barier zarówno dla osób niepełnosprawnych jak i innych osób o ograniczonych możliwościach ruchowych, powstanie zadbanej przestrzeń publiczna oraz nastąpi rozwój usług i produktów turystycznych, który zachęci turystów oraz inwestorów z zewnątrz do korzystania z oferty Gminy Ostrów Lubelski, co poprawi sytuację gospodarczą w gminie.

Dzięki zagospodarowywaniu nieużytkowanych i rewaloryzacji istniejących terenów zieleni, któremu będą towarzyszyć nasadzenia roślinności oraz zwiększenie powierzchni przepuszczalnych, retencji nastąpi znaczące polepszenie warunków środowiskowych.

Rewitalizacja jest procesem, który ma na celu wyprowadzić daną jednostkę z sytuacji problemowej związanej z koncentracją przede wszystkim problemów społecznych. Przystępując do prac nad Programem Rewitalizacji Gmina Ostrów Lubelski w pierwszej kolejności podjęła działania zmierzające do określenia rodzaju oraz natężenia zjawisk niekorzystnych w przestrzeni gminy. Przeprowadzona na wstępie diagnoza pozwoliła określić główne grupy problemów charakteryzujących poszczególne jednostki oraz

wyłączyć te, których rozwiązanie przy wykorzystaniu dostępnych dla władz gminy (oraz pozostałych interesariuszy działań) narzędzi i możliwych źródeł finansowania są możliwe oraz przyniosą wymierne korzyści dla gminy w postaci poprawy jakości życia jej mieszkańców.

Zaprezentowana powyżej wizja pozwala na sformułowanie trzech dopełniających się celów, które jednocześnie odnoszą się do zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji, a także uwzględniają potrzeby jego mieszkańców.

Identyfikację wyzwań strategicznych GPR cechuje podejście zintegrowane:

- przyjęte cele i kierunki działań uszeregowane z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji; identyfikowała występujące problemy i potencjały rozwojowe, na podstawie których określono główne potrzeby rewitalizacyjne; takie podejście zapewnia integrację działań, mających na celu wyprowadzanie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego przy wykorzystaniu jego potencjałów, co powinno wygenerować impuls rozwojowy;
- komplementarność problemowa oznaczała ustalenie powiązań między zaobserwowanymi negatywnymi zjawiskami na podstawie analizy sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co pozwoliło na określenie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane kryzysy;
- cele i kierunki działań GPR oraz wynikające z nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zintegrowane – ujednolicone z zakresem programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 (FEL) – zastosowanie takiego podejścia umożliwia wykorzystanie przy opisie przedsięwzięć wskaźników produktu i rezultatu powiązanych z realizacją FEL.

5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji

Zgodnie z ustawą zdefiniowany obszar rewitalizacji będzie rewitalizowany z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk będzie ukierunkowany na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji i wykluczenia społecznego mieszkańców danego obszaru.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski wyznaczone zostały główne cele rewitalizacji:

- 1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu**
- 2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji**
- 3. Wzrost jakości życia i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i interesariuszy poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz uporządkowanie i odnowienie przestrzeni publicznych**

Cele są względem siebie komplementarne i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane deficyty i problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Każdy z celów głównych rewitalizacji jest dopełniany przez kierunki działań. . Z uwagi na zbieżność problemów i potrzeb podobzarów sformułowano cele i kierunki działań dla całego obszaru rewitalizacji. Cele i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały powiązane również za pomocą odpowiednich wskaźników rezultatu i produktu. Wypracowane w taki sposób cele rewitalizacyjne GPRB wpisują się w wymóg art. 36 ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa).

Sfera	Cel główny	Kierunek działań	Zdiagnozowane problemy	Beneficjenci	Przewidywane efekty
Społeczna	1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu	1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie bezrobocie - duża liczba osób korzystających z opieki społecznej - wysoka przestępczość - niska integracja społeczna - wykluczenie społeczne osób ubogich i starszych - brak oferty czasu wolnego dla młodzieży 	<p>wszyscy mieszkańcy obszarów rewitalizacji, a zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby niepełnosprawne - osoby bezrobotne - dzieci i młodzież - organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja i integracja społeczna - poprawa jakości życia mieszkańców - atrakcyjna oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży - włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych - wydarzenia kulturalne, integracyjne i edukacyjne - promocja lokalnych potencjałów
		1.2. Zapobieganie wykluczeniu i marginalizacji społecznej			
		1.3. Rozwój oferty kulturalno – edukacyjnej w oparciu o lokalne potencjały			
Gospodarcza	2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie bezrobocie - duża liczba osób korzystających z opieki społecznej - niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - osoby bezrobotne - dzieci i młodzież - osoby korzystające z targowiska miejskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost kompetencji mieszkańców obszaru rewitalizacji - poprawa warunków korzystania z targowiska miejskiego
		2.2. Rewitalizacja przestrzeni służącej celom gospodarczym			

Funkcjonalno- przestrzenna, techniczna i środowiskowa	3. Wzrost jakości życia i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i interesariuszy poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz uporządkowanie i odnowienie przestrzeni publicznych	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie zdegradowanych budynków użyteczności publicznej - brak dostosowania budynków użyteczności publicznej dla osób o szczególnych potrzebach - ograniczony dostęp do usług społecznych i publicznych - zdegradowane przestrzenie publiczne - zdegradowane tereny cenne przyrodniczo 	wszyscy mieszkańcy miejscowości, a zwłaszcza: <ul style="list-style-type: none"> - osoby niepełnosprawne - osoby bezrobotne - dzieci i młodzież - organizacje pozarządowe - turyści i osoby odwiedzające gminę 	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie przestrzeni publicznych - zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców - poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej - poprawa estetyki miejscowości - poprawa jakości środowiska
		3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym			
		3.3. Zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego, zapobieganie degradacji środowiska oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców			

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. wprost wskazuje, że gminny program rewitalizacji powinien obejmować opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. W dokumencie można wydzielić podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne i pozostałe dopuszczalne (uzupełniające). Adekwatnie pierwszy typ powinien zawierać konkretny opis, tj.: nazwę, podmiot realizujący, zakres zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.

W rozdziale zaprezentowano zestawienie planowanych oraz przygotowanych zgodnie z zapisami art. 15 ust.1 ustawy o rewitalizacji, podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023- 2030 . Przedstawiona lista projektów jest zgodna z wymogami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji oraz art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), co pozwala uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

Projekty identyfikowane były oddolnie w ramach otwartego naboru na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych trwał od 30 października do 30 listopada 2023 r.

W trakcie naboru nie wpłynęła żadna fiszka projektowa zgłoszona przez interesariuszy rewitalizacji oprócz propozycji zgłoszonych przez Miasto Ostrów Lubelski.

Przedsięwzięcia na liście podstawowej zawarte w GPR zostały zweryfikowane przez Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim, przede wszystkim pod kątem:

- formalnym, tj. położenia na podobszarach rewitalizacji (lub właściwego uzasadnienia w przypadku położenia poza obszarem),
- opisu przedsięwzięcia, w tym problemów obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie, głównego celu projektu oraz zakresu realizowanych zadań,
- spójności z celami procesu rewitalizacji oraz skali ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców,
- osiągniętych prognozowanych rezultatów zgłaszanych projektów wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji,
- ich wykonalności z punktu widzenia prawa własności nieruchomości, na których przewidziano interwencję,

- pod kątem działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie,
- czasu realizacji (w latach obowiązywania GPR).

Założeniem naboru było zebranie projektów przyczyniających się do poprawy lub rozwiązania problemów obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennofunkcjonalnej i technicznej – zdiagnozowanych na etapie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji.

Projekty główne to projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Ważne, by projekty uzupełniały się i były ze sobą spójne.

Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności w stosunku do osób, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Horyzont czasowy realizacji projektów wskazano na lata 2024-2034, co umożliwia ich realizację w okresie obowiązywania GPR.

Opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opracowane w oparciu o aktualny, faktyczny stan ich przygotowania. W przypadku projektów niekompletnych na dzień składania formularza projektowego, które np. nie posiadały dokumentacji technicznej, ich opisy zostały ujęte w sposób ogólny z założeniem ich sprecyzowania na dalszym etapie.

Odpowiedzialność za deklaracje dotyczące sposobu realizacji projektów, zakładanych celów, szacowanej wartości oraz planowanych do wykorzystania źródeł finansowania jest każdorazowo przypisywana podmiotom zgłaszającym.

W zakresie wartości przedsięwzięć oraz typu ich finansowania zapisy GPR nie definiują ostatecznie rodzaju i źródła finansowania, ponieważ będą one precyzowane każdorazowo przez wnioskodawcę na etapie dokumentacji technicznej oraz analiz finansowych, wykonywanych na potrzeby aplikowania o zewnętrzne granty.

Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiono poniżej.

1.	Nazwa przedsięwzięcia: Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego
Sfera rewitalizacji	
Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna, gospodarcza i środowiskowa	
Cel GPR	
2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji	
3. Wzrost jakości życia i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i interesariuszy poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz uporządkowanie i odnowienie przestrzeni publicznych	
Kierunek Działań GPR	
2.2. Rewitalizacja przestrzeni służącej celom gospodarczym	
3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	
3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	

3.3. Zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego, zapobieganie degradacji środowiska oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

Podmiot realizujący projekt

Gmina Ostrów Lubelski

Zakres realizowanych zadań

- remont sali widowiskowej w centrum kultury (działka nr 554/2), - odświeżenie ścian, wyrównanie poziomu podłogi, prace naprawcze sufitu, wykonanie nowego oświetlenia.
- rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego w celu ograniczenia ruchu samochodowego w centrum miasta i odnowy zdegradowanej przestrzeni publicznej :
 - ul. Partyzantów na długości od skrzyżowania z ulicą Czerwonego Krzyża do końca działki nr 533 – ulica zostanie zamknięta dla ruchu kołowego (modernizacja nawierzchni z zastosowaniem nawierzchni wodoprzepuszczalnych, mała architektura np. ławki , aranżacja zieleni – nowe nasadzenia, kwietniki)
 - ul Czerwonego Krzyża na długości od skrzyżowania z ulicą Lubelską do wysokości dworca autobusowego, działka nr 662 – ulica zostanie zamknięta dla ruchu kołowego (modernizacja nawierzchni z zastosowaniem nawierzchni wodoprzepuszczalnych, mała architektura np. ławki , aranżacja zieleni – nowe nasadzenia, kwietniki)
 - zaprojektowanie wymiany latarni ulicznych na ul. Partyzantów i Czerwonego Krzyża w parku oraz przeprowadzenie kabli zasilających pod ziemią,
- przebudowa parku miejskiego (działka nr 533): (budowa ścieżek spacerowych z nawierzchni wodoprzepuszczalnych, budowa linii oświetlenia parku wraz z montażem lamp, wyrównywanie i rekultywacja terenu pod zasiew trawy,
- budowa monitoringu centrum miasta,
- modernizacja dworca autobusowego (działka nr 662) – przebudowa poczekalni oraz toalety, termomodernizacja budynku.
- remont piwnicy w budynku gminnym (działka nr 566) wraz z podłączeniem ogrzewania gazowego. Malowanie ścian, ocieplenie i izolacja fundamentów, przerobienie wejścia, wykonanie posadzek w celu utworzenia przestrzeni wykorzystywanej na cele kulturalne i integracyjne (utworzenie galerii i miejsca spotkań, wydarzeń kulturalnych).

Cele projektu

- ożywienie społeczno – gospodarcze centrum miasta oraz integracja społeczno – kulturalna poprzez działania rewitalizacyjne zdegradowanego obszaru centrum miasta
- poprawa jakości przestrzeni publicznej
- zwiększenie atrakcyjności obszarów miejskich,
- zwiększenie dostępności mieszkańców miasta do instytucji kultury,
- ograniczenie wysokiej koncentracji problemów społecznych, gospodarczych w obszarze projektu,
- poprawa estetyki i zmiana wizerunku centrum
- podniesienie atrakcyjności centrum miasta dla potencjalnych inwestorów,
- przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

Miejsce realizacji projektu

Obszar ograniczony ulicami: Lubartowska, Lubelska, Batorego, Mickiewicza, Żabia oraz targowiskiem Miejskim.

Działki nr 539, 533, 554/2, 538, 566, 662, 683, 674, 675, 676, 977, 976, 973, 975, 972, 970, 971.

Okres realizacji projektu

2025-2028

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	inne
			EFRR	EFS+		
30 000 000	4 500 000	-	25 500 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt.
- Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 2 szt.
- Liczba instytucji kultury objętych wsparciem - 1 szt.
- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 15 ha.
- Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 2 szt.
- Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne – 2 szt.
- Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 2 ha.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem – 1000 osób
- Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych podmiotów realizujących usługi społeczne – 150 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja inwestycji ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości
- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P8 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej
- ✓ P9 Niski poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz nasilenie zjawisk patologicznych na terenie obszaru rewitalizacji

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

2. Nazwa przedsięwzięcia: Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrów Lubelski

Sfera rewitalizacji

Społeczna, Gospodarcza

Cel GPR

1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu

Kierunek Działań GPR

1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców

Podmiot realizujący projekt

Gmina Ostrów Lubelski we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, instytucjami kultury

Zakres realizowanych zadań

Projekt zakłada się organizację w podobszarze Centrum Ostrów Lubelski (Park Miejski, Place i Deptak), który zostanie poddany rewitalizacji imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, kształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Organizacja przez lokalny samorząd uzupełniających działań np. turnieje rywalizacji rodzin, grup sąsiedzkich i ulic: Jarmark Zygmuntowski - lokalizacja Park Miejski, Święto Plonów, Festiwal Lokalnych Smaków, plenerowe kino rodzinne, plenerowe warsztaty artystyczne, warsztaty rękodzielnicze, Festiwal starych zawodów, potańcówki wiejskie, plener fotograficzny, malarski, rzeźbiarski.

Projekt zakłada się organizację w podobszarze rewitalizacji Jezioro Miejskie imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, kształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego: Zawody Wędkarskie dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów Zawody Kajakowe, Piknik Rodzinny, Festiwal młodzieżowych twórczości artystycznych, Warsztaty ratownictwa wodnego, Noc Świętojańska - "wiła wianki", Szkółka pływacka.

Cele projektu

Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowany problem związany z niedostatecznym zaangażowaniem mieszkańców w aktywność społeczną i kulturalną oraz częściowym brakiem identyfikacji z miejscem zamieszkania. Zidentyfikowane potrzeby: niedostateczna liczba działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji, niedostateczny poziom dostępu do oferty kulturalnej, niska aktywność społeczna, ograniczona oferta działań skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji a dotyczących spędzania wolnego czasu.

Miejsce realizacji projektu

Obszar ograniczony ulicami: Lubartowska, Lubelska, Batorego, Mickiewicza, Żabia, Ostrów Lubelski, działka nr 985

Okres realizacji projektu

2027 - 2030

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS +		

250 000	50 000	-	-	-	200 000	-
Wskaźniki produktu						
- Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 11 szt.						
Wskaźniki rezultatu						
- Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1000 osób						
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt						
P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)						
P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji						
P7 Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji						
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami						
Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.						

3.	Nazwa przedsięwzięcia: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej w ramach Klubu Seniora
Sfera rewitalizacji	
Społeczna	
Cel GPR	
1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu	
Kierunek Działań GPR	
1.2. Zapobieganie wykluczeniu i marginalizacji społecznej	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Ostrów Lubelski we współpracy z Komendą Powiatową Policji oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim	
Zakres realizowanych zadań	
Przedsięwzięcie zakłada utworzenie stacjonarnego Klubu Seniora w Centrum miasta, w którym cyklicznie przez cały rok kalendarzowy organizowane będą działania, typu: zajęcia, spotkania, warsztaty, wydarzenia związane z kulturą, edukacją, aktywnością fizyczną, zdrowym stylem życia oraz poprawą stanu psychicznego seniorów oraz służące poprawie poczucia bezpieczeństwa seniorów w różnym wieku, zamieszkujących na terenie podobszarów rewitalizacji. Klub seniora będzie miał za zadanie wykorzystanie synergii we współpracy z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, jednostkami miejskimi i innymi interesariuszami obszarów zdegradowanych). Projekt zakłada aktywizację seniorów poprzez przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której	

tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami: czyhającymi w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt obejmował będzie m.in.: warsztaty integracyjne o różnym charakterze, integracyjnej zabawy taneczne i imprezy plenerowe, zabiegi fizykoterapeutyczne i inne.

Cele projektu

Celem projektu będzie zwiększenie dostępności zintegrowanych usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb seniorów wykluczonych bądź zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób starszych przebywających samotnie w swoich domach, chorych i niesamodzielnych. Projekt przewidywał będzie kompleksowe wsparcie kierowane do ww. osób poprzez utworzenie zapewnienie dostępności do wysokiej jakości usług społecznych, odpowiadających na ich specyficzne potrzeby.

Miejsce realizacji projektu

Ostrów Lubelski Centrum

Okres realizacji projektu

2026-2028

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
300 000	45 000	-	-	255 000	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem – 50 osób
- Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi – 50 osób
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 10 osób

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu – 43 osoby

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)

P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.

4. Nazwa przedsięwzięcia: Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim

Sfera rewitalizacji

Spółeczna

Cel GPR

1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu

Kierunek Działań GPR

1.3. Rozwój oferty kulturalno – edukacyjnej w oparciu o lokalne potencjały

Podmiot realizujący projekt

Gmina Ostrów Lubelski we współpracy z Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim

Zakres realizowanych zadań

- W odnowionym Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim oraz piwnicach budynku gminnego planuje się realizację szeregu działań polegających na prowadzeniu szkoleń oraz warsztatów z następujących dziedzin:
 - kursy językowe, kursy plastyczne, zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży,
 - szkolenia dot. możliwości założenia własnej działalności,
 - kursy tańca dla dorosłych,
 - akcje charytatywne,
 - półkolonie w czasie ferii i wakacji,
 - warsztaty ludowe - kultywowanie rodzinnych tradycji np. wikliniarstwo, hafciarstwo, szycie, wycinanki, malowanie na szkle, rzeźba.

Pozwoli to na ograniczenie zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji, które związane są m.in. z niedostateczną aktywnością społeczną i kulturalną mieszkańców, niedostatecznie rozwiniętym kapitałem ludzkim i społecznym, a także problemami wychowawczymi.

Cele projektu

Projekt będzie realizowany w celu eliminacji zdiagnozowanych na rewitalizowanym obszarze i w jego bezpośrednim otoczeniu problemów dotyczących: niekorzystnej struktury społecznej. Zabezpieczy i udostępni w kierunku wszechstronnej aktywizacji (szczególnie poprzez działalność miejscowych organizacji społecznych i pożytku publicznego) cenną przestrzeń i obiekty dziedzictwa kulturowego. Koncentruje się na poprawie sytuacji społecznej na terenie Gminy poprzez podniesienie poziomu życia i rozszerzenie zakresu edukacji, aktywizowanie mieszkańców w zakresie działań prospołecznych.

Miejsce realizacji projektu

Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim

Okres realizacji projektu

2026-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS +		
100 000	50 000	-	-	-	50 000	-

Wskaźniki produktu

- Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów – 10 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 300 osób

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)

P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

P7 Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.

5. Nazwa przedsięwzięcia: Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego

Sfera rewitalizacji

Gospodarcza

Cel GPR

2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji

Kierunek Działań GPR

2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców

Podmiot realizujący projekt

Gmina Ostrów Lubelski we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami

Zakres realizowanych zadań

Realizacja przedsięwzięć służących podnoszeniu kompetencji społecznych i zawodowych i nabywaniu nowych umiejętności społecznych przez mieszkańców obszarów rewitalizowanych (zwłaszcza bezrobotni i młodzież), a w konsekwencji rozwijających poziom przedsiębiorczości

Cele projektu

Celem projektu jest kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców związanych z bezrobociem i ich aktywizacja oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród osób młodych wchodzących na rynek pracy)

Miejsce realizacji projektu

Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim

Okres realizacji projektu

2026-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy	Budżet	Środki	Fundusze UE	Krajowe	

koszt ogólny	JST	prywatne	EFRR	EFS+	środki publiczne	Inne
50 000	7 500	-	-	42 500	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi – 60 osób

Wskaźniki rezultatu

- Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 5 szt.
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu – 50 osób

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.

6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Wyżej wymienione projekty główne uzupełnione zostaną poprzez realizację projektów komplementarnych.

Planowana jest realizacja projektów:

- Wymiana nawierzchni na kostkę na placu przy budynku urzędu miejskiego (działki nr 535/3, 535/2, 535/5, 534, 538),
- Roboty budowlane przy budynku urzędu miejskiego (działka nr 538) – ocieplenie fundamentów, malowanie elewacji, dostawa i montaż windy dla osób niepełnosprawnych, wymiana pokrycia dachowego,
- Rozbudowa budynku urzędu miejskiego (działka nr 538) – rozbudowa parteru i piętra budynku o nową część o powierzchni ok. 90 m². – pomieszczenia na cele pracy urzędu
- Wzmocnienie świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców:
 - Warsztaty ekologiczne dla mieszkańców;
 - Kampania dot. azbestu;
 - Kampania dot. zapobiegania niskiej emisji;
 - Szkolenia i wsparcie w zakresie wymiany źródeł ciepła;
 - Kampanie dot. ochrony wód;
 - Kampanie dot. segregacji i zagospodarowywania odpadów;
- Promocja zdrowego stylu życia

- Poprawa nawyków żywieniowych mieszkańców;
- Promocja aktywności fizycznej
- Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne, sportowe i kulturalne (głównym celem projektu jest poprawa warunków środowiskowych obszaru rewitalizacji poprzez wzmocnienie zielonej infrastruktury).
- Rozwój sieci ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą
- Remonty, budowy i modernizacje budynków oświatowych

GPR przewiduje także realizację, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- ✓ wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- ✓ poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- ✓ pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- ✓ zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- ✓ zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- ✓ wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- ✓ wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- ✓ wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

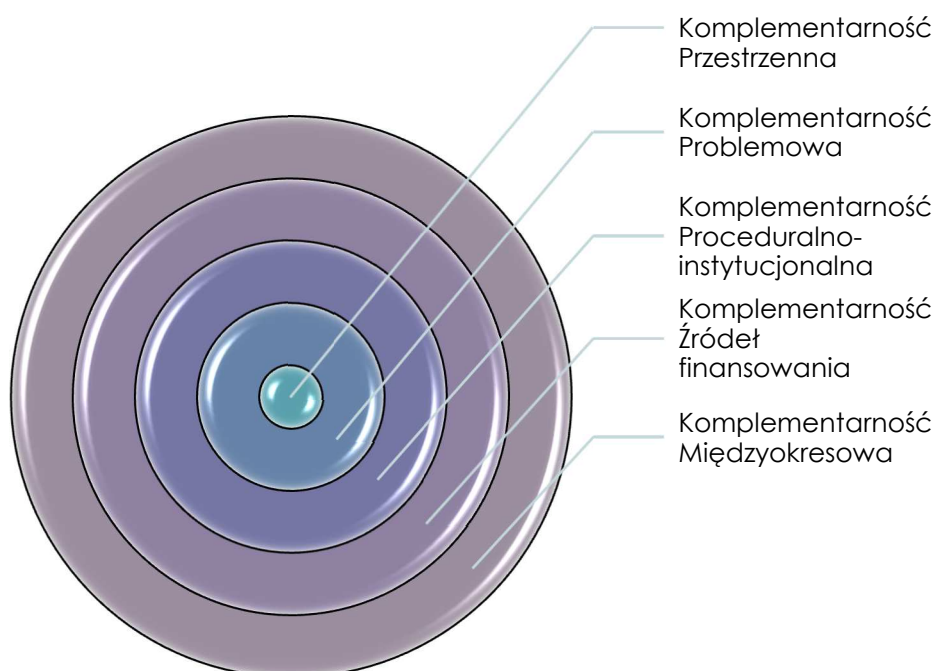
Ponadto wszystkie inwestycje zawarte w przedmiotowym GPR będą wykazywały zgodność z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej zgodnie z Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 869).

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji

W zasadach regulujących procesy rewitalizacji podkreśla się konieczność integracji realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zapewnienia ich kompleksowości. Przepisy nakazują, aby zadania były spójne i nie powodowały "rozgraniczenia" rewitalizacji na osobne sfery społeczne, gospodarcze, itd., ale aby one wzajemnie się uzupełniały. Opis mechanizmów służących integrowaniu działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaprezentowany w tym rozdziale, wpisuje w wymogi ustawy o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 6), a także uwzględnia zalecenia ujęte w „Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Zawarte w tych dokumentach zalecenia tworzą ramy umożliwiające zaplanowanie i przeprowadzenie skutecznego procesu rewitalizacji, który stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru

rewitalizacji i jest spójny zarówno z wizją, jak i celami oraz podporządkowanymi im kierunkami działań. Zastosowanie w GPR zasad z wyżej wymienionych dokumentów pozwoliło na zaplanowanie procesu o zintegrowanym charakterze, dzięki czemu można też było przygotować kompleksową interwencję, która będzie oddziaływać na zidentyfikowane problemy, będzie skoncentrowana terytorialnie i oparta na powiązanych ze sobą przedsięwzięciach, wpisujących się w uzupełniające się cele. Takie zintegrowane, całościowe podejście powinno przełożyć się na synergię działań, a także zapobiegać przenoszeniu się zjawisk kryzysowych do innych części gminy Ostrów Lubelski.

Komplementarność stanowi istotny element budowy GPR. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Powiązania rozpatrywane są w 5 głównych kontekstach:

7.1. Komplementarność przestrzenna

Projekty realizowane w ramach rewitalizacji muszą oddziaływać na obszar rewitalizacji, nawet jeśli w wyjątkowych przypadkach realizowane są poza nim. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi rozprzestrzenienie się jakiegoś problemu poza obszar rewitalizacji. W Programie Rewitalizacji zaproponowano szereg przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych, które realizowane będą na wyznaczonych w efekcie pogłębionej diagnozy obszarach rewitalizacji. **W żadnym wypadku działania nie będą prowadzone poza obszarem rewitalizacji.**

Przestrzeń traktowana jest jako całość, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie punktowo, ale poprzez efekt synergii na całe otoczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne skoncentrowane są na obszarze rewitalizacji, przez co charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i na tej podstawie określenie obszaru rewitalizacji oparte zostało

o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze rewitalizacji, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru, ale także całej gminy. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe i przeciwdziałać rozlewaniu się ich na inne części gminy czy też przeciwdziałać niepożądanym efektom takim jak segregacja społeczna czy wykluczenie.

7.2. Komplementarność problemowa

Realizowane w ramach procesów rewitalizacyjnych projekty powinny się przenikać i wzajemnie uzupełniać. Komplementarność ta wymaga koordynacji na wyższym poziomie, przy uwzględnieniu strategicznych decyzji wynikających często z innych dokumentów, a odnoszących się również do obszaru rewitalizacji.

W ramach GPR zaplanowano przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałać występowaniu zdiagnozowanych sytuacji kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Na liście przedsięwzięć zadbano o to, aby przedsięwzięcia infrastrukturalne stanowiły wsparcie i uzupełnienie do przedsięwzięć mających rozwiązywać problemy społeczne. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Wskazane w programie zadania zostały zaprojektowane zgodnie z zasadą integrowania działań realizowanych w ramach EFRR oraz EFS +.

Działania inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich - społecznych, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększając ład przestrzenny i docelowo poprawiając jakość życia mieszkańców. Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele główne rewitalizacji. Dopelnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Planuje się, aby wskazane w diagnozie deficyty obszaru zostały zniwelowane poprzez realizowane projekty społeczne (dla których realizacji niezbędna jest realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych) – projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży wyposażą uczestników zajęć w dodatkowe kompetencje ułatwiające dalszą naukę i funkcjonowanie na rynku pracy.

Projekty zintegrowane wraz z uzasadnieniem:

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrow Lubelski	Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego

Uzasadnienie zintegrowania

Działania w ramach projektu będą realizowane na zrewitalizowanej infrastrukturze w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Rezultatem podjętych działań będzie zintegrowanie mieszkańców poszczególnych podobszarów i zachęcenie ich do podejmowania inicjatyw na rzecz poprawy jakości życia na obszarach rewitalizacji. Projekt zakłada organizację na obszarze zrewitalizowanym w Ostrowie Lubelskim Centrum oraz obszarze Jezioro Miejskie wydarzeń oraz imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego.

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej	Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego

Uzasadnienie zintegrowania

Projekt zakłada aktywizację seniorów poprzez przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami: czyhającymi w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt obejmował będzie m.in.: warsztaty integracyjne o różnym charakterze, integracyjnej zabawy taneczne i imprezy plenerowe, zabiegi fizykoterapeutyczne i inne. Planowane oferowane formy wsparcia obejmowały będą m.in. usługi: socjalne, w tym posiłek, serwis kawowy, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapie zajęciowe, zabiegi fizykoterapeutyczne. Bazą do przeprowadzenia powyższych inicjatyw będzie budynek w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych budynek Centrum Kultury.

Projekt infrastrukturalny	Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim		Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego

Uzasadnienie zintegrowania

W Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim oraz piwnicach budynku gminnego planuje się realizację szeregu działań polegających na prowadzeniu szkoleń oraz warsztatów z następujących dziedzin:

- kursy językowe, kursy plastyczne, zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży,
- szkolenia dot. możliwości założenia własnej działalności,
- kursy tańca dla dorosłych,
- akcje charytatywne,
- półkolonie w czasie ferii i wakacji,
- warsztaty ludowe - kultywowanie rodzinnych tradycji np. wikliniarstwo, hafciarstwo, szycie, wycinanki, malowanie na szkle, rzeźba.

Pozwoli to na ograniczenie zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji, które związane są m.in. z niedostateczną aktywnością społeczną i kulturalną mieszkańców, niedostatecznie rozwiniętym kapitałem ludzkim i społecznym, a także problemami wychowawczymi i niesamodzielną rodzin w tym zakresie.

Projekt społeczny				Projekt infrastrukturalny
Aktywizacja Lubelskiego	zawodowa	mieszkańców	Ostrowa	Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego
Uzasadnienie zintegrowania				
Projekt zakłada realizację przedsięwzięć służących podnoszeniu kompetencji społecznych i nabywaniu nowych umiejętności społecznych przez mieszkańców obszarów rewitalizowanych (zwłaszcza bezrobotni i młodzież), a w konsekwencji rozwijających poziom przedsiębiorczości. Zajęcia przeprowadzone zostaną na terenie zrewitalizowanego budynku Centrum Kultury.				

7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Wdrażanie i zarządzanie Programem będzie należało do **koordynatora rewitalizacji**. Natomiast za przygotowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć odpowiadać będą podmioty realizujące m.in. organizacje pozarządowe, jednostki miejskie, instytucje kultury.

Powołany zostanie także **Komitet Rewitalizacji**, który zgodnie z Ustawą stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą burmistrza.

Przedsięwzięcia zostały określone w ramach procesu partycypacji i dialogu społecznego. Realizatorów odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć wskazano w podrozdziale dotyczącym przedsięwzięć rewitalizacyjnych. System zarządzania został szczegółowo opisany w części zarządczej Programu.

W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych wg procedury przewidzianej w ustawie działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

Nie wyklucza się – na etapie realizacji konkretnych projektów – włączenia jako ich wykonawców także organizacji pozarządowych czy lokalnych liderów. Zwłaszcza prawdopodobne jest to na terenach wiejskich, gdzie mieszkańcy w dużej mierze sami organizują życie społeczne i kulturalne. Lokalne stowarzyszenia zajmujące się pielęgnowaniem tradycji przede wszystkim realizować mogą działania z tej sfery. Niewątpliwie jednak to gmina i jednostki publiczne będą liderami realizowanych projektów i przedsięwzięć, koordynując wszystkie związane z nimi działania.

7.4. Komplementarność międzyokresowa

Odnosi się do spójności przedsięwzięć wdrażanych w poprzednim programowaniu, a tych projektowanych obecnie.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 stanowi kontynuację polityki rozwojowej i inwestycyjnej gminy. Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach GPR są kontynuacją i niezbędnym uzupełnieniem działań prowadzonych w poprzednich latach. Podobnie jak realizowane do tej pory, nowe przedsięwzięcia założone do realizacji w GPR na lata 2023-2030 nastawione są na rozwiązywanie zdiagnozowanych w mieście problemów społecznych oraz poprawy jakości życia i funkcjonowania mieszkańców obszaru rewitalizacji. W tabeli przedstawiono zrealizowane projekty w latach 2013-2022, których ideową kontynuację stanowią projekty zaproponowane w GPR.

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość i źródło finansowania	Okres realizacji	Opis zrealizowanego zakresu
1.	Modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę w miejscowości Ostrów Lubelski	3 302 531,77 zł Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	2017-2021	Wymiana i przebudowa sieci wodociągowej istniejącego wodociągu na terenie miasta Ostrów Lubelski; rozbudowa części technologicznej Stacji Uzdatniania Wody; budowa instalacji fotowoltaicznej
2.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Ostrowie Lubelskim	1 723 024,50 zł Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	2017-2022	Głęboka termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Ostrowie Lubelskim
3.	Budowa i modernizacja instalacji energooszczędnego oświetlenia ulicznego w Gminie Ostrów Lubelski	1 583 307,19 zł Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego	2017-2021	Wymiana oświetlenia ulicznego na terenie gminy Ostrów Lubelski na energooszczędne (zainstalowano energooszczędne oprawy oświetleniowe).
4.	Nowe miejsca edukacji przedszkolnej w Gminie Ostrów Lubelski	896 715,00 zł Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020	2014 - 2020	Celem projektu była poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej w gminie Ostrów Lubelski poprzez trwałe zwiększenie o 45 liczby miejsc edukacji przedszkolnej dla 45 dzieci w wieku 3 – 4 lata (21 chłopców, 24 dziewczynek), podniesienie kompetencji 3 nauczycielek m.in. z pedagogiki specjalnej
5.	Rewaloryzacja XVIII-wiecznego kościoła p. w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Ostrowie Lubelskim jako ważnego ośrodka Szlaku Jagiellońskiego wraz z działaniami z zakresu digitalizacji i promocji Szlaku w regionie lubelskim	4 908 827,74 zł Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020	2014 - 2020	Przedmiotowy projekt zakładał rewaloryzację XVIII-wiecznego kościoła p.w. NPNMP w Ostrowie Lubelskim, stanowiącego ważny ośrodek historycznego Szlaku Jagiellońskiego, a także realizację działań z zakresu digitalizacji i promocji turystycznej odcinka Szlaku: Ostrów Lubelski – Parczew, tak by wspólnie z zabytkowym kościołem stał się atrakcyjnym produktem turystycznym województwa lubelskiego

7.5 Komplementarność źródeł finansowania

Oznacza łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zapewnienie komplementarności problemowej w ramach rewitalizacji w Gminie Ostrów Lubelski związane jest komplementarnością źródeł finansowania. Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono różną strukturę finansowania.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne finansowane będą ze środków publicznych (wkład własny Gminy), środków prywatnych środki właścicieli nieruchomości, oraz w ramach możliwego wsparcia z regionalnych, krajowych oraz unijnych programów. Zasadniczo planuje się, aby głównym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych były środki UE w ramach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego.

Poza wskazanym źródłem przewiduje się także możliwość współfinansowania projektów ze źródeł sektorowych (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusz Sprawiedliwości itp.) Taki montaż finansowy uwzględniający różne metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań.

Komplementarność źródeł finansowania obejmie również synergii pomiędzy projektami społecznymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz infrastrukturalnymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Przewiduje się, że podczas wdrażania programu, dzięki prowadzeniu akcji informacyjnej, do realizacji projektów zachęcona zostanie większa liczba realizatorów, np. organizacje pozarządowe, a w związku z tym, rozszerzony zostanie wachlarz wykorzystanych źródeł finansowania.

Tabela 35. Źródła finansowania GPR

Źródło finansowania		Opis źródła finansowania
Środki gminy	własne	Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027		Podstawą opracowania FEoL jest Umowa Partnerstwa. Umowa ta określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, w tym także środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pieniądze na programy regionalne w nowej perspektywie finansowej podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach. Brano pod uwagę między innymi liczbę ludności, wartość PKB na mieszkańca, ubytek ludności, nakłady na B+R na mieszkańca, emisję zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe, wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (kolejowy/pasażerski), stopę bezrobocia osób w wieku 50+ (według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) oraz funkcjonowanie organizacji według głównej dziedziny działalności (rozwój lokalny. Zapisy FEoL wynikają ponadto z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województw. Wsparciem obligatoryjnym objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
Krajowe Programy Operacyjne		Krajowe Programy Operacyjne uwzględniają cele polityki regionalnej i są ukierunkowane na: a) innowacje, inteligentny wzrost - wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji; b) rynek pracy i adaptacyjność, włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, edukację; c) dobre rządzenie; poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę, ochronę przed powodzią i suszą, różnorodność biologiczną i ochronę przyrody oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym; d) bezpieczeństwo energetyczne; dostępność transeuropejską i międzyregionalną; f) spójność terytorialną.

<p>Fundusz Odbudowy UE</p>	<p>Fundusz Odbudowy jest odpowiedzią Unii Europejskiej na kryzysowe zagrożenia i wyzwania, jakie spowodowała pandemia. Składa się on z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz mniejszych funduszy i programów.</p> <p>Podstawą do uzyskania pieniędzy z Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności jest Krajowy Plan Odbudowy, którego celem jest zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy. Główne obszary wsparcia to: odporność i konkurencyjność gospodarki; zielona energia i zmniejszenie energochłonności; transformacja cyfrowa; dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia; zielona, inteligentna mobilność.</p>
----------------------------	--

7.7. Podsumowanie komplementarności

Tabela 36. Matryca komplementarności (komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR)

Lp	Projekt	1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu			2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji		3. Wzrost jakości życia i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i interesariuszy poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz uporządkowanie i odnowienie przestrzeni publicznych		
		1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców	1.2. Zapobieganie wykluczeniu i marginalizacji społecznej	1.3. Rozwój oferty kulturalno - edukacyjnej w oparciu o lokalne potencjały	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	2.2. Rewitalizacja przestrzeni służącej celom gospodarczym	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	3.3. Zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego, zapobieganie degradacji środowiska oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
1	Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego								
2	Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrow Lubelski								
3	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej								
4	Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim								
5	Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego								
Powiązanie silne									
Powiązanie umiarkowane									
Powiązanie słabe									

Źródło: opracowanie własne

8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji

8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania

Tabela 37. Ramy finansowe (PLN)

L.p	Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania	Budżet gminy	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
				EFRR	EFS+		
1.	Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	4 500 000	25 500 000			
2.	Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrów Lubelski	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	50 000			200 000	
3.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	45 000		255 000		
4.	Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	50 000			50 000	
5.	Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	7 500		42 500		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 38. Harmonogram wdrażania GPR

Wdrażanie GPR	Termin realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski	2024 r.
Podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji	2024 r.
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ostrów Lubelski	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji	Od 2024 do 2030 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Projekty Rewitalizacyjne	Termin realizacji
Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego	2025-2028
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrów Lubelski	2027-2030
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej	2026-2028
Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim	2026-2029
Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego	2026-2029
Monitoring i ewaluacja	Termin realizacji
Monitoring	Od 2024 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2024 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2024 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 ulokowany zostanie w ogólnym systemie zarządzania gminą, co umożliwi efektywne współdziałanie instytucji samorządowych na szczeblu gminy, jak również wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur, z zapewnieniem nienaruszalności zasady subsydiarności. System zarządzania programem zaprojektowany został z uwzględnieniem istniejących rozwiązań organizacyjnych, jakie działają w Urzędzie Miejskim w Ostrowie Lubelskim przy czym zorientowany został na realizację zasad partycypacji, współdecydowania i partnerstwa. Strukturalnie za tematykę rewitalizacji odpowiedzialne będą następujące organy:

Burmistrz Ostrowa Lubelskiego

Rada
Miejska

Komitet
Rewitalizacji

Urząd Miejski

Jednostki
organizacyjne
gminy

Zespoły
zadaniowe

Interesariusze

Burmistrz Ostrowa Lubelskiego:

Burmistrz zajmuje się koordynacją całego procesu, przygotowuje sprawozdania z realizacji, zapewnia obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji oraz podejmuje decyzje bezpośrednio lub pośredni oddziałujące na realizację Programu.

Rada Miejska w Ostrowie Lubelskim:

Do zadań radnych należy uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski, uchwalanie ewentualnych zmian w treści dokumentu, podejmowanie innych decyzji (w formie uchwał), które mają wpływ na realizację GPR-u oraz przyjmowanie sprawozdań z jego realizacji.

Komitet Rewitalizacji:

Komitet Rewitalizacji zostanie powołany spośród przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji i jako taki pełnił będzie funkcję opiniotwórczo-doradczą w kontekście rewitalizacji. Posiada uprawnienia do wyrażania opinii m.in. dotyczących informacji z realizacji, raportów z ewaluacji. Ponadto może artykułować propozycje rozwiązań usprawniających proces rewitalizacji. Rolą Komitetu Rewitalizacji jest doradztwo Burmistrzowi w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR, prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy, a także uczestnictwo procesie ewaluacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Miejska w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie

poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim:

Na poziomie wdrożeniowym z kolei zostanie wyznaczona komórka organizacyjna Urzędu Miejskiego będąca niejako operatorem rewitalizacji (**Referat Infrastruktury, Ochrony Środowiska, Nieruchomości i Rolnictwa**).

Do jej zadań należeć będzie:

- ✓ organizacja i prowadzenie monitoringu GPR-u we współpracy z innymi komórkami urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz wnioskodawcami,
- ✓ prowadzenie monitoringu zewnętrznych źródeł finansowania rewitalizacji,
- ✓ opracowanie sprawozdań z realizacji,
- ✓ utrzymanie kontaktu z Komitetem Rewitalizacji oraz interesariuszami,
- ✓ koordynacja działań promujących rewitalizację oraz wdrażanie mechanizmów włączania mieszkańców i innych podmiotów w proces rewitalizacji,
- ✓ gromadzenie danych (np. analizy, badania, sprawozdania, rejestry) dotyczących rewitalizacji.

Podmioty składające projekty odpowiadają za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych spójnych z wizją, celami rewitalizacji oraz wytyczonymi kierunkami działania. Do ich obowiązków należy też bieżąca współpraca z operatorem rewitalizacji w zakresie prowadzenia sprawozdawczości dotyczącej poziomu zaawansowania realizowanych projektów rewitalizacyjnych.

Zespoły zadaniowe:

W przypadku skomplikowanych projektów rewitalizacyjnych (wymagających współpracy specjalistów z różnych dziedzin) burmistrz w drodze zarządzenia może powołać zespoły zadaniowe składające się z wyspecjalizowanych komórek Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Jednostki organizacyjne gminy:

Jednostki organizacyjne gminy będą bezpośrednio zaangażowane w realizację przedsięwzięć ujętych w GPR, zgodnie z ich właściwościami.

Interesariusze rewitalizacji:

Współzarządzanie procesem rewitalizacji przez interesariuszy rewitalizacji odbywać się będzie za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji oraz form przewidzianych w rozdziale – uspołecznienie wdrażania GPR.

8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu

Struktura zarządzania Programem jest osadzona w strukturze organizacyjnej Gminy Ostrów Lubelski. Tym samym wszelkie prace będą wykonywane w ramach kompetencji pracowników Urzędu Miejskiego (**Referat Infrastruktury, Ochrony Środowiska, Nieruchomości i Rolnictwa**), Burmistrza oraz Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim.

W przypadku Komitetu Rewitalizacji stosownie do art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną określone w drodze uchwały Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim, poprzedzonej konsultacjami społecznymi. W zasadach tych znajdzie się zapis ujmujący, że uczestnictwo w Komitecie

ma charakter społeczny tym samym za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Gminy Ostrów Lubelski, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne Gminy Ostrów Lubelski będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską w Ostrowie Lubelskim Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik oraz **(Referat Finansowo – Księgowy)**.

9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego Programu Rewitalizacji

9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Monitoring zmierza do oceny stopnia wdrożenia założeń rewitalizacji określonych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030*. Realizowany będzie w cyklu trzyletnim, w oparciu o wskaźniki rewitalizacji. Źródłem ich weryfikacji będą dane statystyczne oraz dane źródłowe.

Źródłem danych pozwalających weryfikować osiągnięcie celów rewitalizacji (wskaźników) będą informacje gromadzone przez wnioskodawców i komórkę organizacyjną Urzędu Gminy Ostrów Lubelski odpowiedzialną za proces rewitalizacji.

Punkt odniesienia w procesie weryfikacji wskaźników stanowić będą dane z roku 2020/2021 (wykorzystane do diagnozy) bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach.

Tak jak na etapie diagnozy pochodzący będą z Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim, Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim, Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie.

W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu GPR-u, identyfikowane będą **bariery wdrażania**.

Tabela 39. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Cel Główny	Kierunek działań	Wskaźniki	Wartość bazowa (2023)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i	1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych wydarzeń integracyjnych (szt.)	0	11	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)

		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach integracyjnych (osoby)	0	1000	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
	1.2. Zapobieganie wykluczeniu i marginalizacji społecznej	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych projektów z zakresu aktywizacji osób starszych (szt.)	0	4	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu	0	43	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
	1.3. Rozwój oferty kulturalno – edukacyjnej w oparciu o lokalne potencjały	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów (szt.)	0	10	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców (szt.)	0,39	0,45	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim, BLD GUS
Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości (szt.)	0	3	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (szt.)	0,53	0,61	Rejestr CEIDG
	2.2. Rewitalizacja przestrzeni służącej celom gospodarczym	Wskaźnik produktu			
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	15	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (ha)		0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim	

<p>3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności</p>	Wskaźnik produktu				
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)	
	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)	
	Wskaźnik rezultatu				
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	1000	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)	
	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych podmiotów realizujących usługi społeczne	0	150	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim	
	<p>3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym</p>	Wskaźnik produktu			
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	15	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	1000	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik produktu			
	<p>3.3. Zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego, zapobieganie degradacji środowiska oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców</p>	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach rewitalizacji (ha)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
		Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	1300	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dane szacunkowe)

Zmiany stanu obszaru rewitalizacji

Monitorowanie stanu realizacji poszczególnych przedsięwzięć będzie polegać na ich śledzeniu, rejestrowaniu i raportowaniu postępów, ze szczególnym uwzględnieniem zaplanowanych przez podmioty rezultatów. Odnośnie przedsięwzięć wpisanych do realizacji w Programie, istotą monitoringu jest porównywanie realizacji faktycznej z wcześniej przyjętym założeniem. W przypadku ich opóźnień będzie podejmowana decyzja o ewentualnym wykreśleniu przedsięwzięcia. Oprócz monitoringu, czy poszczególne przedsięwzięcia są realizowane lub zostały już zrealizowane będzie oceniana ich efektywność przez określone mierniki/wskaźniki wskazane w przedsięwzięciach.

Tabela 40. Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa Przedsięwzięcia	Wskaźniki	Wartość bazowa (2023)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	15	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (szt.)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dokumentacja, odbiory)
	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (ha)	0	2	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	1000	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych podmiotów realizujących usługi społeczne	0	150	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim	
Program wydarzeń	Wskaźnik produktu			

integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrów Lubelski	Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	11	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	1000	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (dane szacunkowe)
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej	Wskaźnik produktu			
	Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem (osoby)	0	50	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	50	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	0	10	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu (osoby)	0	43	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim	Wskaźnik produktu			
	- Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	10	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (osoby)	0	300	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego	Wskaźnik produktu			
	- Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	60	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)
	- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu – 50 osób			
	Wskaźnik rezultatu			

- Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach (szt.)	0	5	Dane CEIDG
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu (osoby)	0	50	Dane Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (listy uczestników zajęć)

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

- ✓ Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- ✓ Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

9.2. Ewaluacja

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski polega na badaniu wpływu projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania gminy oraz występowanie i kumulację negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji.

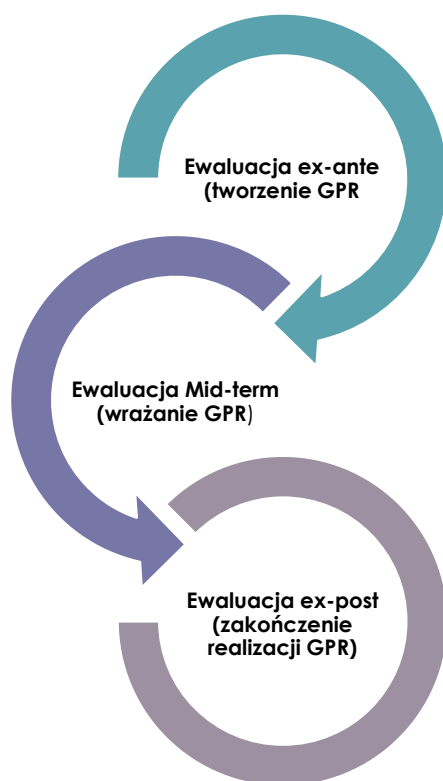
Ewaluacja prowadzona jest na wszystkich etapach (od tworzenia, poprzez wdrażanie i zakończenie) Gminnego Programu Rewitalizacji:

Ewaluacja ex-ante prowadzona była na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, polegała na dokonaniu oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne, a także logiki interwencji i przewidywanych rezultatów programu. Taka ocena dokumentu pozwoliła na poprawę jego jakości oraz przygotowanie jego ostatecznej wersji.

Ewaluacja mid-term zostanie dokonana w połowie okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, z uwagi na zakładany 7-letni okres jego realizacji. Jej celem będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz ocena konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w kontekście identyfikacji nowych problemów i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ewaluacja ex-post zostanie zrealizowana na zakończenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i będzie oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy interesariuszy. Ewaluacja ex-post wykonana zostanie za pomocą zebrania ponownie danych, umożliwiających przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, i porównanie ich z danymi z roku bazowego. Skuteczności i efektywności Programu zostanie oceniona na

podstawie wpływu podjętych działań interwencyjnych na skalę występowania zjawisk kryzysowych.

9.3. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

1. nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne. Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Miejska będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań;
2. nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu GPR Urząd Miejski dołoży wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.);
3. niez uzyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko niez uzyskania dofinansowania zewnętrznego.

Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też gmina

zapewni dodatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznanych środków.

Na poziomie realizacji GPR jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje problemowe:

1. zmiana polityczna we władzach gmin – mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji.
Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców.
2. nieosiągnięcie porozumienia z interesariuszami GPR na etapie wdrażania Programu – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mógłby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia;
3. ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach GPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

9.4 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wyniki monitoringu przyjmowały będą postać sprawozdań z realizacji GPR-u. Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialna będzie komórka organizacyjna Urzędu Miejskiego zajmująca się rewitalizacją (Referat Infrastruktury, Ochrony Środowiska, Nieruchomości i Rolnictwa). Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – w tym m.in. poprzez zaangażowanie Komitetu Rewitalizacji. Informacja z realizacji GPR-u przedkładana będzie Radzie Miejskiej w Ostrowie Lubelskim.

Bieżący monitoring, polega na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mając na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami Programu. Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe, jak i rzeczowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków.

9.5. Aktualizacja GPR

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co wymusza konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności. Gminny Program Rewitalizacji dla Ostrów Lubelski na lata 2023-2030, zgodnie z zapisami ewaluacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza, co najmniej raz na 3 lata.

Procedura okresowej aktualizacji GPR obejmuje następujące kroki:

- ✓ Ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę, dołączając do wniosku sporządzoną ocenę aktualności i stopnia realizacji.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miejska uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza.
- ✓ Zaktualizowany GPR powinien zawierać uzasadnienie przeprowadzonych korekt i opis zmian oraz ich wpływu na dalszą realizację programu. Zmiana programu następuje w trybie, w jakim był on uchwalony – jeśli wprowadzone zmiany dotyczą modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowe są konsultacje, uzyskanie opinii, przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- ✓ poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;

- ✓ prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- ✓ inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- ✓ zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- ✓ wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- ✓ zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji, jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji był opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców Gminy, a także radnych, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz działaczy kultury i liderów opinii publicznej.

Tabela 41. Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR

Lp.	NAZWA
1.	Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Ostrów Lubelski
2.	Stowarzyszenie Towarzystwo Ziemi Ostrowa Lubelskiego
3.	Koło Gospodyń Wiejskich w Ostrowie Lubelskim z siedzibą w Bójkach
4.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kolechowicach
5.	Koło Gospodyń Wiejskich Rozkopaczew II
6.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kolechowicach Kolonii
7.	Koło Gospodyń Wiejskich w Jamach
8.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kaznowie
9.	Koło Gospodyń Wiejskich w Ostrowie Lubelskim
10.	Koło Gospodyń Wiejskich w Ostrowie Lubelskim Z pasją
11.	OSP Bójki
12.	OSP Jamy
13.	OPS Kaznów
14.	OSP Kolechowice Folwark
15.	OPS Kolechowice Kolonia
16.	OSP OSP Ostrów Lubelski
17.	OPS Rozkopaczew I
18.	OSP Rozkopaczew II
19.	OSP Rudka Kijańska
20.	OSP Wólka Stara

Podmioty powyższe zostały poinformowane o procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz o potrzebie włączenia się w proces jego tworzenia.

Bezpośrednimi interesariuszami procesu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, do których przede wszystkim są skierowane działania rewitalizacyjne, jak i podmioty społeczne występujące w roli wykonawców powierzonych im do realizacji zadań publicznych.

Są to:

- mieszkańcy obszaru zagrożeni wykluczeniem społecznym,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
- Na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji działalność prowadzą podmioty, w tym organizacje pozarządowe, świadczące usługi publiczne na terenie rewitalizacji:
 - na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
 - na rzecz lokalnej gospodarki oraz wspierające rozwój przedsiębiorczości,
 - dotyczące promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,
- w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem,
- skoncentrowane na pomocy osobom zagrożonych przemocą w rodzinie,

W szczególności są to:

- miejskie jednostki organizacyjne zaangażowane w szeroki zakres działań i polityk społecznych rewitalizacji Ostrowa Lubelskiego, w tym strażę i służby,
- instytucje animujące działania na terenie podobszarów rewitalizacji (kultura, sport, edukacja),
- instytucje kultury i sztuki funkcjonujące na obszarze rewitalizacji,
- instytucje odpowiedzialne za pomoc społeczną,
- organy władzy publicznej oraz komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i in.).

Obszar rewitalizacji, poza interwencją zaplanowaną w GPR, będzie dodatkowo skupiał aktywność wymienionych wyżej podmiotów, realizujących na jego terenie działania statutowe. Na obszarze rewitalizacji dojdzie więc do integracji wielu polityk publicznych oraz procesu odnowy wywołanego wdrażaniem programu, w efekcie czego zwiększy się dostępność usług publicznych, a w ślad za nią aktywność mieszkańców i poziom ich udziału w życiu społecznym.

Niezwykle ważnymi interesariuszami rewitalizacji gminy Ostrów Lubelski są, działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacje pozarządowe, które reprezentują społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społeczno-gospodarczymi, które powinny włączyć się w proces, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem.

Na terenie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano potencjalnych partnerów i inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, bądź realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, ochrony przyrody, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne:

- stowarzyszenia, m.in.: Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Ostrów Lubelski, Stowarzyszenie Towarzystwo Ziemi Ostrowa Lubelskiego
- inne organizacje pozarządowe, m.in.: Klub Sportowy LKS Tajfun Ostrów Lubelski

Dodatkowo, możliwymi partnerami w procesie rewitalizacji będą organizacje pozarządowe realizujące działania dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie i wykluczeniem:

- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Nasz Dom”

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej istotnymi interesariuszami rewitalizacji są potencjalni partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego.

W kontekście gospodarczych zjawisk problemowych ważnym partnerem w prowadzeniu procesu rewitalizacji powinny być podmioty wspierające rozwój przedsiębiorczości.

W sferze ochrony przyrody, potencjalnym partnerem procesu rewitalizacji jest m.in.: Nadleśnictwo Lubartów.

Ważnymi uczestnikami procesu rewitalizacji będą również organy władzy publicznej, w szczególności Radni Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim.

Do tak zidentyfikowanego kręgu interesariuszy zostały skierowane i będą kierowane działania włączeniowe – zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych, naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji czy konsultacjach społecznych poszczególnych dokumentów.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

Integracja na poziomie celów – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględnił będzie takie mechanizmy jak:

- konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji prace nad Programem rozpoczęto od wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Na podstawie art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j.: Dz.U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.)

Burmistrz Ostrowa Lubelskiego powiadomił o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

W proces przygotowania diagnozy społeczno – gospodarczej dla Gminy Ostrów Lubelski zostały zaangażowane poniższe instytucje, które przygotowały dane potrzebne do sporządzenia analizy wskaźnikowej dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

- ✓ **Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim (wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, ubóstwa)**
- ✓ **Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie (wskaźniki dotyczące przestępczości i przemocy domowej)**
- ✓ **Urząd Pracy w Lubartowie (wskaźniki dotyczące bezrobocia)**

Konsultacje przeprowadzone były w następujących formach:

1. Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego wyrażenie uwag, opinii i propozycji do Projektu Uchwały Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Spotkanie odbyło się w dniu 22 maja 2023 r. o godzinie 16:00 w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim ul. Partyzantów 14. W spotkaniu wzięto udział 12 osób (przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim, przedstawiciele OSP w Ostrowie Lubelskim, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy gminy Ostrów Lubelski).
2. Zbierania uwag ustnych do protokołu w od 16 maja 2023 r. do 15 czerwca 2023 r. osobiście lub telefonicznie w Urzędzie Miejskim w Ostrowie Lubelskim.
3. Zbierania uwag w postaci elektronicznej lub papierowej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej poprzez wypełnienie formularza zamieszczonego na stronie internetowej stronie Internetowej Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim oraz w Biuletynie Informacji Publicznej w terminie 16 maja 2023 r. do 15 czerwca 2023 r.
4. Badania ankietowego dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz zaproponowanych w uchwale rozwiązań. Ankieta dostępna w Biuletynie Informacji Publicznej.

Po zakończeniu konsultacji społecznych sporządzony został „Raport z konsultacji społecznych dotyczących Uchwały Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”.

Większość mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych wyraziła pozytywny odbiór dla wyznaczonego w ramach diagnozy obszaru rewitalizacji. W badaniu ankietowym respondenci wyrazili swoje opinie na temat projektu uchwały, w szczególności odnosząc się do granic obszaru rewitalizacji.

Etap I zakończył się podjęciem Uchwały nr XLVII/298/23 Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski.

Treść uchwały została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego https://edziennik.lublin.uw.gov.pl/WDU_L/2023/4653/akt.pdf

- etap tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 rozpoczęło od podjęcia Uchwały Nr XIVII/299/23 Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030.

Z punktu widzenia miasta jako organizatora i koordynatora procesu rewitalizacji, szczególnie ważną kwestią było właściwe zaplanowanie interwencji rewitalizacyjnych,

które powinny odpowiadać na rzeczywiste problemy obszaru, a jednocześnie na potrzeby jego mieszkańców. W tym celu zaplanowano kilka działań mających na celu poznanie opinii mieszkańców i innych interesariuszy procesu na temat zjawisk problemowych i najważniejszych potrzeb rewitalizacyjnych.

Do działań tych należało badanie ankietowe na temat obszaru rewitalizacji. Do Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim wpłynęło **5 ankiet od mieszkańców obszaru rewitalizacji**.

Pogłębioną charakterystykę obszaru rewitalizacji wykonano w oparciu o dane ilościowe i jakościowe. Zostały one zebrane na podstawie danych przekazanych przez Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim. Zebrane informacje o przestrzeni obszaru rewitalizacji i istotnych problemach dla mieszkańców uzupełniono po uzyskaniu ankiet, które dotyczyły obszarów rewitalizacji.

Kolejnym kluczowym działaniem partycypacyjnym na tym etapie był nabór na przedsięwzięcia rewitalizacyjne, który miał charakter otwarty, umożliwiający interesariuszom składanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W terminie od 30 października 2023 r. do 30 listopada 2023 r. został przeprowadzony nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogły być ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030. Fiszki służące do stworzenia projektów udostępniono na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim. **W trakcie naboru nie wpłynęła żadna fiszka projektowa od interesariuszy rewitalizacji (z wyjątkiem propozycji przygotowanych przez Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim).**

O naborze informowano na stronie internetowej miasta, w zakładce poświęconej rewitalizacji. Aby wziąć aktywny udział w naborze, należało wypełnić karty projektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

Sposób zgłaszania propozycji:

- drogą elektroniczną przez wypełnienie formularza dostępnego na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim adres: www.ostrowlubelski.pl
- w formie papierowej. Wersja papierowa formularza do zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych dostępna była w Urzędzie Miejskim w Ostrowie Lubelskim.

Pomysły mieszkańców przedstawione na spotkaniach i w ankiecie internetowej zostały uwzględnione w Programie, celem stworzenia dokumentu odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W dniach 22.01.2024 r. – 25.02.2024 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Konsultacje przeprowadzone były w formie:

1. Zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag. Formularz uwag dostępny był:
 - na stronie internetowej Gminy Ostrów Lubelski www.ostrowlubelski.pl
 - na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim;

- w formie papierowej w Urzędzie Miejskim w Ostrowie Lubelskim, ul. Partyzantów 1, 21-110 Ostrów Lubelski.
- 2. Wypełnienia ankiety dostępnej na stronie internetowej Gminy Ostrów Lubelski: www.ostrowlubelski.pl, oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim. Wypełnione formularze i ankiety należało dostarczać:
 - drogą elektroniczną na adres e-mail: sekretariat@ostrowlubelski.pl;
 - drogą korespondencyjną na adres Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim, ul. Partyzantów 1, 21-110 Ostrów Lubelski;
 - bezpośrednio do Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim (sekretariat, pokój nr 14) w godzinach pracy Urzędu;
- 3. Spotkania konsultacyjnego otwartego z interesariuszami rewitalizacji, na którym zostały omówione główne założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski. Spotkanie odbyło się w dniu 12 lutego 2024 r. o godzinie 16:00 w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim ul. Partyzantów 14.

O przebiegu procesu i o jego formach interesariusze dowiedzieli się poprzez: obwieszczenie Burmistrza Ostrowa Lubelskiego o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji umieszczonego w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim, ogłoszenie na stronie internetowej Gminy Ostrów Lubelski, posty informacyjne na profilu Facebook: Urzędu Miejskiego w Ostrowie Lubelskim oraz Centrum Kultury, na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Ostrowie Lubelskim, ul. Partyzantów 1, 21-110 Ostrów Lubelski.

10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinien informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szansę wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR - mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- powołanie Komitetu Rewitalizacji – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji (**monitoring i ewaluacja**),
- współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci (**wdrażanie projektów**),
- współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych (**wdrażanie projektów, zwłaszcza w sferze społecznej**),
- regularne spotkania z interesariuszami interesariuszami (**monitoring, ocena skuteczności podejmowanych działań**),
- dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowanego dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

Elementem partycypacji społecznej będzie organizacja konsultacji społecznych przeprowadzonych metodami aktywizującymi, a dotyczących realizacji konkretnych

przedsięwzięć. Chodzi o danie mieszkańcom możliwości wypowiedzenia się co do sposobów zagospodarowania terenów czy szczegółów projektów miękkich tak, aby wszystkie one w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców. Z drugiej strony takie spotkania stanowią wyraz otwartości władz wobec mieszkańców oraz są okazją do wyjaśnienia pewnych zagadnień czy powodów, dla których dane przedsięwzięcie musi być zorganizowane w taki, a nie inny sposób.

Inny sposób angażowania społeczności lokalnej to ankietyzacja podmiotów/interesariuszy (osób, podmiotów gospodarczych, społecznych, itd.) z obszarów rewitalizacji na etapie oceny efektów wdrażania Programu Rewitalizacji. Przeprowadzanie takich ankiet pozwoli na uzupełnienie danych statystycznych gromadzonych na potrzeby monitoringu o odczucia i wnioski indywidualne. Jednocześnie - przy odpowiednio skonstruowanej ankiecie - pozwoli poznać propozycje rozwiązań ewentualnych pojawiających się problemów.

Wreszcie partycypacja społeczna może zostać zagwarantowana na etapie wdrażania dokumentu poprzez włączanie mieszkańców do realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mowa tu zarówno o pojedynczych mieszkańcach, jak i osobach zrzeszonych np. w organizacjach pozarządowych. Zaangażowanie to może przyjmować formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

W proces realizacji GPR będą zaangażowane następujące podmioty:

- ✓ **Urząd Miejski w Ostrowie Lubelskim (Referat Infrastruktury, Ochrony Środowiska, Nieruchomości i Rolnictwa).** - (zaangażowanie w realizację projektów: Rewitalizacja centrum Ostrowa Lubelskiego, Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrow Lubelski),
- ✓ **Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim, Organizacje Pozarządowe** (zaangażowanie w realizację projektu: Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim),
- ✓ **Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim, Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie** (zaangażowanie w realizację projektu: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej);
- ✓ **Powiatowy Urząd Pracy w Lubartowie** (zaangażowanie w realizację projektu: Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego).

Zaangażowanie mieszkańców może przyjmować również formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Zasady partycypacji w projekcie:

1. Dwustronny przepływ informacji.
2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.
5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.
2. Formy czynne tzn. komunikacja dwukierunkowa będzie miała charakter informacyjno konsultacyjny i prowadzona będzie w sposób dedykowany.

Założenia koncepcji procesu konsultacji społecznych:

1. Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które rezultaty będą miały wpływ.
2. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno biorącymi bezpośredni udział w projektach rewitalizacji, jak również z zespołami i osobami, powiązаныmi pośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi.
3. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych.
4. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni.
5. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu.
6. Po każdym spotkaniu konsultacyjnym/warsztatowym dotyczącym programu rewitalizacji zostanie sporządzony raport. Istotnym narzędziem partycypacji społecznej jest działalność Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany Zarządzeniem Burmistrza.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa) gminny program rewitalizacji jest uznawany za Inny Instrument Terytorialny (IIT), dzięki czemu gmina po spełnieniu wymogów dotyczących IIT może ubiegać się o środki unijne dostępne w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

Wymogi ustawy o rewitalizacji i Zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy.

W ustawie o rewitalizacji katalog interesariuszy wskazany został w art. 2 ust. 2. W ustawie wdrożeniowej (art. 36 ust. 8 pkt 4) mowa jest o partnerach społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotach działających na rzecz ochrony środowiska i podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób

niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

W związku z tym, przystępując do prac nad procesem rewitalizacji, gmina Ostrów Lubelski przy okazji identyfikacji interesariuszy rewitalizacji wzięta pod uwagę także wymogi wynikające z ustawy wdrożeniowej.

W toku analizy za partnerów społecznych realizujących działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, uznano przede wszystkim następujące organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Ostrów Lubelski, Stowarzyszenie Towarzystwo Ziemi Ostrowa Lubelskiego, Klub Sportowy LKS Tajfun Ostrów Lubelski, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Nasz Dom”.

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej istotnymi interesariuszami rewitalizacji są potencjalni partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego.

W kontekście gospodarczych zjawisk problemowych ważnym partnerem w prowadzeniu procesu rewitalizacji powinny być podmioty wspierające rozwój przedsiębiorczości.

W sferze ochrony przyrody, potencjalnym partnerem procesu rewitalizacji jest m.in.: Nadleśnictwo Lubartów.

Zidentyfikowani partnerzy społeczno-gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie lub realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne zostaną zaproszeni do prac związanych z realizacją GPR.

Dzięki kampanii informacyjnej udało się pozyskać partnerów społeczno-gospodarczych i inne podmioty określone w ustawie wdrożeniowej.

Partnerzy ci zostali zaproszeni do procesu partycypacji na etapie przygotowania GPR, na etapie jego wdrażania będą zaś brali udział w dalszych działaniach partycypacyjnych, przede wszystkim w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Kluczowymi partnerami rewitalizacji biorącymi udział we wdrażaniu programu są podmioty, które zgłosiły swój projekt w otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W celu pełnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów wskazanych w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej skład Komitetu Rewitalizacji zostanie ustalony z ich uwzględnieniem, dzięki czemu, oprócz innych interesariuszy procesu rewitalizacji, będą oni mieć także wpływ na sposób wdrażania, monitorowanie i ocenę prowadzonej interwencji.

W tym celu w zasadach dotyczących składu komitetu zostaną uwzględnieni przedstawiciele podmiotów wymienionych m.in. w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej,

Włączenie społeczne wyżej wymienionych partnerów w proces rewitalizacji gminy Ostrów Lubelski spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej, sprawiając że GPR można uznać za Inny Instrument Terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

W granicach opracowania występują formy ochrony przyrody zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.).

Realizacja GPR przyczyni się do poprawy jakości życia, rozwiązania kluczowych problemów społecznych, przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Potencjalnie negatywne oddziaływanie na warunki życia ludzi może występować jedynie na etapie realizacji prac inwestycyjnych. Oddziaływanie to będzie miało charakter przejściowy i krótkotrwały. Wszystkie wyznaczone działania mają na celu poprawę warunków życia mieszkańców gminy Ostrów Lubelski.

Planowane działania nie wpłyną w sposób negatywny na występujące na tym obszarze gatunki cenne przyrodniczo oraz na stan i jakość środowiska naturalnego. Realizacja założeń GPR przyczyni się do uporządkowania i lepszego wykorzystania terenów cennych przyrodniczo i kulturowo w gminie Ostrów Lubelski.

W granicach opracowania występują formy ochrony przyrody zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.).

Park Krajobrazowy Pojezierze Łęczyńskie, utworzony Uchwałą Nr XI/56/90 WRN w Lublinie z dnia 26.02.1990 r. w sprawie utworzenia systemu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. Lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 3, poz.14). W jego otulinie znajduje się obszar rewitalizowany Ostrów Lubelski Centrum.

Park Krajobrazowy „Pojezierze Łęczyńskie” został utworzony w celu zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem ekosystemów jeziornych i torfowiskowych.

Użytki ekologiczne, Jezioro Miejskie i Jezioro Mytycze utworzone Uchwałą Nr XXVI/142/93 Rady Miejskiej w Ostrowie Lubelskim z dnia 21.07.1993 r., to zastugujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Użytki znajdują się poza obszarem rewitalizowanym.

W miejscach przeznaczonych pod rewitalizację nie znajdują się pomniki przyrody ani korytarze ekologiczne.

Planowana inwestycja ze względu na swój charakter i znaczną odległość od obszarów chronionych nie wpłynie negatywnie na ich walory przyrodnicze. Przewiduje się, że planowane przedsięwzięcie nie zredukuje powierzchni tych obszarów, nie naruszy ich integralności oraz nie wpłynie negatywnie na ich florę i faunę. Projektowane przedsięwzięcie nie zmniejszy różnorodności biologicznej najbliższych obszarów chronionych. Nie spowoduje zaburzeń, które wpłyną na wielkość populacji, zagęszczenie lub równowagę pomiędzy gatunkami zasiedlającymi te obszary. Zaplanowane przedsięwzięcie nie spowoduje żadnych chwilowych lub trwałych zmian w funkcjonowaniu czynników ekologicznych warunkujących równowagę przyrodniczą w ekosystemach występujących w sąsiedztwie terenu Inwestycji.

Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Tyśmienicy PLB06004, ma duże znaczenie dla ochrony ptaków - daje schronienie niezwykle licznym populacjom ptaków siewkowych: kulików, rycyków, bekasów, kaczek, rybitw i chruścieli.

Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Lasy Parczewskie PLB060006, jest obszarem specjalnych ochrony ptaków. Występują tu co najmniej 23 gatunki ptaków

z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Znajduje się tu jedno z nielicznych stanowisk lęgowych podgorzałki. Obszar obejmuje kompleks leśny Lasy Parczewskie. Powierzchnia obszaru wynosi 14 024,3 ha. W okresie lęgowym obszar zasiedlają następujące gatunki ptaków : bielik, podgorzałka, puchacz, trzmielojad, bocian czarny i dzięcioł białostrzygi.

Obszar specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Parczewska PLH060107. Położony jest w zachodniej części Polesia Lubelskiego w pobliżu północnozachodniej granicy Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Jego powierzchnia wynosi 3 591,5 ha. Obejmuje cały rozległy kompleks Lasów Parczewskich wraz z przylegającymi terenami otwartymi. Ze względu na duże zróżnicowanie stosunków wodnych i glebowych w obszarze występuje bardzo wiele siedlisk przyrodniczych. Obszar położony jest w całości w zlewni Tyśmienicy.

Największe cieki odwadniające teren to Konotopa, Ochożanka oraz Bobrówka, której dolina miejscami zachowała jeszcze naturalny charakter. W obrębie obszaru znajdują się trzy niewielkie jeziora: Obradowskie, Czarne Gościńskie i Kleszczów. Lasy Parczewskie wraz z Lasami Włodawskimi i Lasami Sobiborskimi tworzą największy kompleks leśny we wschodniej Polsce. Ma to istotne znaczenie dla zamieszkującej ten teren populacji wilka.

Uwzględniając rodzaj, zakres, charakter i usytuowanie przedsięwzięcia (ww. obszary znajdują się po za obszarem rewitalizacji) można stwierdzić, że nie spowoduje ono pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków, dla ochrony których wyznaczono obszary Natura 2000. Nie wpłynie także negatywnie na gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszary Natura 2000 oraz nie pogorszy integralności obszarów, ani ich powiązań z innymi obszarami sieci Natura 2000. Przedsięwzięcie nie powinno spowodować uszczuplenia lub fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków dla ochrony których wyznaczono obszary Natura 2000, ani innego rodzaju zakłóceń w funkcjonowaniu sieci Natura 2000. Przedsięwzięcie nie spowoduje oddziaływań, które mogłyby wywołać efekt skumulowany w postaci wpływu na obszary Natura 2000. Prace dotyczące zarówno etapu realizacji przedsięwzięcia, jak i jego eksploatacji nie spowodują zjawisk w środowisku przyrodniczym, które mogłyby wywierać znaczące oddziaływanie na obszary Natura 2000.

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. UE L 197 z 21.7.2001), Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2022r. poz. 1029) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022r. poz. 916) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz oceny ich natężenia, a także określenia, czy w programie w należyty sposób został uwzględniony interes środowiska przyrodniczego i kulturowego rozpatruje się wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska:

1. różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,
2. ludzi,
3. wodę,
4. powietrze i środowisko akustyczne,

5. powierzchnię ziemi,
6. krajobraz i zabytki,
7. klimat, zasoby naturalne

W przypadku powierzchni ziemi, klimatu i zasobów naturalnych, stwierdzono neutralny wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast na wszystkie pozostałe komponenty środowiska realizacja projektów będzie miała wpływ pozytywny.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych niekorzystne oddziaływanie może nastąpić jedynie w fazie ich wykonywania i może być związane bezpośrednio z uciążliwościami powstającymi w trakcie prowadzonego procesu budowlanego. Wówczas oddziaływania mają charakter odwracalny, chwilowy oraz występują w relatywnie krótkim czasie (krótkoterminowo).

Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji, może spowodować nakładanie się działań w przypadku ich równoczesnej realizacji. Dlatego też, harmonogram realizacji zadań jest tak skonstruowany, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, a z drugiej ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań.

W przypadku zadań związanych z budową lub modernizacją uzbrojenia podziemnego o podejmowanych w tym zakresie pracach będą informowani wszyscy zarządcy sieci, tak by w jednym czasie uporządkować całość zidentyfikowanych spraw na danym terenie.

Minimalizacja oddziaływań inwestycji na środowisko, to różnego rodzaju działania, które mają wpłynąć na zmniejszenie uciążliwości przedsięwzięcia na otoczenie, zarówno w fazie realizacji jak i eksploatacji.

Są to m.in. następujące działania:

- ✓ w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy,
- ✓ stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- ✓ właściwe kierowanie pracami,
- ✓ dotrzymywanie terminów wykonywania prac budowlanych,
- ✓ nadzór nad skutecznością i jakością realizacji,
- ✓ stosowanie wysokiej klasy rozwiązań technicznych,
- ✓ ograniczanie i oszczędzanie podczas budowy surowców takich jak woda, piasek i energia,
- ✓ maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny, zatem oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie również miało zasięg lokalny. Natomiast realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Mówiąc o znacząco negatywnym oddziaływaniu na środowisko trzeba zaznaczyć, że będzie miało ono charakter tymczasowy i ograniczy się do realizacji planowanych inwestycji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

W perspektywie długoterminowej działania, które będą realizowane, korzystnie wpłyną nie tylko na znacząca poprawę warunków korzystania ze środowiska naturalnego, ale też na komfort życia mieszkańców Gminy Ostrów Lubelski.

Środki zapobiegawcze negatywnemu oddziaływaniu na środowisko to przede wszystkim rozwiązania, jakie zostały zaproponowane w przedmiotowym dokumencie. Są to przede wszystkim: wybór odpowiedniej lokalizacji, wybór właściwych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie odpowiadając na pisma Burmistrza Ostrowa Lubelskiego, znak: ROS.062.2.2024 z dnia 24 stycznia 2024 r. oraz ROS.062.10.2024 z dnia 21.02.2024 r. w sprawie uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030, po zapoznaniu się z przedłożonymi wraz z wnioskiem dokumentami, tj.: projektem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030 oraz uzasadnieniem odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 49 ustawy ooś, stwierdził co następuje:

Zgodnie z art. 46 ust. 1. ww. ustawy przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt:

pkt 1) planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

pkt 2) polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W myśl art. 46 ust. 1 pkt. 3 ww. ustawy przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt: polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, na podstawie art. 47 ustawy ooś jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu, innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

W związku z powyższym wniosek Burmistrza Ostrowa Lubelskiego będzie rozpatrywany w trybie art. 47 ustawy ooś, tj. pod kątem uzgodnienia potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030.

Przy stwierdzeniu potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko bierze się pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ustawy ooś.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski wyznaczone zostały główne cele rewitalizacji:

1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu,
2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji,
3. Wzrost jakości życia i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i interesariuszy poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz uporządkowanie i odnowienie przestrzeni publicznych.

Dokument wskazuje cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk w szczególności społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych w Gminie Ostrów Lubelski w celu dalszego przeznaczenia środków finansowych na działania w tym zakresie.

Celem GPR jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów zdegradowanych poprzez wdrożenie programu rewitalizacji, który zapewni przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji wyznaczonych obszarów oraz polepszy jakość życia mieszkańców.

Zgodnie z zapisami uzasadnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projekt dokumentu nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ponieważ planowane do realizacji projekty nie zaliczają się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Realizacja GPR przyczyni się do poprawy jakości życia, rozwiązania kluczowych problemów społecznych, przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Potencjalnie negatywne oddziaływanie na warunki życia ludzi może występować jedynie na etapie realizacji prac inwestycyjnych. Oddziaływanie to będzie miało charakter przejściowy i krótkotrwały. Wszystkie wyznaczone działania mają na celu poprawę warunków życia mieszkańców gminy Ostrów Lubelski.

Założeniem GPR jest zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego, zapobieganie degradacji środowiska, uporządkowanie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki miejscowości oraz poprawa jakości środowiska.

Realizacja GPR nie przyczyni się również do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza. Potencjalne wpływy na etapie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i przyszłej ich eksploatacji będą ograniczane przepisami zawartymi w obowiązujący ustawodawstwie dotyczącymi między innymi dopuszczalnych poziomów hałasu i sposobu ograniczenia jego wpływu, a także gospodarki odpadami. Sporządzany GPR dla Gminy Ostrów Lubelski i jego przyszła realizacja nie niesie za sobą ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska. Zadania projektowe wynikające z GPR zostaną zrealizowane w taki sposób, by zminimalizować negatywne oddziaływanie na środowisko, szczególnie do terenów posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego.

W trakcie realizacji zadań nie będą usuwane drzewa (planuje się zwiększenie nasadzeń), nie zostanie zmniejszona powierzchnia biologicznie czynna przedmiotowego obszaru. Jednym z planowanych zadań inwestycyjnych na omawianym terenie jest niewielka przebudowa dróg, polegająca przede wszystkim na poprawie ich parametrów technicznych. Działania takie skutkować będą krótszym czasem przejazdu pojazdów po analizowanym odcinku i mniejszą emisją gazów cieplarnianych, poprawą jakości życia mieszkańców.

Obszary objęte opracowaniem znajdują się w otulinie Parku Krajobrazowego Pojezierze Łęczyńskie, utworzonego Uchwałą Nr XI/56/90 WRN w Lublinie z dnia 26.02.1990 r. w sprawie utworzenia systemu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. Lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 13, poz.14.).

Uwzględniając rodzaj, zakres, charakter i usytuowanie przedsięwzięcia poza obszarami Natura 2000, można stwierdzić, że nie spowoduje ono pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków, dla ochrony których wyznaczono obszary Natura 2000. Nie wpłynie także negatywnie na gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszary Natura 2000 oraz nie pogorszy integralności obszarów, ani ich powiązań z innymi obszarami sieci Natura 2000.

Nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań skumulowanych oraz ze względu na lokalny zakres planowanych zadań i znaczną odległość od granicy państwa również oddziaływań transgranicznych.

Podsumowując, zgodnie z dołączonymi do wniosku uwarunkowaniami z art. 49 ustawy o oś realizacji dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Na podstawie przeprowadzonej analizy załączonych dokumentów, biorąc pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094 ze zm.), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie stwierdził, że dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023-2030” nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023 – 2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023 – 2030, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ostrów Lubelski.

12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski na lata 2023 – 2030, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Z racji przyjęcia przez rząd ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wymagane jest uzgodnienie z planem ogólnym i modelem funkcjonalno-przestrzennym strategii rozwoju.

Reforma systemu planowania przestrzennego powoduje usunięcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako podstawowego dokumentu określającego politykę przestrzenną gmin. Maksymalny horyzont czasowy obowiązywania studium to aktualnie koniec 2025 roku.

Następnie zgodnie z nowymi przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym polityka przestrzenna będzie realizowana poprzez strategię rozwoju miasta oraz plan ogólny.

Znowelizowane przepisy wskazują na konieczność uwzględnienia w planie ogólnym uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności wytyczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji. Zatem opracowany w przyszłości plan ogólny powinien być zgodny z GPR w tym zakresie. Jednocześnie w przypadku aktualizacji strategii rozwoju miasta powinna ona zawierać ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, w zakresie zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji.

Tym samym w przypadku aktualizacji lub opracowywania nowej strategii należy uwzględnić zapisy wskazane GPR, w celu zachowania wzajemnej spójności powiązanych dokumentów.

Nowe dokumenty powinny uwzględniać następujące rozstrzygnięcia przyjęte w GPR na lata 2024- 2034:

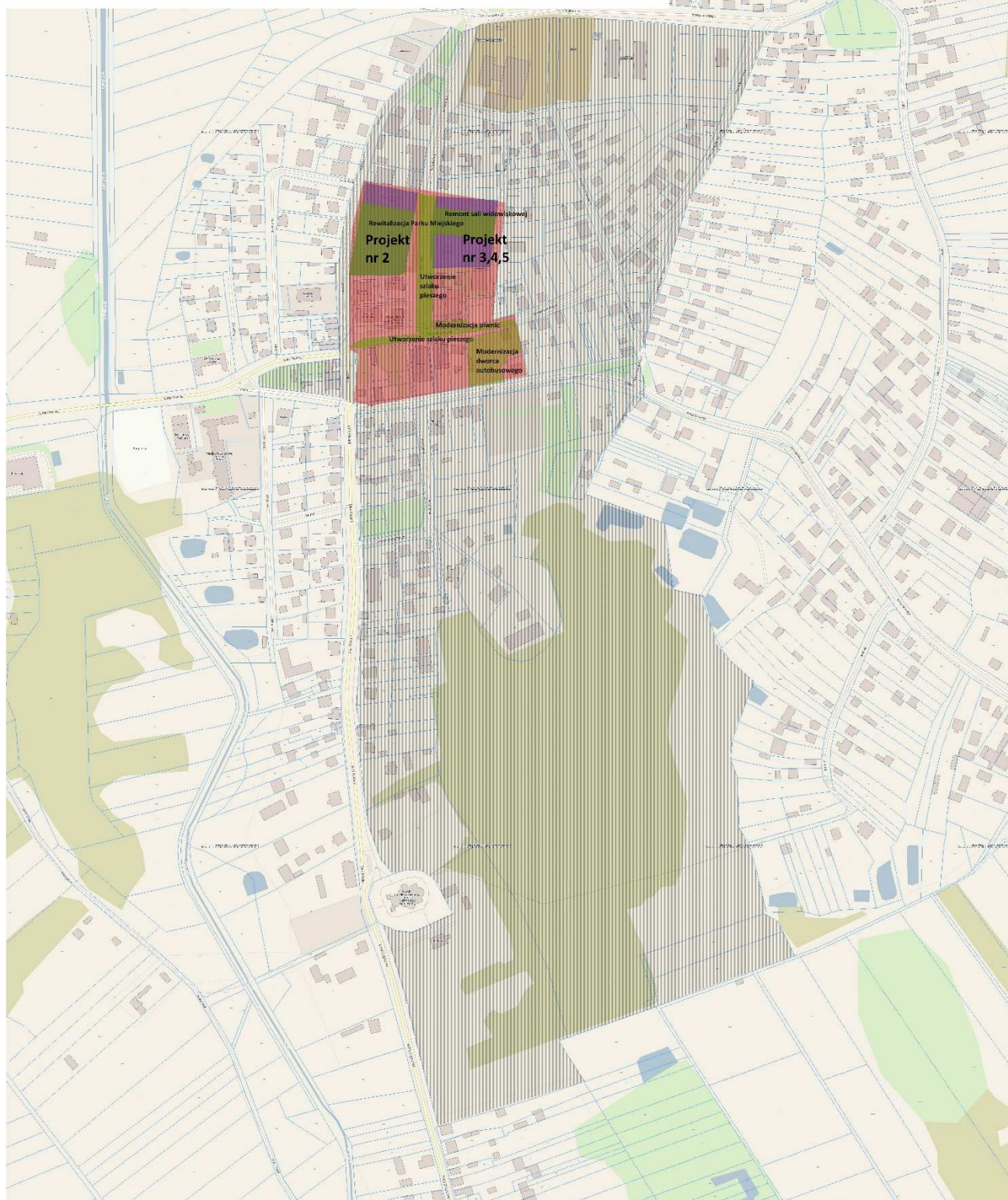
- poprawnie wskazywać granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- zapewniać spójność dokumentów z celami i kierunkami rewitalizacji wyrażonymi w GPR,
- zapewniać spójność pomiędzy wskazanymi obszarami i zapisami zawartymi w strategii rozwoju miasta i planie ogólnym,
- zapewniać zgodność ustaleń w zakresie przeznaczenia terenu oraz parametrów i wskaźników zabudowy w stosunku do planowanych przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji.

13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Mapa 6. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszaru rewitalizacji Ostrów Lubelski Centrum

Obszar realizacji projektów rewitalizacyjnych :

1. Rewitalizacja Centrum Ostrowa Lubelskiego
2. Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Ostrów Lubelski
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów oraz rozwój ich aktywności społecznej
4. Zajęcia kulturalno - edukacyjne w Centrum Kultury w Ostrowie Lubelskim
5. Aktywizacja zawodowa mieszkańców Ostrowa Lubelskiego

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji	16
Tabela 2. Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego	18
Tabela 3. Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w roku 2021 [%]	21
Tabela 4. Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	22
Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	23
Tabela 6. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	24
Tabela 7. Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	25
Tabela 8. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	26
Tabela 9. „Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	27
Tabela 10. Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	28
Tabela 11. Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021 r.....	29
Tabela 12. Wartości wskaźników dla sfery społecznej.....	30
Tabela 13. Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej.....	31
Tabela 14. Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty.....	31
Tabela 15. Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej.....	32
Tabela 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	34
Tabela 17. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	35
Tabela 18. Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców ...	36
Tabela 19. Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	37
Tabela 20. Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru	38
Tabela 21. Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	39
Tabela 22. Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	40
Tabela 23. Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty.....	40
Tabela 24. Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	41
Tabela 25. Ocena skomunikowania Gminy Ostrów Lubelski	42
Tabela 26. Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania	42
Tabela 27. Sfera techniczna w podziale na sołectwa	43
Tabela 28. Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	44
Tabela 29. Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Ostrów Lubelski	47
Tabela 30 Zakres obszaru rewitalizacji.....	47
Tabela 31. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji	61

Tabela 32. Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.....	62
Tabela 33. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Ostrów Lubelski	63
Tabela 34. Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej	68
Tabela 35. Źródła finansowania GPR	90
Tabela 36. Matryca komplementarności (komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR)	92
Tabela 37. Ramy finansowe (PLN)	93
Tabela 38. Harmonogram wdrażania GPR.....	94
Tabela 39. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR.....	97
Tabela 40. Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	100
Tabela 41. Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR	106

Spis map:

Mapa 1. Podział gminy na obszary porównawcze	17
Mapa 2. Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Ostrów Lubelski.....	33
Mapa 3. Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	45
Mapa 4. Podobszar Rewitalizacji Ostrów Lubelski Centrum.....	49
Mapa 5. Podobszar rewitalizacji Ostrów Lubelski Jezioro Miejskie	50
Mapa 6. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszaru rewitalizacji Ostrów Lubelski Centrum.....	122